

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်
ပထမအကြိမ် အမျိုးသားလွှတ်တော် ဆဌမပုံမှန်အစည်းအဝေး
(၁၄)ရက်မြောက်နေ့မှတ်တမ်း

၁၃၇၄ ခုနှစ်၊ ပြာသိုလပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်
(၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၅ ရက်)
[အင်္ဂါနေ့]

အချိန်၊ ၁၀:၀၀။

နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားလွှတ်တော် အစည်းအဝေးခန်းမတွင် ပထမအကြိမ် အမျိုးသားလွှတ်တော် ဆဌမပုံမှန်အစည်းအဝေး (၁၄)ရက်မြောက်နေ့ အစီအစဉ်ကို နံနက် ၁၀:၀၀ နာရီ အချိန်၌ စတင်ကျင်းပပါသည်။

[အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဦးခင်အောင်မြင့် က ဆောင်ရွက်ပြီး၊ အခမ်းအနားမှူးအဖြစ် ဦးသိန်းမော်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး လွှတ်တော်ရုံး က ဆောင်ရွက်ပါသည်။]

အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌ နေရာယူခြင်း

အချိန်၊ ၁၀:၀၂။

အခမ်းအနားမှူး။ ။ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များခင်ဗျား။ ယခု အချိန်ကစပြီး ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ပထမအကြိမ် အမျိုးသားလွှတ်တော် ဆဌမပုံမှန်အစည်းအဝေးရဲ့ (၁၄)ရက်မြောက်နေ့ အစီအစဉ် စတင်ပါတော့မယ်။

အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌကြီး ကြွရောက်လာပါပြီခင်ဗျား။

[အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌ သည် ဥက္ကဋ္ဌ အတွက် သတ်မှတ်ထားသည့် စင်မြင့်ပေါ်သို့ ကြွရောက်နေရာယူပါသည်။]

အခမ်းအနားမှူး။ ။ အားလုံးထိုင်နိုင်ကြပါပြီခင်ဗျား။

**အမျိုးသားလွှတ်တော် အစည်းအဝေး အထမြောက်ကြောင်းနှင့်
စတင်ကျင်းပကြောင်း ကြေညာခြင်း**

အချိန်၊ ၁၀:၀၃။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များခင်ဗျား။ ဒီကနေ့ကျင်းပတဲ့ ပထမအကြိမ် အမျိုးသားလွှတ်တော် ဆဌမပုံမှန်အစည်းအဝေး (၁၄)ရက်မြောက်နေ့မှာ လွှတ်တော် အခွင့်အရေးကော်မတီရဲ့ တင်ပြချက်အရ အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်ခွင့်ရှိတဲ့ ကိုယ်စားလှယ် ဦးရေ စုစုပေါင်း(၂၂၂)ဦးရှိပြီး ဒီကနေ့ အစည်းအဝေးကို (၁၉၆)ဦး တက်ရောက်ပါတယ်။

အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်ခွင့်ရှိတဲ့ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေ စုစုပေါင်း၏ (၈၈.၂၉)ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး တက်ရောက်တဲ့ ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေဟာ အစည်းအဝေး အထမြောက်ရန်လိုအပ်တဲ့ ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေ သုံးပုံတစ်ပုံထက်ကျော်လွန်တဲ့အတွက် အမျိုးသား လွှတ်တော်ဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၄၂ နဲ့ နည်းဥပဒေ ၂၀၊ နည်းဥပဒေခွဲ(ခ)တို့အရ အစည်းအဝေး အထမြောက်ကြောင်းနှင့် အမျိုးသားလွှတ်တော်ဆိုင်ရာ နည်းဥပဒေ ၂၁၊ နည်းဥပဒေခွဲ(က)နဲ့(ဂ) တို့အရ အစည်းအဝေး စတင်ကျင်းပကြောင်း ကြေညာပါတယ်။ (ဩဘာသံများ)

အစည်းအဝေးအစီအစဉ် ဖြန့်ဝေထားကြောင်းတင်ပြခြင်း

အချိန်၊ ၁၀:၀၄။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များခင်ဗျား။ အမျိုးသား လွှတ်တော်ဆိုင်ရာ နည်းဥပဒေ ၄၊ နည်းဥပဒေခွဲ(ခ)အရ ပထမအကြိမ် အမျိုးသားလွှတ်တော် ဆဌမပုံမှန်အစည်းအဝေးရဲ့ (၁၄)ရက်မြောက်နေ့ အစီအစဉ်ကို လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များထံ ကြိုတင်ဖြန့်ဝေထားပြီး ဖြစ်ပါတယ်။

**အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ
ခွင့်ပန်ကြားခြင်း**

အချိန်၊ ၁၀:၀၄။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ ဒီကနေ့ အစည်းအဝေး မတက်ရောက်နိုင်လို့ ခွင့်ပန်ကြားတဲ့ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ စာရင်းကို ဖတ်ကြားပြပါမယ်။

ဦးသန်းဆွေ၊ မကွေး(၇)၊ ကိုယ်တိုင်ဆောင်ရွက်ရန်၊ ဦးစိုင်းကျော်ဇောသန်း၊ ရှမ်း(၂)၊ ကျန်းမာရေးမကောင်း၊ ဦးစိုင်းမြမောင်၊ ကချင်(၁၀)၊ ကိုယ်တိုင်ဆောင်ရွက်ရန်၊ ဦးဂွေယိန်း၊ ချင်း(၁၁)၊ ကျန်းမာရေး၊ ဒေါက်တာအေးမောင်၊ ရခိုင်(၁)၊ ကိုယ်တိုင်ဆောင်ရွက်ရန်တို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ယခုတင်ပြခဲ့တဲ့ ခွင့်ပန်ကြားချက်များနဲ့ပတ်သက်ပြီး ခွင့်ပြုဖို့ လွှတ်တော်က သဘောတူ ပါသလားခင်ဗျား။

[သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် မေးမြန်းပါသည်။ လွှတ်တော်က သဘောတူပါသည်။]

သဘောတူတဲ့အတွက် ခွင့်ပန်ကြားချက်များကို လွှတ်တော်က ခွင့်ပြုကြောင်းကြေညာ ပါတယ်။

**အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ အစည်းအဝေး တက်ရောက်မှု
အခြေအနေကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်း**

အချိန်၊ ၁၀:၀၅။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များခင်ဗျား။ ဒီကနေ့ ပထမအကြိမ် အမျိုးသားလွှတ်တော် ဆဌမပုံမှန်အစည်းအဝေး (၁၄)ရက်မြောက်နေ့ကို တက်ရောက်ခွင့်ရှိတဲ့ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေမှာ (၂၂၂)ဦး၊ ယခင်က ခွင့်ပန်ကြားသဖြင့် ခွင့်ပြု ထားသူ(၂၁)ဦး၊ ယနေ့ ခွင့်ပန်ကြားသဖြင့် ခွင့်ပြုထားသူ(၅)ဦးဖြစ်၍ လွှတ်တော်က စုစုပေါင်း ခွင့်ပြုထားသူ(၂၆)ဦးဖြစ်ပြီး ခွင့်မဲ့ပျက်ကွက်သူ မရှိပါ။

အမျိုးသားလွှတ်တော်ဆိုင်ရာ နည်းဥပဒေ ၄၊ နည်းဥပဒေခွဲ(၈)၊ နည်းဥပဒေခွဲငယ်(၂) အရ ယခုလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ အစည်းအဝေးတက်ရောက်မှုအခြေအနေ တင်ပြချက်ကို လွှတ်တော်ရဲ့ အတည်ပြုချက် ရယူပါမယ်။

အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ အစည်းအဝေးတက်ရောက်မှု အခြေအနေ တင်ပြချက်ကို လွှတ်တော်က အတည်ပြုပါသလားခင်ဗျား။

[သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် မေးမြန်းပါသည်။ လွှတ်တော်က အတည်ပြုပါသည်။]

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ လွှတ်တော်က အတည်ပြုတဲ့အတွက် အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ အစည်းအဝေးတက်ရောက်မှု အခြေအနေကို အမျိုးသားလွှတ်တော်က အတည်ပြုမှတ်တမ်းတင်ကြောင်း ကြေညာပါတယ်။ (ဩဘာသံများ)

ကြယ်ပွင့်ပြထားသည့် မေးခွန်းများကို သက်ဆိုင်ရာ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များက မေးမြန်းခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စုအဆင့် အဖွဲ့အစည်းဝင်များက ဖြေကြားခြင်း

အချိန်၊ ၁၀:၀၆။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ အစီအစဉ်(၅)ကို ဆောင်ရွက်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များခင်ဗျား။ လွှတ်တော်သို့ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ မေးမြန်းထားတဲ့ ကြယ်ပွင့်ပြထားတဲ့ မေးခွန်းတွေကို မေးမြန်းခြင်းနဲ့ ဖြေကြားခြင်း အစီအစဉ် ဆောင်ရွက်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

သယံဇာတပစ္စည်းများကို လုပ်ကိုင်ခွင့်ချမှတ်မပေးမီ ဆန်းစစ်မှုများ ရှိ/မရှိကို သိရှိလိုခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် မေးခွန်း

အချိန်၊ ၁၀:၀၆။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ ယခု ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၈)မှ ဒေါက်တာမြင့်ကြည် က သယံဇာတပစ္စည်းများကို လုပ်ကိုင်ခွင့်ချမှတ်မပေးမီ ဆန်းစစ်မှုများ ရှိ/မရှိ ကို သိရှိလိုခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းတဲ့မေးခွန်း မေးမြန်းဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။

အချိန်၊ ၁၀:၀၇။

ဒေါက်တာမြင့်ကြည်၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၈)။ ။ လေးစားအပ် ပါသော အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌကြီးနဲ့တကွ ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဝန်ကြီးများ၊ အမျိုးသား လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်တော်ကြီးများခင်ဗျား။ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ အားလုံး မင်္ဂလာပါလို့ ဂါရဝ

ရှေ့ထားပြီးတော့ နှုတ်ခွန်းဆက်ပါတယ်။ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ သယံဇာတပစ္စည်းများကို လုပ်ကိုင်ခွင့် ချမှတ်ပေးမိ ဆန်းစစ်မှုများ ရှိ/မရှိ သိရှိလိုခြင်းနဲ့ စပ်လျဉ်းတဲ့ မေးခွန်းကို မေးမြန်းမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ကျွန်တော် မေးမြန်းထားတာကတော့ မြန်မာနိုင်ငံမှာ သယံဇာတပစ္စည်းများ ပေါကြွယ်ဝ၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလုပ်ကိုင်သူ အဖွဲ့အစည်းများစွာ ရှိပါတယ်။ ယင်း သယံဇာတပစ္စည်းများကို ရင်းနှီး မြှုပ်နှံခွင့် မပြုမီ သယံဇာတပစ္စည်းများတွင် ပါဝင်သော Elements ပါဝင်တဲ့ တွဲနေတဲ့ ပစ္စည်း တွေပါခင်ဗျာ။ Elements များကို သိရှိထားရန် လိုအပ်ပါတယ်။ ထိုသို့ သိရှိပြီးမှသာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ လုပ်ကိုင်ခွင့်တို့ကို ခွင့်ပြုပေးသင့်ပါ၍ ဒီမေးခွန်းကို မေးမြန်းရခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီတော့ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ဒီမေးခွန်းနဲ့ စပ်လျဉ်းပြီးတော့ အနည်းငယ် ရှင်းလင်းတင်ပြခွင့်ပြုပါခင်ဗျား။

အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံဟာ ဒါအားလုံး သိပြီးသားဖြစ်ပါတဲ့ ဒီသယံဇာတပစ္စည်းများ အင်မတန်မှ ပေါကြွယ်ပါတယ်။ အဲဒီတော့ ဒီဟာတွေ ဟာ သယံဇာတပစ္စည်းတွေ ဘယ်နေရာမှာရှိတယ်၊ ဘယ်လို သယံဇာတပစ္စည်းတွေဆိုတာ ၁၉၂၄ ခုနှစ်ကတည်းက နေရာပေါင်း(၆)နေရာ ဥပမာ - ရှမ်းပြည်တို့၊ မိုးကုတ်တို့၊ တနင်္သာရီတို့၊ ရခိုင်၊ နာဂတောင်တန်းတို့ အဲဒီနေရာမှာ ရှိတဲ့ပစ္စည်းတွေကို အသေးစိတ်လေ့လာပြီးတော့ တင်ပြထား တာ ရှိပါတယ်။ အဲဒီထဲက ကျွန်တော်တို့ ဒါ ဒီ ငလျင်ကြော၊ ငလျင်က မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ဒီ ကျွန်တော်တို့ Plate ကျောက်ပြားကြီးရှိမယ်။ အပေါ်က India Plate အိန္ဒိယဘက်က ရှိတဲ့ ကျောက်ပြားကြီး ရှိတယ်။ ဒီနှစ်ခုက ရွေ့လျားပြီးတော့ ငလျင် ဘယ်လိုဖြစ်တယ်။ တစ်နှစ်ကို မီတာ ဘယ်လောက် လောက်ဖြင့်ရင် ရွေ့လျားနေတယ်။ ဒါတွေဟာ အရင်ကတည်းက ၁၉၂၀ ပတ်ဝန်းကျင်လောက် ကတည်းက လေ့လာပြီးတော့ တင်ပြထားတာတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ အနည်းငယ် ကျွန်တော်စပ်လျဉ်းတာက ကျွန်တော်က အရင် ၁၉၆၇ ခုနှစ်ပတ်ဝန်းကျင်လောက်မှာ Offshore ဒီရေနံရှာဖွေရေးမှာ Seismic ခေါင်းဆောင်လုပ်ဖို့ အဲဒီတုန်းက ကျွန်တော်တာဝန်ပေးခံခဲ့ရတယ်။ ကျွန်တော့်ကို တာဝန် ပေးခဲ့ပါသေးတယ်။ အဲဒီမှာ ကျွန်တော်က ပြန်ပြီးတော့ ပင်လယ်ကို မသွားချင်တာနဲ့ ကျွန်တော် ပြန်ပြီးတော့ တက္ကသိုလ်မှာပဲ အလုပ်လုပ်ခဲ့တာပါ။ ဒါကြောင့် ဒီဟာတွေ အရင်ကတည်းက ကျွန်တော် ဟို နည်းနည်းလေး လေ့လာဆန်းစစ်ထားတဲ့ သဘောရှိပါတယ်ခင်ဗျာ။ အဲဒီတော့ နောက်တစ်ခါ ထပ်ပြီးတော့ ၁၉၇၀ ပတ်ဝန်းကျင်လောက်မှာ ဆရာဦးဘသန်းဟက် က

ထပ်ပြီးတော့ ဒီ ခုန ရှမ်းပြည်နယ်တွေ၊ ရခိုင်နဲ့ နာဂ အဲဒီဘက်တွေမှာရှိတဲ့ သယံဇာတပစ္စည်းတွေ၊ ဘာတွေရှိနိုင်တယ်၊ ထပ်ဆင့်ပြီးတော့ ဘယ်လိုပစ္စည်းမျိုးတွေဟာ ဘယ်နေရာကနေ စပြီးတော့ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ အရှေ့ဖျားကနေ အနောက်ဖျားအထိ၊ အလယ်ပိုင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းဒေသ တွေမှာ ဒါတွေကို မျိုးစုံအောင် တင်ပြထားတဲ့ ဒီမှတ်တမ်းမှတ်ရာတွေ အများကြီးရှိပါတယ်။ အဲဒီတော့ ဒီအပေါ်မှာ မူတည်ပြီးတော့ ဆောင်ရွက်နေခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီတော့ ကျွန်တော့်အနေနဲ့က နောက်တစ်ချက် ဒီ ပစ္စည်းတွေမှာပါတဲ့ Elements သိဖို့ဆိုတာက တချို့ပစ္စည်းတွေက ကျွန်တော်တို့က ဒီဟာတွေကို မဆန်းစစ်ဘဲနဲ့ ဒီ ချပေးလိုက်မယ်၊ ဒီသယံဇာတပစ္စည်းတွေကို ရောင်းလိုက်မယ်ဆိုရင် သူနဲ့ ရောပြီးတော့ တန်ဖိုးရှိတဲ့ပစ္စည်းတွေ ပါသွားပါတယ်။ ဒါကိုလည်းပဲ ကျွန်တော်တို့က မသိလိုက်ပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့က သာမန်အနေနဲ့ပဲ။ ဥပမာ - Copper တို့၊ ဘာတို့ဆိုရင် Copper နဲ့ ရွှေလည်းပဲ ရောနေနိုင်တယ်။ သဲ ဆိုကြပါစို့။ ဒါသယံဇာတပစ္စည်း။ သဲထဲမှာ ကျွန်တော်တို့က သဲထဲမှာ တချို့ Minerals တွေ ပါနိုင်ပါတယ်။ တချို့ ကျွန်တော်တို့ အရေးကြီးတဲ့ ဒီ Minerals တွေ၊ ဒီသတ္တုပစ္စည်းတွေ ပါနိုင်ပါတယ်။

ကျောက်မီးသွေး ဆိုကြပါစို့။ ကလေးဝကျောက်မီးသွေး၊ ကလေးဝကျောက်မီးသွေး ဆိုရင် ဒါ အရင်တုန်းက ဒီ ကျွန်တော်တို့ Neutron Activation Analysis, Neutron နဲ့ အဏုမြူနည်း အားဖြင့်ပေါ့၊ လေ့လာကြည့်တဲ့အခါမှာ အဲဒီထဲမှာ Aluminiums တို့၊ Silicons တို့၊ Coppers တို့ စသည်အားဖြင့် အဲဒီပစ္စည်းတွေ ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် ဘယ်လောက်၊ ဘယ်လောက်၊ ဘယ်လောက် ပါတယ်ဆိုတာ ကျွန်တော်တို့က အဲဒီတုန်းက လေ့လာထားတဲ့ ဒီမှတ်တမ်းမှတ်ရာ တွေ ရှိပါတယ်။ အဲဒီတော့ ဒီ Aluminiums တို့၊ ဘာတို့ ဆိုတာလည်းပဲ တန်ဖိုးရှိတဲ့ ပစ္စည်းတွေပါ။ နည်းနည်းလေးပါပေမယ့် သူတို့ ပြန်ပြီးတော့ ဟိုမှာ ပြန်ထုတ်ယူမယ်ဆိုရင် အင်မတန်မှ ဒါ တန်ဖိုးရှိပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ ဒီအခု ဟုတ်လား၊ စိတ်ဝင်စားကြတဲ့ Copper ဆိုလို့ရှိရင် Copper က အမျိုးစုံရှိပါတယ်။ Copper Sulphate, Copper နဲ့ Sulphur ပေါ့၊ ကျွန်တော်တို့ ကန့် ရောထားတဲ့အတွဲ၊ Copper Oxide, Copper နဲ့ Oxygen တွဲထားတဲ့အတွဲ၊ Copper ရယ်၊ ကျွန်တော်တို့ သံရယ်၊ ခုနတုန်းက Sulphur ရယ်၊ Copper တွေရယ်၊ သံရယ်၊ Sulphur ရယ် တွဲထားတဲ့အတွဲ၊ အဲဒီလို အတွဲမျိုးတွေ ရှိပါတယ်။

နောက် ဒီပြင် ကျွန်တော်တို့ တချို့ ဒီမှာလည်းပဲပြောနေတဲ့ Rare Earth တွေ ရှားပါး ပစ္စည်းလို့ဆိုတဲ့ Zirconium တို့၊ Zr တို့၊ ဒီ Yr တို့၊ Ytterium တို့ စသည်အားဖြင့် ဒီပစ္စည်း တွေနဲ့လည်းပဲ တွဲနေပါတယ်။ ဒီပစ္စည်းတွေဟာ နည်းနည်းလေးပါပေမယ့် ထုတ်ယူလိုက်တဲ့အခါ မှာ အင်မတန်မှ ဒီ တန်ဖိုးကြီးပါတယ်။ ဒါကြောင့်မို့လို့ ကျွန်တော်တို့က ဒီသယံဇာတပစ္စည်း တွေမှာ ဒီဟာတွေ ဘယ်လောက်လောက် ပါတယ်ဆိုတာကို ကျွန်တော်တို့ အရင်ဆန်းစစ်ဖို့ လိုပါတယ်။ ဆန်းစစ်တဲ့အခါမှာ အခု လက်ရှိအနေအထားအရ သိပ်ပြီးတော့ အချို့ဟာတွေ ကျတော့လည်းပဲ အကြမ်းဖျဉ်း ဆန်းစစ်လိုက်လို့ရှိရင် ရပါတယ်။ အသေးစိတ် မဟုတ်ပါဘူး။ EDXRF တို့ ဒီပစ္စည်းတွေ ရှိပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ရှိပါတယ်။

ဒီလိုဆန်းစစ်ပြီး၊ ဒီ Sample တွေကို ဆန်းစစ်ပြီးတော့မှသာလျှင် ဒီလို ချပေးလိုက်မယ် ဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ ပိုပြီးတော့ ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံအတွက်၊ ကျွန်တော်တို့အတွက် အင်မတန်မှ ပိုပြီးအကျိုးရှိမှာပါ။ ဥပမာ - Copper က ဈေးကြီးပါတယ်။ Copper က နေရာတကာတိုင်းမှာ ကျွန်တော်တို့ သုံးနေတာပါ။ အခု Electronic ပစ္စည်းတွေ၊ အခု ကျွန်တော်တို့ Computer ထဲမှာ ရှိတဲ့ ပစ္စည်းတွေ၊ ဒီရုပ်မြင်သံကြားထဲမှာရှိတဲ့ ပစ္စည်း၊ ဘယ်ပစ္စည်းပဲဖြစ်ဖြစ် ကျွန်တော်တို့ ဖွင့်ကြည့်လိုက်ပါ။ ဖွင့်ကြည့်လိုက်ရင် အဲဒီအပေါ်မှာ ရွှေရောင်လေး သန်းနေတဲ့ဟာ ဒါ Copper နဲ့ သုံးထားတာပါ။ နောက် Copper နဲ့ ကျွန်တော်တို့ လုပ်ထားတဲ့ Motherboard ကျွန်တော်တို့ ကြားဖူးတဲ့ အပေါ်ကနေ ဒါ လျှပ်စစ်စီးဖို့အတွက် လုပ်တယ်။ ဒီ Copper layer တွေ တင်ရပါတယ်။ အများကြီး ကျွန်တော်တို့ သုံးတာပါ။

အဲဒီတော့ Copper က Raw အနေနဲ့ သာမန်အနေနဲ့ကတော့ ကျွန်တော်တို့ ဒီမှာ ဈေးပေါပေါနဲ့ပဲ သွားပေမယ့် Copper ဟာ တစ်တန်မှာ တဖြည်းဖြည်း တဖြည်းဖြည်း ဈေးတက် လာတာ ဒီကနေအချိန်အခါမှာ ရှစ်ထောင်ကျော် ဒါ ဒေါ်လာ(၈၀၀၀)ကျော် ရှိပါတယ်။ အဲဒီတော့ ကျွန်တော်တို့က ဒီလို သယံဇာတပစ္စည်းတွေ၊ ဒီဟာတွေ ပါတယ်။ သူ့ရဲ့ အရည်အသွေးတွေ ကျွန်တော်တို့က သိပြီဆိုရင် ဒီ Raw ကို စာချုပ်ချုပ်ပြီး ရောင်းချတဲ့အခါမှာ ဆိုကြပါစို့ ရာခိုင်နှုန်းက (25) Percent ပဲ ကျွန်တော်တို့က ရမယ်။ အရင်တုန်းက (35)Percent ပေါ့လေ။ (25)Percent ပဲ ရမယ်ဆိုရင် ဥပမာ - လေးပုံပုံ တစ်ပုံပေါ့။ (၁၀)တန်ဆိုလည်းပဲ လေးပုံပုံ တစ်ပုံ၊ ဒီလောက်ပဲ ရမယ်။

ဒီမှာမှ ကျွန်တော်တို့ ထပ်ပြီးတော့ ကျွန်တော်တို့က မသိလို့ရှိရင် ဈေးက အဲဒီမှာမှ တစ်တန်ကို ဒေါ်လာက (၈၀၀)လောက် ပေးတာ၊ ပတ်ဝန်းကျင် အဲဒီလောက်ဆိုရင် တစ်တန်ရဲ့ ဈေးနှုန်းနဲ့ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လိုက်ရင် အများကြီး ကျွန်တော်တို့က နစ်နာသွားပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကျွန်တော်တို့က ဒီလိုနစ်နာတယ်ဆိုတာ တစ်နည်းအားဖြင့်တော့ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံက ကျွန်တော်တို့ လူမျိုးတွေ၊ ကျွန်တော်တို့တွေဟာ မသိလို့ ဒီဟာတွေကို နားမလည်လို့ ဆိုတဲ့သဘောလည်းပဲ သက်ရောက် နိုင်သွားတဲ့ အကြောင်းအရာတွေ ရှိပါတယ်။ နောက် ကျွန်တော် ဒီဟာကို တင်တဲ့ အခါမှာလည်းပဲ တချို့ ကျွန်တော်နဲ့ ဆက်စပ်နေတဲ့ တချို့အင်ဂျင်နီယာတွေ ရှိပါတယ်။ သတ္တု Engineers တွေ၊ Mining မှာလုပ်တဲ့ Engineers တွေ သူတို့တွေကလည်းပဲ ဆွေးနွေးတာတွေ ရှိပါတယ်။ တချို့ ပြည်သူပြည်သားတွေကလည်း အဲဒီနား နီးစပ်တဲ့ဟာတွေကလည်း ဆွေးနွေး တာတွေ ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီဟာကို တင်ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီတော့ ကျွန်တော်တို့ ဒီ ခုနတုန်းက ကျွန်တော်တင်ပြတဲ့အတိုင်းပါပဲ။ ပါဝင်တဲ့ ပစ္စည်းတွေရဲ့ တန်ဖိုးကို ကျွန်တော်တို့က မသိဘဲနဲ့ဆိုရင် အရင်တုန်းက ကျွန်တော်တို့ ကျောက်စိမ်း ဆိုလို့ရှိရင် သိပ်ပြီးတော့ ကျွန်တော်တို့ မသိပါဘူး။ နောက်ပိုင်းမှာ ကျောက်စိမ်းရဲ့ တန်ဖိုးကို သိလာ ပါတယ်။ ဒီအတိုင်းပါပဲ ဒီတွင်းထွက်တွေမှာ ကျွန်တော်တို့ အများကြီးရှိပါတယ်။ Aluminium တို့၊ Nickle တို့၊ Chromium တို့၊ Antimoni လေး၊ SB လေး၊ Tins ဒီ သတ္တုပေါ့၊ Tin ဆိုရင် SN ပေါ့၊ ကျွန်တော်တို့ ဒီဟာလေးတွေဟာ ခုနတုန်းက ကျွန်တော်တို့ ရှိနေတဲ့ ပစ္စည်းတွေ၊ Electronic ပစ္စည်းတွေမှာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် ကျွန်တော်တို့ မြင်လိုက်ရတဲ့ Electronic ပစ္စည်းတွေမှာ ကျွန်တော်တို့ ကြည့်လိုက်လို့ရှိရင် လက်သည်းခွံလေးလောက် ရှိမှာပါ။ သေးသေးလေး တချို့ ပစ္စည်းလေးတွေဟာ၊ အဲဒီထဲမှာ ဆိုရင် ဒီလိုပစ္စည်းလေးတွေဟာ Milligram လောက်ပဲ ထည့်တာ ပါ။ Milligram လောက်ပဲ ထည့်တာ။ အင်မတန်မှ နည်းတဲ့ဟာလေးပါ။ ထည့်လိုက်တာနဲ့ သူ့ရဲ့ ဂုဏ်သတ္တိတွေက အများကြီး ပြောင်းသွားပါတယ်။ ဒါတွေဟာ အင်မတန်မှ အသုံးကျပါတယ်။

ဒါကြောင့်မို့လို့ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ဒီမေးခွန်းမှာ သက်ဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခွင့် မပြုမီ ကျွန်တော်တို့ သယံဇာတပစ္စည်းတွေမှာပါတဲ့ Elements တွေကို သိရှိထားပြီးမှ ကျွန်တော်တို့ ဈေးညှိနှိုင်းတာတို့၊ တန်ဖိုးဆုံးဖြတ်တာတို့ဆိုရင် ပိုပြီးတော့ ကျွန်တော်တို့အတွက် အကျိုးရှိမယ် ဆိုတဲ့အနေနဲ့ ဒါအများရဲ့အသံကိုလည်း နားထောင်ပြီး ကျွန်တော်တင်ပြဆွေးနွေးခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်ခင်ဗျား။

အချိန်၊ ၁၀:၁၆။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ မေးခွန်းနဲ့ ပတ်သက်ပြီး သတ္တုတွင်းဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးက ဖြေကြားပေးဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဖြေကြားချက်

အချိန်၊ ၁၀:၁၆။

ဒေါက်တာမြင့်အောင် (ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၊ သတ္တုတွင်းဝန်ကြီးဌာန)။ ။ လေးစားအပ် ပါသော အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌကြီးနဲ့ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များခင်ဗျား။ အားလုံးကို ကျွန်တော် ဂါရဝပြုပါတယ်။ ကျွန်တော်ကတော့ သတ္တုတွင်းဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီး ဒေါက်တာမြင့်အောင် ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး အမှတ်(၈) မဲဆန္ဒနယ် အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် ဒေါက်တာမြင့်ကြည် ရဲ့ သယံဇာတပစ္စည်းများကို လုပ်ကိုင်ခွင့်ချမှတ်မပေးမီ ဆန်းစစ်မှုများ ရှိ/မရှိ သိလိုခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် မေးခွန်းကို ဖြေကြားသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌကြီးနှင့် အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များခင်ဗျား။ သဘာဝအားဖြင့် သတ္တုသယံဇာတသိုက် (Mineral Deposit) များသည် Element တစ်မျိုး တည်းဖြင့် မဟုတ်ဘဲ အစုအဝေးလိုက် (Element Association) အဖြစ် ဖြစ်ထွန်းတည်ရှိ နေတတ်ပါတယ်။ ဥပမာအားဖြင့် ခဲမဖြူ(Tin)၊ အဖြိုက်နက်(Tungstem) တို့နဲ့ တွဲဖက်၍ လည်းကောင်း၊ ခဲ၊ သွပ် နှင့် ငွေ တို့ကို တွဲဖက်၍လည်းကောင်း၊ ရွှေ နှင့် ကြေးနီ တို့ကို တွဲဖက်၍ လည်းကောင်း ဖြစ်ထွန်းတည်ရှိနေတတ်ပါသည်။

ထိုကဲ့သို့ အဓိကသတ္တုဒြပ်စင် အစုအဝေး (Major Element Association) များ အပြင် ၎င်းတို့နှင့် ဆက်စပ်ဖြစ်ထွန်းနေသော အခြားအရန်ဒြပ်စင် (Minor and Trace Element) များလည်း ပူးတွဲပါဝင်တတ်ပါတယ်။ ဥပမာအားဖြင့် ခဲမဖြူ၊ အဖြိုက်နက် တို့နှင့် တွဲဖက်၍ တိုက်တေးနီယမ် (Titanium)၊ နိုင်အိုဘီယမ် (Niobium)၊ တန်တလန် (Tantalum) စသည်တို့ ကဲ့သို့ မြေရှားဒြပ်စင် (Rare Earth Element) များလည်း ပါဝင်လေ့ရှိပါတယ်။

လွတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ကြီး ရှင်းလင်းတင်ပြတဲ့အတိုင်း ၁၉၂၀ ခုနှစ်ကတည်းက သယံဇာတ အမျိုးအစားတွေ၊ နေရာတွေ စမ်းသပ်လေ့လာပြီး မှတ်ပုံတင်ထားရှိတာလည်း တွေ့ရပါတယ်။ သတ္တုတွင်းဝန်ကြီးဌာန၊ ဘူမိဗေဒလေ့လာရေးနှင့် ဓာတ်သတ္တုရှာဖွေရေးဦးစီးဌာနဟာ ကိုလံဘိုစီမံကိန်းအရလည်းကောင်း၊ UNDP စီမံကိန်းအရလည်းကောင်း၊ BGR (Germany) အကူအညီ ရယူလည်းကောင်း၊ ၁၉၇၀ ခုနှစ်မှ ၁၉၈၃ ခုနှစ်အထိ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ဓာတ်သတ္တု ဖြစ်ထွန်းမှု တိုင်းတာခြင်းနှင့် Geological Mapping ရေးဆွဲခြင်းများ ပြုလုပ်၍ ဓာတ်သတ္တု ဖြစ်ထွန်းမှုကို မှတ်တမ်းတင်ထားရှိပြီးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

လက်ရှိအခြေအနေတွင်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ သတ္တုရပ်ဝန်း (Mineral Provinces) အသီးသီးမှ သတ္တုသိုက် အမျိုးအမျိုးတို့အား ဘူမိဓာတုဆိုင်ရာ လေ့လာစမ်းသပ်မှုနည်းစဉ်များဖြင့် ဘူမိဗေဒလေ့လာရေးနှင့် ဓာတ်သတ္တု ရှာဖွေရေးဦးစီးဌာနက စဉ်ဆက်မပြတ် စမ်းသပ်တိုင်းတာ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ကျောက်နမူနာများ၊ မြေသားနမူနာများ၊ ချောင်းသဲနမူနာများကို ဘူမိဓာတုဗေဒဆိုင်ရာ ဓာတ်ခွဲခန်းများတွင် AAS, XRF, XRD စသည်ဖြင့် X-Ray စမ်းသပ်မှု များဖြင့်လည်းကောင်း၊ Petrology သေလဗေဒ၊ Minerralogy တွင်းထွက်ဗေဒနှင့် Wet Chemical analysis စသည့် နည်းစဉ်များဖြင့် သုတေသနပြု ဖော်ထုတ်လျက်ရှိပါတယ်။

ပြည်တွင်း/ပြည်ပ ကုမ္ပဏီများမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ပြုလုပ်မည်ဆိုပါက လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ခွင့်မပြုမီ ကုမ္ပဏီမှ အဆိုပြုဧရိယာတွင် ဓာတ်သတ္တု ဖြစ်ထွန်းမှု ရှိ/မရှိ နှင့် ဖြစ်ထွန်း သည့် ဓာတ်သတ္တု အမျိုးအစား မှန်ကန်မှု ရှိ/မရှိ ကို သတ္တုတွင်းဝန်ကြီးဌာန၊ ဘူမိဗေဒလေ့လာရေးနှင့် ဓာတ်သတ္တုရှာဖွေရေးဦးစီးဌာနက ဦးစွာစိစစ်ဆောင်ရွက်ပြီး မှန်ကန်မှသာ သို့မဟုတ် ဘူမိဗေဒ သဘောတရားအရ ဖြစ်ထွန်းနိုင်ခြေရှိမှသာ ဘူမိဗေဒလေ့လာရေးနှင့် ဓာတ်သတ္တုရှာဖွေရေးဦးစီး ဌာနနှင့် တွဲဖက်၍ ဘူမိဗေဒဆိုင်ရာ (Geological)၊ ဘူမိဓာတုဗေဒဆိုင်ရာ (Geochemical)၊ ဘူမိရူပဗေဒဆိုင်ရာ (Geophysical) စမ်းသပ်တိုင်းတာမှုများကို မြန်မာ့သတ္တုတွင်း ဥပဒေနှင့် အညီ သတ်မှတ် အခွန်အခများ ပေးသွင်း၍ ဆောင်ရွက်စေတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ကုမ္ပဏီမှ ဓာတ်သတ္တု စမ်းသပ်တိုင်းတာမှုလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ရာတွင် သတ်မှတ်ချက် နှင့်အညီ ဓာတ်ခွဲစမ်းသပ်စေလျက် ခွင့်ပြုဓာတ်သတ္တုအပ အခြားဓာတ်သတ္တုများ ပါဝင်မှု ရှိ/မရှိ ကို ဘူမိဗေဒလေ့လာရေးနှင့် ဓာတ်သတ္တုရှာဖွေရေးဦးစီးဌာန၊ ဓာတ်ခွဲခန်းတွင် ဓာတ်ခွဲ

စမ်းသပ်မှု ပြုလုပ်၍ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါတယ်။ ထိုသို့ စမ်းသပ်တိုင်းတာပြီးနောက် တူးဖော် ထုတ်လုပ်ရန်အတွက် ဖြစ်မြောက်နိုင်စွမ်းရှိသည့် သတ္တုသိုက်တစ်ခုတွင် ပါဝင်သော သတ္တု ခြပ်စင်များ သတ္တုနှင့်ဆက်စပ်ဖြစ်ပေါ်နေသော Element Association များကို သိရှိပြီးမှသာ ထုတ်လုပ်မှုအတွက် သတ္တုတွင်းဥပဒေ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ခွင့်ပေးခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဓာတ်သတ္တုစမ်းသပ်တိုင်းတာခြင်း၊ ထုတ်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ရာတွင် ခွင့်ပြု ဓာတ်သတ္တု အမျိုးအစားမှအပ အခြားဓာတ်သတ္တုများ တွေ့ရှိပါက သတ္တုတွင်းဝန်ကြီးဌာနသို့ ချက်ချင်းသတင်းပို့ တင်ပြရမည်ဟု ခွင့်ပြုမိန့်၏ စည်းကမ်းချက်များတွင် ထည့်သွင်းထားသည့် အပြင် တွေ့ရှိရသော အခြားဓာတ်သတ္တုသည် နိုင်ငံတော်ဖြစ်ပြီး ကန်ထရိုက်တာ သို့မဟုတ် ခွင့်ပြုမိန့်ရရှိသူနှင့် လုံးဝမသက်ဆိုင်စေရဟု လုပ်ငန်းသဘောတူစာချုပ်တွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြ ထားပါတယ်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ သယံဇာတပစ္စည်းများကို ထုတ်လုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့် ချမှတ်မပေးမီ သတ္တု ခြပ်စင် (Element) များ ပါဝင်မှုကို ဥပဒေနှင့်အညီ ရှာဖွေခြင်း၊ စမ်းသပ်တိုင်းတာခြင်းများ ပြုလုပ်ဆန်းစစ်ပြီးမှ ဖြစ်မြောက်နိုင်စွမ်းပေါ်မူတည်၍ ဓာတ်သတ္တုထုတ်လုပ်ခွင့် ခွင့်ပြုမိန့်များ အား စိစစ်၍ ဧက(၅၀)အောက်ကို ဝန်ကြီးဌာနမှ ခွင့်ပြုပြီး ဧက(၅၀)နှင့်အထက်အား မြန်မာ နိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကော်မရှင်၏ စိစစ်သဘောတူညီချက်ဖြင့် အစိုးရအဖွဲ့သို့ ဆက်လက် တင်ပြပြီး ခွင့်ပြုပေးနေပါကြောင်း တင်ပြရင်း နိဂုံးချုပ်ပါတယ်ခင်ဗျား။ အားလုံးကို လေးစားပါတယ်။ (ဩဘာသံများ)

အချိန်၊ ၁၀:၂၁။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ ဒေါက်တာမြင့်ကြည် ရဲ့ မေးခွန်းနဲ့ ဝန်ကြီးရဲ့ ဖြေကြားချက်ကို လွှတ်တော်ဆိုင်ရာ နည်းဥပဒေ ၁၂၂ အရ မြန်မာနိုင်ငံပြန်တမ်းမှာ ထည့်သွင်းပြီး သတင်းစာမှာ ဖော်ပြဖို့ ဆုံးဖြတ်ပါတယ်။ (ဩဘာသံများ)

အချိန်၊ ၁၀:၂၁။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ ဝန်ကြီး ရောက်တုန်းကို မေတ္တာရပ်ခံချင်တာ ရှိပါတယ်။ ဒါကတော့ ကျွန်တော်တို့ ငယ်ငယ်တုန်းကတည်းက ဘူမိဗေဒအရာထမ်းတွေက တောထဲမှာ အလွန်ဒုက္ခရောက် ပါတယ်။ တောထဲသွားပြီး ရှာဖွေစမ်းသပ်တဲ့အတွက် သူ့ကို အထူးသွားလာရေးယာဉ် တောထဲမှာ

အန္တရာယ်ကင်းစွာ တည်းခိုနိုင်ရေး ဥပမာ - ခြင်၊ ယင် မကိုက်အောင် တည်းခိုနိုင်ရေး စားသောက် နိုင်တဲ့ ရေရှည်ခံတဲ့ စည်သွတ်ရိက္ခာလိုဟာမျိုးတို့ မပါပါဘူး။ မပါတဲ့အတွက် လုပ်ရကိုင်ရတာ အခက်အခဲဖြစ်တဲ့အခါမှာ ကျွန်တော်တို့ တွေ့ခဲ့ဖူးတဲ့ အနေအထားအရဆိုရင် အလုပ်က ထွက်ကုန် ပါတယ်။ ဒီဒဏ်ကို မခံနိုင်တော့လို့ အဲဒီအခါမှာ ဘူမိဗေဒပညာရပ် သင်မိတာတောင် မှားတယ် ဆိုတဲ့ ညည်းတွားသံတွေလည်း ကြားရပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံသတ္တု သယံဇာတကိစ္စ အရေးကြီးတဲ့ အတွက် ဝန်ထမ်းတွေကို ပြည်ပသင်တန်းတွေ စေလွှတ်ခြင်း၊ တောထဲမှာ သတ္တုရှာဖွေရေး သွားတဲ့ နေရာဆိုတာ တကယ့်လူမရောက်တဲ့ နေရာမျိုးတွေ သွားတဲ့အခါမှာ ပြည့်စုံလုံလောက်တဲ့ ယာဉ်နဲ့ ခုန စားရေး၊ သောက်ရေး၊ နေရေးထိုင်ရေး တည်းခိုရေးကအစ ဒီလိုစိတ်ပါဝင်စားအောင် လိုအပ် တဲ့ Facility လေးတွေ ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်အောင် ဝန်ကြီး အနေနဲ့ ကြိုးစားပါလို့ မေတ္တာရပ်ခံ လိုပါတယ်။

အချိန်၊ ၁၀:၂၂။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ ဆက်လက်ပြီး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နှစ်ဦးက မေးမြန်းသည့် မေးခွန်းတွေဟာ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီး တစ်ဦးတည်းက ဖြေကြားရမည့် မေးခွန်းများ ဖြစ်ပါတယ်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များက သက်ဆိုင်ရာ မေးခွန်းများကို တစ်ဆက်တည်း မေးမြန်းပြီးမှ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးက တစ်ခုချင်း ဖြေကြားပေးဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဘူးသီးတောင်မြို့နယ်၊ စိုင်းဒင်ကြိုးပြင်ကာကွယ်တောကို ပြန်လည်စိစစ်သတ်မှတ်ပေးရန် အစီအစဉ် ရှိ/မရှိ နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် မေးခွန်း

အချိန်၊ ၁၀:၂၂။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ ပထမဦးစွာ ရခိုင်ပြည်နယ် မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၉)မှ ဦးမောင်အေးထွန်း က ဘူးသီးတောင်မြို့နယ်၊ စိုင်းဒင်ကြိုးပြင်ကာကွယ်တောကို ပြန်လည်စိစစ်သတ်မှတ်ပေးရန် အစီအစဉ် ရှိ/မရှိ နှင့် စပ်လျဉ်းတဲ့ မေးခွန်းကို မေးမြန်းဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။

အချိန်၊ ၁၀:၂၂။

ဦးမောင်အေးထွန်း၊ ရခိုင်ပြည်နယ် မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၉)။ ။ လေးစားအပ်ပါသော

အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌကြီးနှင့်တကွ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌကြီး၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးများနှင့် ဒုတိယ ဝန်ကြီးများ၊ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်တော်ကြီးများအား မင်္ဂလာပါလို့ နှုတ်ခွန်းဆက်သ ဝါရဝပြုအပ်ပါတယ်ခင်ဗျား။ ကျွန်တော်ကတော့ ရခိုင်ပြည်နယ် အမျိုးသားလွှတ်တော် မဲဆန္ဒနယ် အမှတ်(၉)မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ဦးမောင်အေးထွန်း ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော် မေးမြန်းမည့် မေးခွန်းကတော့ စိုင်းဒင်ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော့ကို ပြန်လည်စိစစ်သတ်မှတ်ပေးရန် အစီအစဉ် ရှိ/မရှိ ဆိုတဲ့ မေးခွန်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ ဒီမေးခွန်းမှာ ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်တွေ ပါတဲ့အတွက် စာဖြင့်ဖတ်ပြတင်ပြခွင့်ပြုပါရန် လေးစားစွာ တင်ပြပန်ကြားအပ်ပါတယ်။

ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ ဘူးသီးတောင်မြို့နယ် အရှေ့ဘက်ခြမ်းမှာ တည်ရှိနေကြတဲ့ ခမောင်း အုပ်စု၊ လောင်းယုံအုပ်စု၊ သြရမအုပ်စု၊ ဧရာသျှအုပ်စု၊ စံဂိုးထောင်အုပ်စု၊ စပါးထားအုပ်စု၊ စည်တောင်အုပ်စု၊ သိုင်းတပုတ်အုပ်စု၊ ပြင်ချောင်းအုပ်စု၊ သရက်ပြင်အုပ်စု စတဲ့ အုပ်စုကြီး (၁၀)အုပ်စုမှာ ရှေးယခင်ကတည်းကပင် တည်ရှိနေသော ကျေးရွာအုပ်စုများဖြစ်ပါတယ်။ စိုင်းဒင် ဒေသကို သစ်တောကြိုးပြင် ကာကွယ်တောအဖြစ် သတ်မှတ်လိုက်ကြောင်း ၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင် တောင်သူလယ်သမားများက သိရှိရသဖြင့် ဖော်ပြပါ ကျေးရွာအုပ်စု (၁၀)အုပ်စုမှာ ကြိုးပြင် ကာကွယ်တောအတွင်း ပါဝင်သွားပါတယ်။ အဆိုပါ ကြိုးပြင်ကာကွယ်တောမှာ ကျရောက်သွားတဲ့ ကျေးရွာအုပ်စုမှာ နှစ်မျိုးနှစ်စားရှိပါတယ်ခင်ဗျား။ ခမောင်း၊ လောင်းယုံ၊ သြရမ၊ ဧရာသျှ ကျေးရွာ အုပ်စု (၄)အုပ်စုမှာ တောင်ပေါ်နေ ကျေးရွာအုပ်စုများ ဖြစ်ကြပြီး စံဂိုးထောင်၊ စပါးထား၊ စည်တောင်၊ သိုင်းတပုတ်၊ ပြင်ချောင်း၊ သရက်ပြင်အုပ်စု (၆)အုပ်စုမှာ လယ်ယာစပါးစိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ်နိုင်တဲ့ မြေပြန့်လွင်ပြင်ကြီးမှာ တည်ရှိကြပါတယ်။ တောင်ပေါ်ကျေးရွာအုပ်စုများ ဖြစ်ကြတဲ့ ခမောင်း၊ လောင်းယုံ၊ သြရမ၊ ဧရာသျှ စတဲ့ ကျေးရွာအုပ်စု(၄)အုပ်စုမှာ ကျေးရွာပေါင်း (၅၀)ခန့်ရှိပြီး တိုင်းရင်းသားသက်သက်နေထိုင်ကာ ဗြိတိသျှလက်ထက်မတိုင်ခင်ကပင် တည်ရှိ ကြပါတယ်။ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနကလည်း အတည်ပြုသတ်မှတ်ထားသော ကျေးရွာအုပ်စုများ ဖြစ်ပါတယ်။

တောင်ယာကို အားထားလုပ်ကိုင်စားသောက်ကြသော်လည်း ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော သတ်မှတ်လိုက်သည့်အတွက် စာသင်ကျောင်း၊ ဆေးပေးခန်း၊ ဘုရားစေတီများအတွက် မြေနေရာ သတ်မှတ်ရန်အတွက် မြို့နယ်မြေစာရင်းသို့ သွားရောက်ပြီး ပုံစံ(၁၀၅)နဲ့ ပတ်ဝန်းကျင် မြေပုံများကို တောင်းခံသည့်အခါ မြို့နယ်မြေစာရင်းဦးစီးဌာနက အဆိုပါနေရာများမှာ သစ်တောမြေ ဖြစ်သွား သဖြင့် မြို့နယ်မြေစာရင်းဦးစီးဌာနမှ ပုံစံ(၁၀၅)နဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်မြေပုံများ ရေးဆွဲမပေးနိုင်၍ အခက်အခဲများစွာ ကြုံတွေ့နေရပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကျေးရွာသားများမှာ ပညာသင်ကျောင်း၊ ကျန်းမာရေးဆေးပေးခန်း မဆောက်လုပ်နိုင်သည့်အပြင် ဘုရားကျောင်းကန်၊ သိမ်၊ စေတီပုထိုးများ မတည်ဆောက်နိုင်သည့်အတွက် သာသနာအရေးလက္ခဏာများတောင် တဖြည်းဖြည်း မသိမသာမှ ယခုဆိုရင် သိသိသာသာကြီး ပျက်ပြယ်လာသည်ကို တွေ့ရှိရပါတယ်။

တဖန် မြေပြန့်လွင်ပြင်တွင် တည်ရှိနေသော စံဂိုးတောင်၊ စပါးတောင်၊ စည်တောင်၊ သိုင်းတပုတ်၊ ပြင်ချောင်း၊ သရက်ပြင်အုပ်စုများတွင် သရက်ပြင်မှအပ ကျန်အုပ်စုများမှာ ရခိုင် တိုင်းရင်းသားများ သက်သက်နေထိုင်ကြပါတယ်။ အဆိုပါ မြေပြန့်(၆)အုပ်စုမှာ ရခိုင်ဘုရင် လက်ထက်ကတည်းကပင် တည်ရှိကြပြီး ကံသာမြို့ဟောင်းကို အစွဲပြု၍ ကံသာ ယခုဆိုရင် ကံပြင်ချောင်းကမ်း နံဘေးတစ်လျှောက်နှင့် စိုင်းဒင်ချောင်းကမ်းနံဘေးတစ်လျှောက်တွင် တည်ရှိ ပါတယ်။ ဒီရေအတက်အကျရှိပြီး ရေချိုရေငန်စပ်ဖြစ်သည့်အပြင် စပါးစိုက်ပျိုး ဖြစ်ထွန်းသော ဒေသလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ အဆိုပါ မြေပြန့်(၆)အုပ်စုကိုလည်း ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနမှ အသိအမှတ် ပြုထားသော ကျေးရွာအုပ်စုများ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီကျေးရွာအုပ်စုများနဲ့ပတ်သက်၍ တင်ပြရမယ် ဆိုရင် စံဂိုးတောင်ကျေးရွာအုပ်စုမှာဆိုရင် ကျေးရွာ(၄)ရွာ၊ အိမ်ခြေ(၉၀၀) ရှေးဟောင်းစေတီတော် ကြီးတစ်ဆူ၊ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း (၃)ကျောင်းရှိပါတယ်။ စပါးထားကျေးရွာအုပ်စုမှာဆိုရင် ကျေးရွာ(၁)ရွာ၊ အိမ်ခြေ(၁၀၀)ခန့် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း တစ်ကျောင်းရှိပါတယ်။ စည်တောင် ကျေးရွာအုပ်စုမှာဆိုရင် ကျေးရွာ(၂)ရွာ၊ အိမ်ခြေ(၅၀၀)ခန့်ရှိပြီး ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း (၂)ကျောင်း ရှိပါတယ်။ သိုင်းတပုတ်ကျေးရွာအုပ်စုမှာဆိုရင် အိမ်ခြေ(၁၀၀)၊ ကျေးရွာ(၃)ရွာ၊ ဘုန်းတော်ကြီး (၁)ကျောင်း ရှိပါတယ်။ ပြင်ချောင်းကျေးရွာအုပ်စုမှာဆိုရင် ကျေးရွာ(၅)ရွာ၊ အိမ်ခြေ(၁၅၀)ခန့် ရှိပါတယ်။ သရက်ပြင်ကျေးရွာမှာဆိုရင် အိမ်ခြေ(၁၀၀၀)ခန့်နဲ့ ကျေးရွာ (၃)ရွာရှိပါတယ်။ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း ရှိပါတယ်။

အဆိုပါ ကျေးရွာအုပ်စု (၆)အုပ်စုမှာလည်း ကျွန်တော်ဖော်ပြခဲ့တဲ့ တောင်ပေါ်(၄)အုပ်စု ကဲ့သို့ မြေနေရာကိစ္စ အခက်အခဲများ ကြုံတွေ့နေရပါတယ်။ အဲဒီလို အခက်အခဲများအပြင် သစ်တောကြိုးပြင်ကာကွယ်တောအဖြစ် သတ်မှတ်လိုက်သဖြင့် စံဂိုးတောင်ကျေးရွာအုပ်စုမှ လယ်မြေ(၁၃၄၂)ဧက၊ စပါးထားကျေးရွာအုပ်စုမှ လယ်မြေ(၈၈၇)ဧက၊ စည်ထောင် ကျေးရွာ အုပ်စုမှ လယ်မြေ(၈၅၆)ဧက၊ သိုင်းတပုတ် ကျေးရွာအုပ်စုမှ လယ်မြေ(၅၂၉)ဧက၊ ပြင်ချောင်း (၂၄)ဧက၊ သရက်ပြင်ကျေးရွာအုပ်စုမှ လယ်မြေ(၉၉၂)ဧက၊ စုစုပေါင်း(၄၆၃၀)ဧကမှာ သစ်တော မြေအဖြစ် ကျရောက်သွားတာ တွေ့ရှိရပါတယ်။

ထိုသို့သစ်တောမြေအဖြစ် သတ်မှတ်လိုက်သည့်အတွက် ဘိုးစဉ်ဘောင်ဆက်က လယ်ယာ လုပ်ကိုင် စားသောက်လာသော လယ်သမားများမှာ လယ်သမားစစ်စစ် မဟုတ်တော့ဘဲ ယခု ပြဋ္ဌာန်းတဲ့ လယ်ယာမြေဥပဒေအရ လယ်မြေများနဲ့ပတ်သက်၍ ရောင်းချခွင့်၊ ပေါင်နှံခွင့်၊ အမွေ ပေးပိုင်ခွင့်၊ မှတ်ပုံတင်ခွင့် စသည့်အခွင့်အရေးများဟာ ဆုံးရှုံးသွားပါတယ်။ နိုင်ငံတော် အနေဖြင့် လည်း ဖော်ပြပါ လယ်မြေ (၄၆၃၀)ဧကအပေါ် ကောက်ကြီးအခွန် မကောက်နိုင်သည့်အပြင် စပါးစိုက်ပျိုးနိုင်သည့် လယ်မြေများအပေါ်မှာ နှစ်ရှည်ပင်များ စိုက်ပျိုးလာပါကလည်း ဥပဒေ အရ တားမြစ်နိုင်ခြင်း မရှိနိုင်ပါ၍ နိုင်ငံတော်အနေဖြင့်လည်း နစ်နာမှုရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါတယ်။ အထက်ပါကဲ့သို့ ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော သတ်မှတ်လိုက်သဖြင့် နိုင်ငံတော်အနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ လယ်သမားများနှင့် ကျေးရွာသားများအနေနှင့်လည်းကောင်း၊ နှစ်ဦးနှစ်ဖက် နစ်နာလျက်ရှိသည် ကို တွေ့ရှိရပါတယ်။ အဆိုပါ နစ်နာမှု မရှိစေရေးအတွက် စိုင်းဒင်ကြိုးပြင် ကာကွယ်တောကို ပြန်လည်စိစစ်သတ်မှတ်ပေးရန် လိုအပ်လျက်ရှိပါတယ်။ ထို့ကြောင့် ဘူးသီးတောင်မြို့နယ် စိုင်းဒင် ကြိုးပြင်ကာကွယ်တောကို ပြန်လည်စိစစ် သတ်မှတ်ပေးရန် အစီအစဉ် ရှိ/မရှိ သိရှိလိုပါကြောင်း လေးစားစွာ မေးမြန်းတင်ပြအပ်ပါတယ်ခင်ဗျား။ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။

နိုင်ငံတစ်ဝန်းရှိ ကျေးလက်နေပြည်သူများ အိမ်ရာဆောက်လုပ်ခြင်းအတွက် လိုအပ်သော သစ်ရရှိရေး မည်ကဲ့သို့အစီအမံများ ချမှတ်ထားသည်၊ ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် မည်သို့ဆက်လက် လုပ်ဆောင်သွား မည်ကို သိရှိလိုခြင်း နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် မေးခွန်း

အချိန်၊ ၁၀:၃၂။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ ဆက်လက်ပြီး မကွေးတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၁၂)မှ ဦးလှဆွေ က နိုင်ငံတစ်ဝန်းရှိ ကျေးလက်နေပြည်သူများ အိမ်ရာဆောက်လုပ်ခြင်းအတွက် လိုအပ်သော သစ်ရရှိရေး မည်ကဲ့သို့အစီအမံများ ချမှတ်ထားသည်၊ ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် မည်သို့ဆက်လက်လုပ်ဆောင် သွားမည်ကို သိရှိလိုခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းတဲ့ မေးခွန်းကို မေးမြန်းဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။

အချိန်၊ ၁၀:၃၂။

ဦးလှဆွေ၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၁၂)။ ။ လေးစားအပ်ပါသော အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌကြီးနှင့်တကွ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များအားလုံး ကြွရောက်လာသော ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးများ အားလုံးအား ကျက်သရေ မင်္ဂလာအပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံတော်မူ ကြပါစေလို့ ဦးစွာပထမ နှုတ်ခွန်းဆက်သဂါရဝပြုအပ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်ကတော့ မကွေးတိုင်း ဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၁၂)မှ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် ဦးလှဆွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော် တင်ပြလိုတဲ့ မေးခွန်းကတော့ နိုင်ငံတစ်ဝန်းရှိ ကျေးလက်နေပြည်သူများ အိမ်ရာ ဆောက်လုပ်ခြင်းအတွက် လိုအပ်သော သစ်ရရှိရေး မည်ကဲ့သို့အစီအမံများ ချမှတ်ထား သည်၊ ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် မည်သို့ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်သွားမည်ကို သိရှိလိုပါကြောင်းဟူ၍ ဖြစ်ပါတယ်။

ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ ရာခိုင်နှုန်း(၇၀)ကျော်ရှိတဲ့ ကျေးလက်နေပြည်သူများရဲ့ အိမ်ရာ ဆောက်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းအတွက် လက်ရှိအခြေအနေအရ မှောင်ခိုခွဲစိတ်ထားတဲ့ သစ်ကိုသာ အားကိုးပြုပြီး ဆောက်နေကြရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ လူ့ဘဝမှာ စားရေး ပြည့်စုံရင် ဝတ်ရေး၊ ဝတ်ရေး ပြည့်စုံရင် နေရေးဟာ မရှိမဖြစ် လိုအပ်ချက်တစ်ရပ်ဖြစ်တာနဲ့အညီ အိမ်ရာဆောက်လုပ် နေထိုင် ကြမှာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအတွက် လိုအပ်တဲ့ သစ်ရရှိရေးဟာ အစိုးရသစ်အရောင်းဆိုင်တွေက မည်သူတွေကို မည်သည့်စနစ်ဖြင့် မည်ကဲ့သို့ ရောင်းချပေးနေသည်ဆိုခြင်းမှာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိကြောင်း လက်တွေ့သိနိုင်ပါတယ်။

သာမန်ပြည်သူတစ်ဦး သစ်ဝယ်လိုပါက နေပြည်တော်အထိ အဆင့်ဆင့်သောလျှောက်လွှာ စိစစ်မှုများ တင်ပြပြီးမှာသာ သစ် အပွ၊ အဆွေး၊ အဟောင်းသာ ရရှိတဲ့အတွက် မိမိတို့ အိမ်သစ် ဆောက်လုပ်ရန် အဆင်မပြေကြောင်း တွေ့ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ သစ်ရောင်းချခွင့်ကိုလည်း သစ်ရောင်း စက်မန်နေဂျာတွေမှာ အခွင့်အာဏာမရှိကြောင်း တွေ့ရပါတယ်။ ယခင်က မြို့နယ်သစ်တော ဦးစီးမှူးရဲ့ လုပ်ပိုင်ခွင့်အတွင်းမှာ ကျေးရွာအတွင်းရှိ အိမ်ဆောက်လုပ်လိုက သစ်ခွဲသား(၃)တန် လိုမယ်ဆိုလို့ရှိရင် အဲဒီတန်ထွက်နိုင်တဲ့ အပင်ကို ပင်ထောင်ရိုက်ပေးပြီးတော့ အိမ်ဆောက်မယ့် အိမ်ဝိုင်းအတွင်းမှာ လွှစင်ထောင် ခွဲစိတ်စေကာ လိုအပ်တဲ့ အခွန်အခကို ပေးသွင်းရတဲ့ စနစ် ရှိပါတယ်။

ဒီစနစ်ကို ကိုယ်ပိုင်အိမ် ဆိုတဲ့ ခေါင်းစဉ်အမည်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခွင့်ပြုခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစနစ်ဟာ လက်ရှိမှာ မရှိတော့တာလား။ ပယ်ဖျက်လိုက်တာလားတော့ မသိပါဘူး။ လက်တွေ့မှာ တော့ သစ်တောအတွင်း ခိုးခွဲပြီးတော့ လာရောင်းတဲ့ ပျဉ်ကိုသာ မှာယူပြီး အိမ်တိုင်ထူခြင်း စတင် ပြုလုပ်လျှင်ပင် သစ်တောဌာန ဘိနယ်တာဝန်ခံကို တစ်သောင်းခွဲမှ နှစ်သောင်းကျပ်အထိ ပေးဆောင်ရပါတယ်။ ထို့သို့ မပေးဆောင်နိုင်ပါက အိမ်ဆောက်ထားသော သစ်တန်ချိန်၏ ဒေသပေါက်ဈေး နှစ်ဆကို ဒဏ်ကြေးပေးဆောင်ရမှာ ဖြစ်ပြီးတော့ မဆောင်နိုင်ပါက အပက(၃)၊ ပုဒ်မ ၆(၁) စသည်ဖြင့် ထောင်ကျခံရဖွယ် အခြေအနေ ဖြစ်ပါတယ်။

ထိုကဲ့သို့ ဘိနယ်တာဝန်ခံများက နားလည်မှုဖြင့် ငွေကြေးတောင်းခံမှုမှာလည်း ခင်ရင် ခင်သလို မခင်ရင် မခင်သလို၊ အပြုစုကောင်းရင် ကောင်းသလို မကောင်းရင် မကောင်းသလို ငွေကြေးကွာခြားလျက်ရှိကြောင်း သိရပါတယ်။ ၎င်းကိစ္စဟာ သစ်တောဝန်ထမ်းအား လာဘ်ငွေ မပေးပြန်ရင်လည်း အိမ်ဆောက်လို့ကမရ ထောင်ပင် ကျနိုင်တယ်။ အစိုးရသစ်ဆိုင်မှာ ဝယ်ဖို့က လည်း နေပြည်တော်အထိ လျှောက်လွှာက တက်ရမယ်ဆိုတော့ ရွာဘေး တောစပ်မှာရှိတဲ့ လွှစင် ထိုးခွဲသားတွေကိုသာ အားကိုးဆောက်လုပ်နေရတာဟာ အချိန်ကြာမြင့်လှပြီ ဖြစ်ပြီးတော့ နောင် လည်း ဒီလိုပဲ ဆက်ဖြစ်နေဦးမယ်လို့ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ယူဆပါတယ်။ ဒီကိစ္စဟာ အမှန်တရား မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ ပွင့်လင်းမြင်သာသော ခေတ်အခြေအနေနဲ့ ကွာခြားနေတဲ့ကိစ္စတစ်ရပ် ဖြစ်ပါတယ်။

ထိုသို့ တရားမဝင်နားလည်မှုဖြင့် လုပ်ဆောင်နေခြင်းအတွက် အဆင်ပြေတဲ့ ရွာများ မှာတော့ ခြံစည်းရိုးကို ၂ x ၁ လက်မ အသားနဲ့ ကာရံတဲ့အခါမှာ ကျွန်းသားကို အသုံးပြုတာ တွေကြရပြီးတော့ တန်ဖိုးရှိလှတဲ့ ရတနာတန်းဝင် ကျွန်းသားများအတွက် အလွန်နှမြောဖွယ်ရာ ကောင်းပါတယ်။ ကိုယ့်နိုင်ငံကထွက်တဲ့ ကျွန်း ကိုယ့်ဟာကို သုံးမယ်ဆိုပြီးတော့ ခြံစည်းရိုးကာကာ အိမ်သာဆောက်ဆောက် လုပ်နေကြတာဟာ လွဲမှားနေတယ်လို့လည်း ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ယူဆ ပါတယ်။ အိမ်တိုင်ကို ဘာအသား၊ ကြမ်းခင်းကို ဘာအသား၊ ခြံစည်းရိုးကို ဘာအသား စသည်ဖြင့် သုံးပေးမှ အဖိုးတန်တဲ့ သစ်ကို တန်သလို အသုံးပြုနိုင်အောင် ဖော်ဆောင်ပေးသင့်ပါတယ်။

သို့မှသာ နိုင်ငံတော်အနေနဲ့လည်း ထိုက်သင့်တဲ့ အခွန်အခကို ရရှိမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို အိမ်ဆောက်ဖို့ရာအတွက် သစ်တောဦးစီးဌာနက ပင်ထောင်ရိုက်ပေးတဲ့စနစ်တွေ ပြန်လည် အသက်ဝင်စေသင့်တယ်လို့ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ထင်ပါတယ်။ ဒါမှမဟုတ် ရောင်း/စက် မန်နေဂျာ များကိုလည်း ရောင်းချခွင့်အာဏာများ ဖြန့်ဝေပေးသင့်ပါတယ်။ မဟုတ်လို့ရှိရင် ခွဲစိတ်ထားတဲ့ သစ်တွေဟာ ရောင်းစက်တွေမှာ ပုံနေပြီးတော့ အရောင်ပြောင်းသွားတဲ့အခါမှာ လုပ်ပုံဆိုပြီးတော့ အပုံကြီးတွေ ဖြစ်လာပါတယ်။ အဲဒီဟာ အရောင်ပြောင်းသွားတဲ့အခါမှာ တန်ဖိုးနိမ့်ပြီးတော့ ဒီသစ်တွေဟာ နောက်ကျတော့ လေလံပစ်တဲ့အဆင့်ရောက်သွားပြီးတော့ (၂)သိန်းခွဲတန်သစ်ဟာ (၅)သောင်းလောက်ပဲရတဲ့ အနေအထားဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့် နိုင်ငံတော်အတွက်လည်း အလွန် နစ်နာတာကို တွေ့ရှိရပါတယ်။

အချို့ မှန်မှန်ကန်ကန်နေထိုင်ရပ်တည်လိုတဲ့ ပြည်သူများဟာ မှောင်ခိုသစ်ကို မဝယ်လို ကြပါဘူး။ သစ်တောဝန်ထမ်းကိုလည်း လာဘ်မထိုးလိုကြပါဘူး။ သစ်တောဝန်ထမ်းများကလည်း ကျွန်းသားဖြင့် အိမ်တိုင်ထူပြီးပြီဆိုတာနဲ့ အမှန်အကန် ဒဏ်ရိုက်မယ်ဆိုရင် တစ်တန်လျှင် ပြင်ပ ပေါက်ဈေး(၁၀)သိန်းရှိရင် နှစ်ဆဖြစ်တဲ့ သိန်း(၂၀)ရိုက်ရမယ့် အခြေအနေမှ ညှိနှိုင်းဈေးနဲ့ နှစ်သောင်း၊ သုံးသောင်း စသည်ဖြင့် သင့်သလို တောင်းသွားတာဟာ ပြည်သူကို ညှာညှာတာတာ လုပ်သွားတယ်လို့တောင် ပြောရမလို့ ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီလိုဖြစ်ရပ်တွေဟာ ပွင့်လင်း မြင်သာမှု မရှိတဲ့ လက်သိပ်ထိုးအောက်ခြေချင်း ပြေလည်မှုနဲ့ ဆောင်ရွက်နေတဲ့ကိစ္စဖြစ်ပြီး အမှန်တရားလို့ ကျွန်တော် မယူဆပါဘူး။ ဒါကို အမှန်တရားဖြစ်လာအောင် ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း

ဖြစ်လာအောင် ဘယ်လိုအဖြေရှာကြမလဲဆိုတာကို သိလိုတဲ့အတွက် အထက်ပါမေးခွန်းကို ဥက္ကဋ္ဌကြီး မှတစ်ဆင့် မေးမြန်းတင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။

အချိန်၊ ၁၀:၃၈။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ မေးခွန်းများနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တော ရေးရာဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးက တစ်ခုချင်း ဖြေကြားပေးဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဖြေကြားချက်

အချိန်၊ ၁၀:၃၈။

ဦးဝင်းထွန်း (ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောရေးရာ ဝန်ကြီးဌာန)။ ။ လေးစားအပ်ပါသော အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌကြီးနှင့် အမျိုးသား လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တော်ကြီးများခင်ဗျား။ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်တော်ကြီး(၂)ဦးမှ မေးမြန်းသွားသော မေးခွန်းများကို အစဉ်အတိုင်း ဖြေကြားသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အားလုံးကိုလည်း ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ကျန်းမာရွှင်လန်းကြပါစေကြောင်း ဆုတောင်း မေတ္တာ ပို့သအပ်ပါတယ်။

ပထမဦးစွာ ရခိုင်ပြည်နယ် အမှတ်(၉)မဲဆန္ဒနယ်မှ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် ဦးမောင်အေးထွန်း ရဲ့ ဘူးသီးတောင်မြို့နယ်တွင်ရှိသော စိုင်းဒင်ကြိုးပြင် ကာကွယ်တောနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ သိချင်တဲ့ မေးခွန်းကို ဖြေကြားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဝန်ကြီးဌာန အနေဖြင့် နိုင်ငံတော်ရဲ့ သစ်တောသယံဇာတများ ရေရှည်တည်တံ့ပြီးတော့ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုနဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးတို့ကို ဟန်ချက်ညီညီ ထိန်းညှိပြီးတော့ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ရေးဆွဲထားသော သစ်တောမူဝါဒများနဲ့အညီ သစ်တောကြိုးဝိုင်းကြိုးပြင် ကာကွယ်တောများနဲ့ သဘာဝနယ်မြေများဖြစ်ကြတဲ့ ဘေးမဲ့တောနဲ့ တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်များကို စနစ်တကျဖွဲ့စည်းပြီးတော့ စီမံအုပ်ချုပ်လျက် ရှိပါတယ်။

ကြိုးဝိုင်း/ကြိုးပြင်ကာကွယ်တောများကို ဖွဲ့စည်းရာ၌ သစ်တောဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ တို့နှင့်အညီ သစ်တောဦးစီးဌာန၊ ကြေးတိုင်နှင့်မြေစာရင်းဦးစီးဌာနနှင့် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာနတို့မှ တာဝန်ရှိသူများ ပါဝင်သည့် ကြေးတိုင်အဖွဲ့ကို စနစ်တကျ ဖွဲ့စည်းပြီးတော့ ကြိုးဝိုင်း/ ကြိုးပြင်ကာကွယ်တောများ ဖွဲ့စည်းရန် ရည်ရွယ်ကြောင်းကြေညာခြင်း၊ ဖွဲ့စည်းမည့် နေရာဒေသ

တွင် နေထိုင်လုပ်ကိုင်လျက်ရှိကြသော ဒေသခံပြည်သူများအား အသိပေးရှင်းလင်းခြင်း၊ လယ်ယာ လုပ်ကိုင်ရန် ဆိုင်ရာဆိုင်ခွင့်များကို ရက်ပေါင်း(၉၀)အတွင်း လျှောက်ထားစေခြင်း၊ မှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ လျော်ကြေးအဖြစ် တောင်းခံငွေများ စာရင်းပြုစုခြင်းနှင့် ဖွဲ့စည်းကြောင်း အမိန့်ကြော်ငြာစာ ထုတ်ပြန်ခြင်း စသည့် လုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်ဆင့်ကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရပါတယ်။

သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာနရဲ့ ၁၉၉၉ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့ ရက်စွဲပါ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ်(၁၄၈/၉၉)ဖြင့် စိုင်းဒင်ကြိုးပြင်ကာကွယ်တောကို သတ်မှတ်ကြေညာ ခဲ့ပါတယ်။ ထိုကဲ့သို့ ကြေညာခဲ့တဲ့နေရာတွင် ခမောင်းချောင်းကျေးရွာအုပ်စုမှ လူဦးရေ(၂၂)ဦး၏ ယာမြေ၊ ခြံမြေ (၁၅၀)ဧကနှင့် လင်းယုန်ကျေးရွာအုပ်စုမှ လူဦးရေ(၂၇)ဦး၏ ယာမြေ၊ ခြံမြေ (၁၈၀)ဧက၊ စုစုပေါင်း (၃၃၀)ဧကကို ဆိုင်ရာဆိုင်ခွင့်များအနေဖြင့် သတ်မှတ်ပြီးတော့ ယနေ့အထိ ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ခွင့် ပြုထားခဲ့ပါတယ်။

အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်ကြီး မေးခွန်း၌ ပါဝင်သော လယ်မြေ၊ ယာမြေ စုစုပေါင်း(၆၄၃၀)ဧကမှာ သစ်တောမြေအဖြစ် ကျရောက်သွားကြောင်း ဖော်ပြထားရာ ကြိုးပြင် ကာကွယ်တော ဖွဲ့စည်းခဲ့စဉ်က ရှိခဲ့သော (၃၃၀)ဧက ပမာဏဖြင့် နှိုင်းဆမယ်ဆိုလို့ရှိရင် များစွာ ကွာခြားလျက်ရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါတယ်။ ထိုကဲ့သို့ ကွာခြားမှုကြောင့် အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် ကြေးတိုင်လုပ်ငန်းစဉ်များကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ၌ ကြေးတိုင်အဖွဲ့ဝင်များသည် မြေပြင်တွင် တိတိကျကျ ကွင်းဆင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း မဟုတ်ဘဲ မြေပုံပေါ်မှာသာ ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း သို့တည်းမဟုတ် ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော ဖွဲ့စည်းပြီးသည့်နောက်ပိုင်းတွင် ဒေသခံပြည်သူများက လယ်ယာမြေ များကို ထပ်မံတိုးချဲ့လာခြင်းများလားဆိုတဲ့ အငြင်းပွားဖွယ်ရာကိစ္စပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ကြေးတိုင်လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်နေသည့် ဝန်ထမ်းအဖွဲ့အစည်းများ၏ ချို့ယွင်းချက်၊ အားနည်းချက်များကြောင့်ဖြစ်ပါက လက်ရှိမြေပြင်တွင် အမှန်တကယ် တည်ရှိနေသော လယ်မြေ၊ ယာမြေများကို ရာဇဝင်မှတ်တမ်း၊ အထောက်အထားများနှင့်တကွ ပြန်လည်စိစစ်ပြီးတော့ ဆိုင်ရာ ဆိုင်ခွင့်များ ခွင့်ပြုပေးခြင်း၊ လိုအပ်ပါက ကြိုးပြင်ကာကွယ်တောမြေအဖြစ်မှ စွန့်လွှတ်ပယ်ဖျက် ပေးခြင်းများကို စိစစ်ဆောင်ရွက်ပေးသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော ဖွဲ့စည်းပြီးမှ ထပ်မံတိုးချဲ့လာသော စိုက်ပျိုးမြေများဖြစ်ပါက ဒေသခံများရဲ့ စားဝတ်နေရေးကို ထောက်ထားပြီး ထပ်မံတိုးချဲ့ခြင်းမပြုရန် မှတ်တမ်းများ ထားရှိခြင်း၊ ရှင်းလင်းဆွေးနွေး အသိပေးခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်မှာဖြစ်ပြီးတော့ သီးနှံသစ်တော ရောနှော စိုက်ခင်းများနဲ့ ဒေသခံပြည်သူလူထုရဲ့ အစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောစိုက်ခင်းများအဖြစ် ပြောင်းလဲစိုက်ပျိုး တည်ထောင်ရေးတို့ကိုလည်း စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေနဲ့လည်း ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းကြီးများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အလို့ငှာလည်းကောင်း၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ သစ်တော၊ သတ္တုနှင့် မြို့ရွာ စည်ပင် ဖွံ့ဖြိုးရေး စသည့် ကဏ္ဍအသီးသီး ဟန်ချက်ညီညီ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် အလို့ငှာ လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတော်၏ မြေသယံဇာတအား စနစ်တကျ စီမံအုပ်ချုပ် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရန် အလို့ငှာ လည်းကောင်း ရည်ရွယ်၍ မြေယာခွဲဝေအသုံးချမှု စိစစ်ဆောင်ရွက်ရေးကော်မတီကို ဖွဲ့စည်း တာဝန်ပေး ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါတယ်။

မြေယာခွဲဝေအသုံးချမှု စိစစ်ဆောင်ရွက်ရေးကော်မတီအနေဖြင့် ချမှတ်ထားသော ရည်မှန်းချက်တာဝန်များကို စတင်အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နေပြီဖြစ်ရာ၊ မကြာမီကာလ အတွင်း ကြိုးဝိုင်း/ကြိုးပြင်ကာကွယ်တောများအတွင်း နှစ်ကာလများစွာ အခြေချနေထိုင် လုပ်ကိုင် စားသောက်နေကြတဲ့ အိုးမဲ့၊ အိမ်မဲ့၊ လယ်ယာမဲ့၊ အလုပ်အကိုင်မဲ့ ဒေသခံပြည်သူများအတွက် စုစည်းနေရာချထားပေးခြင်းများကို စနစ်တကျ စီစဉ်ဆောင်ရွက်သွားမည် ဖြစ်ပါကြောင်း အသိပေး တင်ပြအပ်ပါတယ်။ အဆိုပါလုပ်ငန်းကို သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများနှင့် အတူ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့များလည်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် အကောင်အထည် ဖော်မည်ဖြစ်ရာ သစ်တောနယ်မြေများအတွင်းမှာ ဖြစ်ပွားနေသည့် မြေယာအငြင်းပွားမှုကိစ္စ များကို မကြာခင် စိစစ်ညှိနှိုင်း ဖြေရှင်းသွားနိုင်မှာဖြစ်ပါကြောင်း ပြန်လည်၍ ရှင်းလင်းတင်ပြ အပ်ပါတယ်။

ဒုတိယမေးခွန်းရှင်ဖြစ်တဲ့ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၁၂) အမျိုးသား လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် ဦးလှဆွေ ၏ နိုင်ငံတစ်ဝန်းမှာရှိသော ကျေးလက်နေပြည်သူများ အိမ်ရာဆောက်လုပ်ခြင်းအတွက် လိုအပ်သော သစ်ရရှိရေး မည်သို့အစီအမံများ ချမှတ်ထား

သည်ကို ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် မည်ကဲ့သို့ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်သွားမည်ကို သိရှိလိုပါကြောင်း မေးခွန်းနဲ့ ပတ်သက်၍ ဆက်လက်ဖြေကြားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ အမျိုးသားလူမှုစီးပွား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကောင်းမွန်ရေး၊ ဂေဟစနစ်များ ဖြစ်ထွန်းရေးတို့ကို ရည်ရွယ်ပြီးတော့ ၁၉၉၅ ခုနှစ်တွင် မြန်မာ့ သစ်တောမူဝါဒ(၆)ချက်ကို ချမှတ်ခဲ့ရာ ပြည်သူလူထု၏ အခြေခံစားဝတ်နေရေးလိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန်ဆိုသည့် အဓိကကျသော အချက်(၁)ချက်လည်း အပါအဝင် ဖြစ်ပါတယ်။ လူဦးရေ တိုးတက်များပြားလာမှုနှင့်အတူ သစ်၊ ထင်း၊ လောင်စာ လိုအပ်ချက်များ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းကြီးများအတွက် သစ်လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တော ရေးရာဝန်ကြီးဌာနသည် နိုင်ငံတော်ရဲ့ သစ်တောသယံဇာတများ ရေရှည်တည်တံ့ရေးနှင့် ထိရောက်အကျိုးရှိစွာ ထုတ်လုပ်သုံးစွဲနိုင်ရေးအတွက် ထိန်းညှိလျက်၊ အလေးထားဆောင်ရွက် လျက်ရှိပါတယ်။

ဒေသခံပြည်သူများ၏ အိမ်ရာဆောက်လုပ်ရာ၌ သစ်လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန် မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်း လက်အောက်မှာရှိသော သစ်ဆိုင်၊ သစ်စက်များမှ ဖြန့်ဖြူးရောင်းချပေးလျက် ရှိပြီး၊ မြို့နယ်များနှင့် ကွာဝေးပြီး သွားလာရေးခက်ခဲသော ဒေသများအတွက်မူ အမျိုးသား လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်တော်ကြီး ပြောကြားခဲ့သည့်အတိုင်း မိမိသုံးသစ် ထုတ်လုပ်ခွင့်ပြုခြင်း ကို သစ်တောဦးစီးဌာနက စနစ်တကျ ခွင့်ပြုပေးနိုင်ပါတယ်။ ထိုကဲ့သို့ ထုတ်လုပ်ခွင့်ပြုရာတွင် ဒေသခံအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များ၏ ထောက်ခံချက်အရ ခုတ်လှဲထုတ်ယူခွင့် ပြုသည့်နေရာ၊ သစ် အမျိုးအစား၊ တန်ပမာဏ စသည့် အသေးစိတ်များကို စိစစ်ခွင့်ပြုပေးရတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒေသခံပြည်သူများရဲ့ နေရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုရေး လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန် နည်းလမ်းတစ်ရပ်အနေဖြင့် စီးပွားဖြစ်မဟုတ်သည့် မိမိသုံး၊ လယ်ယာသုံး သို့မဟုတ် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းသုံးအတွက်ဖြစ်လျှင် သတ်မှတ်သည့် အရေအတွက်ထက် မကျော်လွန် ပါက ခွင့်ပြုမိန့်ရယူရန် မလိုဘဲ ထုတ်ယူသုံးစွဲနိုင်သည်ဟု ၁၉၉၂ ခုနှစ်၊ သစ်တောဥပဒေ၌ ဖော်ပြ ထားရှိပါတယ်။ သစ်တောဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၀၊ ပုဒ်မခွဲ(ဂ)အရ သစ်တောအရာရှိသည် ခွင့်ပြုပေးနိုင် သည့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းတစ်ခုချင်း၏ အရေအတွက်ကို ဝန်ကြီးဌာန၏ သဘောတူညီချက် ဖြင့် သတ်မှတ်နိုင်သည်လို့ ဖော်ပြထားပါတယ်။

၁၉၉၅ ခုနှစ်အတွင်း ထုတ်ပြန်ခဲ့သော သစ်တောနည်းဥပဒေများ ပုဒ်မ ၄၆ တွင်လည်းပဲ ခွင့်ပြုမိန့်မလိုသည့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများကို ထုတ်ယူခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် မြို့နယ် သစ်တောအရာရှိသည် ထုတ်ယူခွင့်တောင်းခံသော သစ်၊ တိုင်၊ မျောများအတွက် ပင်ထောင် ရိုက်မှတ်၍ ငုတ်ရင်းတွင် မိမိသုံး တံဆိပ်ရိုက်မှတ်ပေးရမည်၊ ထုတ်ယူခွင့်ရရှိသူ၏ အမည်၊ နေရပ်လိပ်စာ၊ သစ်တောထွက်ပစ္စည်း အမျိုးအစားနှင့် အရေအတွက်တို့ကိုလည်း မှတ်တမ်းတင် ထားရရှိမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပါတယ်။

သို့သော် ဥပဒေမှ ပြဋ္ဌာန်းပေးထားသော သက်သာခွင့်များအား အကာအကွယ်ယူ၍ ဝန်ထမ်းများအပိုင်းမှရော၊ အသုံးပြုသူများဘက်ကပါ မသမာသောနည်းများဖြင့် ဆောင်ရွက်မှုများ၊ ကိုယ်ကျိုးစီးပွားအတွက် အလွဲသုံးပြီး ရေတိုလောဘဖြင့် စည်းမဲ့ကမ်းမဲ့ဆောင်ရွက်မှုများကြောင့် အဆိုပါ ခွင့်ပြုချက်အား ပြန်လည်ကန့်သတ်ခဲ့ရပြီး၊ အဆိုပါ တရားမဝင် သစ်ထုတ်လုပ်မှုများအား တည်ဆဲသစ်တောဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေများနှင့်အညီ အရေးယူဆောင်ရွက်ခဲ့ရပါတယ်။ ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း၊ တားမြစ်ချက်၊ ကန့်သတ်ချက်များသည် ကျူးလွန်ဖောက်ဖျက်မှုများကို အကြောင်းပြု၍ ပြဋ္ဌာန်းကျင့်သုံးလာခြင်းဖြစ်ပြီး ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်ပါ သက်သာခွင့်များမှာလည်း လိုက်နာကျင့်သုံးသူများ၏ ကျင့်ဝတ်မစောင့်ထိန်းမှု၊ ဥပဒေကို လက်တစ်လုံးခြား လှည့်ဖြား၍ မသမာသောနည်းလမ်းဖြင့် အကာအကွယ်ယူမှုများကြောင့် ကန့်သတ်ထိန်းချုပ် ဆောင်ရွက်ခြင်း လည်း ဖြစ်ပါတယ်။

လက်ရှိအခြေအနေတွင် တရားမဝင် သစ်ထုတ်ယူခြင်းလုပ်ငန်းသည် အချိန်တိုအတွင်း အရင်းအနှီး အနည်းဆုံးနှင့် အကျိုးအမြတ် အများဆုံး ရရှိနိုင်ခြင်းကြောင့် နိုင်ငံအနှံ့အပြားမှာ ဤဖြစ်စဉ်များ ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသဖြင့် အလေးထားပြီးတော့ အရေးယူဆောင်ရွက်နေရပါကြောင်း တင်ပြအပ်ပါတယ်။ သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှင့် သစ်တောအရည်အသွေး ကျဆင်းလာခြင်းတို့ ကြောင့် ဒေသခံပြည်သူများ နေထိုင်ရာ မြို့၊ ရွာများနှင့် သစ်၊ တိုင်၊ မျောများ ရရှိနိုင်သည့် သဘာဝတောများသည် တဖြည်းဖြည်း အလှမ်းကွာဝေးလာခြင်းတို့ကြောင့် ကျေးလက်နေ ပြည်သူများအနေဖြင့် မိမိတို့လိုအပ်သည့် သစ်၊ တိုင်၊ မျော၊ ထင်း၊ လောင်စာများကို အိမ်၊ ခြံဝန်းကျင် လက်တစ်ကမ်းတွင် အလွယ်တကူ ရရှိနိုင်စေရန်၊ အခြေခံလိုအပ်ချက်များကို တစ်ဖက် တစ်လမ်းမှ ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန် ရေရှည်အကျိုးကို မျှော်ကိုးပြီးတော့ ပြည်သူလူထု ပူးပေါင်း

ပါဝင်သော ကျေးလက်အိမ်ရာစီမံကိန်း စိုက်ခင်းများအဖြစ် တစ်ရွာတစ်ဧက စိုက်ခင်းများ၊ တစ်အိမ်ထောင်လျှင် ကျွန်း(၃)ပင်၊ သစ်မာပင် (၂၀) စိုက်ပျိုးခြင်းလုပ်ငန်းများ၊ လူတစ်ဦးလျှင် ကျွန်းတစ်ပင် စိုက်ပျိုးခြင်းလုပ်ငန်းများကို ၂၀၀၈-၂၀၀၉ ဘဏ္ဍာနှစ်မှစတင်ပြီးတော့ စီမံချက်များကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါတယ်။ ၂၀၀၈-၂၀၀၉ ဘဏ္ဍာနှစ်မှ ၂၀၁၂-၁၃ ဘဏ္ဍာနှစ် အထိ မကွေးတိုင်းဒေသကြီးအတွင်းတွင် တစ်ရွာ တစ်ဧကစိုက်ခင်း (၄၄၇၇)ဧက၊ ကျွန်းပင်ပေါင်း (၁၂)သိန်းကျော်နှင့် သစ်မာပင်ပေါင်း(၅၃)သိန်းကျော်ကို အချိန်အခါ ကျရောက်သည့်အခါ ထုတ်ယူသုံးစွဲနိုင်ရန် စည်းရုံးစိုက်ပျိုးပေးခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။

လက်ရှိနိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့် သန့်ရှင်းသောအစိုးရ၊ ကောင်းမွန်သောအုပ်ချုပ်မှု စနစ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန် သန့်ရှင်းချမှတ်ပြီးတော့ အခြေခံအတွေးအခေါ် မြော်မြင်မှုမှအစ ပြည်သူများရဲ့အကျိုးကို သယ်ပိုးဖြည့်ဆည်းပေးရန် အားသွန်ခွန်စိုက် ပြုပြင် ပြောင်းလဲ ဆောင်ရွက်နေကြပြီဖြစ်သော်လည်းပဲ အချို့အောက်ခြေဝန်ထမ်းများအထိ နားလည် သဘောပေါက် လိုက်နာကြရန် လိုအပ်နေသေးသည်ဆိုတာလည်း အမှန်အတိုင်း ကျွန်တော်တို့ တင်ပြလိုပါတယ်။

ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများအနေဖြင့် တာဝန်အရှိဆုံးပုဂ္ဂိုလ်မှအစ အောက်ဆုံးအဆင့် ဝန်ထမ်းများအထိ မိမိတို့၏ တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို အကြောင်းပြုကာ ကိုယ်ကျိုးအလွဲသုံး ဆောင်ရွက်မှုများ၊ မသမာမှုများ၊ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူ ဆောင်ရွက်မှုများ ဖော်ထုတ်သိရှိရပါက စည်းမျဉ်း၊ စည်းကမ်း၊ ဥပဒေများနှင့်အညီ ထိရောက်စွာ အရေးယူဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါကြောင်း နှင့် ပြည်သူများဘက်မှလည်း ထိုကိစ္စအား ဖော်ထုတ်သတင်းပေး တိုင်ကြားမှုများ ပြုပေးကြပါရန် မေတ္တာရပ်ခံပန်ကြားအပ်ပါတယ်။

ဝန်ထမ်းများရော၊ ပြည်သူများဘက်မှပါ အသိတရားနှင့် ဆင်ခြင်တုံတရားများ ထွန်းကား လာရေး ဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် အစွမ်းကုန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားမည် ဖြစ်ပါကြောင်းနှင့် လက်ရှိအခြေအနေထက် သာလွန်ကောင်းမွန်သော နည်းလမ်းများကိုလည်း ရှာဖွေအသုံးပြု သွားမည်ဖြစ်ပါကြောင်း ပြန်လည်ရှင်းလင်း ဖြေကြားအပ်ပါတယ်ခင်ဗျား။ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ (ဩဘာသံများ)

အချိန်၊ ၁၀:၅၁။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၁၂)မှ ဦးလှဆွေ ရဲ့ မေးခွန်းနဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးရဲ့ ဖြေကြားချက်များကို လွှတ်တော်ဆိုင်ရာ နည်းဥပဒေ ၁၂၂ အရ မြန်မာနိုင်ငံပြန်တမ်းနှင့် သတင်းစာများမှာ ထည့်သွင်းဖို့ ဆုံးဖြတ်ပါတယ်။ (ဩဘာသံများ)

ချောက်မြို့နယ်၊ ဝသဲစမ်းအုပ်စု၊ သရက်ပင်ကျေးရွာတွင် သောက်သုံးရေ အခက်အခဲဖြစ်နေပါ၍ စက်ရေတွင်းအသစ် တူးဖော်ပေးရန် အစီအစဉ် ရှိ/မရှိ နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် မေးခွန်း

အချိန်၊ ၁၀:၅၁။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ ဆက်လက်ပြီး မကွေးတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၂)မှ ဦးအောင်ငြိမ်း က ချောက်မြို့နယ်၊ ဝသဲစမ်းအုပ်စု၊ သရက်ပင်ကျေးရွာတွင် သောက်သုံးရေ အခက်အခဲဖြစ်နေပါ၍ စက်ရေတွင်းအသစ် တူးဖော်ပေးရန် အစီအစဉ် ရှိ/မရှိ နှင့် စပ်လျဉ်းတဲ့ မေးခွန်းကို မေးမြန်းဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။

အချိန်၊ ၁၀:၅၂။

ဦးအောင်ငြိမ်း၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၂)။ ။ လေးစားအပ်ပါသော အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌကြီးနှင့်တကွ အမျိုးသားလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ပြည်ထောင်စု ဒုတိယဝန်ကြီးများ အားလုံး မင်္ဂလာပါလို့ ဦးစွာပထမ နှုတ်ခွန်းဆက်သ ဂါရဝပြုအပ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်ကတော့ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၂)မှ ဦးအောင်ငြိမ်း ဖြစ်ပါတယ်။ အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌကြီးမှတစ်ဆင့် ကျွန်တော် မေးမြန်းလိုတဲ့ မေးခွန်းကတော့ မကွေးတိုင်း ဒေသကြီး၊ ချောက်မြို့နယ်၊ ဝသဲစမ်းအုပ်စု၊ သရက်ပင်ရွာမှာ သောက်သုံးရေ အခက်အခဲဖြစ်နေ ပါ၍ စက်ရေတွင်းအသစ် တူးဖော်ပေးဖို့ကိစ္စပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ချောက်မြို့နယ်၊ ဝသဲစမ်းအုပ်စုရှိ ကျေးရွာများဖြစ်တဲ့ သရက် ပင်ရွာ၊ ဝသဲစမ်းရွာ၊ စမ်းရေယာဉ်ရွာ၊ သံဘိုရွာများမှာ အိမ်ခြေ(၇၀၀)ကျော်ရှိပြီးတော့ သောက်သုံးရေ အခက်အခဲ ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိပါတယ်။ ၂၀၀၂-၂၀၀၃ ခုနှစ်က JICA အကူအညီနဲ့ သရက်ပင် ကျေးရွာမှာ (၄)လက်မစက်ရေတွင်းကို အနက်(၁၃၀၀)ပေအထိ ကျေးရွာစာသင်ကျောင်းအနီး တူးဖော်ခဲ့သော်လည်းပဲ ရေရရှိသုံးစွဲရခြင်းမရှိဘဲနဲ့ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ချောက်မြို့နယ်စည်ပင်

သာယာရေးအဖွဲ့က မအောင်မြင်ဟု မှတ်ချက်ပြုထားပြီးတော့မှ စက်ရေတွင်းကို ပိတ်ထားတာ ကိုလည်း ကိုယ်တိုင်မျက်မြင်တွေ့ရှိခဲ့ရပါတယ်။

သရက်ပင်ကျေးရွာ တစ်ရွာတည်းမှာပဲ အိမ်ခြေ(၂၀၀)ခန့်၊ အိမ်ထောင်စု(၂၅၅)စု၊ လူဦးရေ(၁၀၀၀)ကျော် နေထိုင်လျက်ရှိပြီးတော့ သောက်သုံးရေကန်ရှိပေမယ့် မိုးရွာသွန်းမှု နည်းပါးတဲ့အတွက် ရေကန်မှာ ရေလုံးဝမရှိဘဲ ခမ်းခြောက်နေတာကိုလည်း ကိုယ်တိုင်မျက်မြင် တွေ့ရှိခဲ့ရပါတယ်။ ကျေးရွာရှိ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း၊ ဆရာတော်ကြီးနှင့် ကျေးရွာသူကျေးရွာသား များရဲ့ တင်ပြချက်အရ ရေအခက်အခဲရှိတဲ့အတွက် သရက်ပင်ရွာနှင့် (၂)မိုင်၊ (၃)မိုင်ခန့်ဝေးတဲ့ စွယ်ပေါက်ကံရွာမှ ရေလာရောင်းချတဲ့အတွက် ရေတစ်စည်ကို (၁၅၀၀)ကျပ်ထိ ပေးဝယ်သုံးစွဲ ရကြောင်း၊ ရေစည်လိုက် ဝယ်ယူမသုံးနိုင်လို့ ရေပုံးနဲ့ သောက်သုံးရေကို ဝယ်ယူသုံးစွဲရကြောင်း လည်း သိရှိရပါတယ်။

ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ သရက်ပင်ကျေးရွာမှာ ၁၉၉၀ ခုနှစ်က ရေနံရှာဖွေ တူးဖော်ရေး အဖွဲ့က လာရောက်ရှာဖွေ တူးဖော်စဉ်တုန်းက သရက်ပင်ရွာမှာရှိတဲ့ လက်ရှိ ရေကန်အနီးမှာ စမ်းသပ်တူးဖော်တဲ့အခါ ပေ(၇၀၀)အနက်ခန့်မှာ ရေများ လျှံထွက်လာခဲ့တဲ့အတွက် သရက်ပင် ကျေးရွာ အပါအဝင် ဝသဲစမ်းကျေးရွာအုပ်စုတွင်းမှ ရွာများအားလုံး ရေလုံလောက်စွာ သုံးစွဲခဲ့ရ ပါကြောင်း၊ ရေနံရှာဖွေရေးအဖွဲ့မှ ဆက်လက်တူးဖော်ခဲ့တဲ့အခါမှာတော့ ရေနံမထွက်ရှိတော့တဲ့ အတွက် တွင်းကို ပိတ်ဆို့ခဲ့ကြောင်း သိရှိခဲ့ရပါတယ်။

သို့ပါ၍ JICA မှ မအောင်မြင်ဟု မှတ်ချက်ပြုထားသော တွင်းအား အစားထိုးအဖြစ် ၁၉၉၀ ခုနှစ်က ရေနံရှာဖွေရေးအဖွဲ့မှ တူးဖော်စဉ်က သရက်ပင်ရွာတွင် ရေထွက်ရှိသောနေရာမှာ အမှန်တကယ် သောက်သုံးရေ အခက်အခဲ ဖြစ်နေတဲ့အတွက် စက်ရေတွင်းအသစ် စမ်းသပ်တူးဖော် ပေးနိုင်ပါရန်နှင့် မည်ကဲ့သို့ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မည်ကို သိရှိလိုတဲ့အတွက် အမျိုးသား လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌကြီးမှတစ်ဆင့် ကျေးလက်ဒေသနေ ပြည်သူများရဲ့ကိုယ်စား မေးမြန်းတင်ပြအပ် ပါတယ်ခင်ဗျား။ အားလုံးကို ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။

အချိန်၊ ၁၀:၅၅။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ မေးခွန်းနဲ့ ပတ်သက်ပြီး နယ်စပ်ရေးရာဝန်ကြီးဌာန၊ ဒုတိယဝန်ကြီးက ဖြေကြားပေးဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဖြေကြားချက်

အချိန်၊ ၁၀:၅၅။

ဗိုလ်ချုပ်ဇော်ဝင်း (ဒုတိယဝန်ကြီး၊ နယ်စပ်ရေးရာဝန်ကြီးဌာန)။ ။ လေးစားအပ် ပါသော အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌကြီးနှင့်တကွ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ အားလုံး ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ကျန်းမာချမ်းသာပါစေကြောင်း ဆုမွန်ကောင်းတောင်းရင်းနဲ့ လေးစားစွာ နှုတ်ခွန်းဆက်သအပ်ပါတယ်။ နယ်စပ်ရေးရာဝန်ကြီးဌာန ကိုယ်စား ကျွန်တော်မှ ဖြေကြားသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၂) အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် ဦးအောင်ငြိမ်း ရဲ့ မေးခွန်းမှာ မကွေးတိုင်းဒေသကြီးမှာရှိတဲ့ ချောက်မြို့နယ်၊ ဝသဲစမ်းကျေးရွာ အုပ်စုနဲ့ သရက်ပင်ကျေးရွာမှာ သောက်သုံးရေ အခက်အခဲများ ဖြစ်နေတဲ့အတွက် စက်ရေတွင်း တူးဖော်ပေးရန် အစီအစဉ် ရှိ/မရှိ ဆိုတဲ့ မေးခွန်းနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ ဖြေကြားသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ချောက်မြို့နယ်၊ ဝသဲစမ်းကျေးရွာအုပ်စု၊ သရက်ပင်ကျေးရွာ ရေရရှိရေးအတွက်ကို ၂၀၀၂-၂၀၀၃ ခုနှစ်၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှာ JICA အစီအစဉ်နဲ့ ကျွန်တော်တို့ ဆောင်ရွက်ခဲ့ဖူးပါတယ်။ အပူပိုင်းကျေးလက် ရေရရှိရေး Master Plan အရ (၄)လက်မ စက်ရေတွင်း(၁)တွင်းကို ကျေးရွာစာသင်ကျောင်းအနီးမှာ အနက်ပေ(၁၃၀၀)အထိ စမ်းသပ် တူးဖော်ခဲ့ကြောင်း သိရှိရပါတယ်။ နည်းပညာအရ ရေထိပ်မှာ Static Water Level ဟာ ပေ(၁၀၀၀)ခန့်သာ ရှိတဲ့အတွက် ထိုစဉ်က Orbit Mono Pump တွေနဲ့ ရေတင်ခဲ့ရတဲ့အတွက် ရေမတင်နိုင်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ အသုံးမပြုနိုင်တဲ့အတွက် ပိတ်ထားခဲ့ရကြောင်း သိရှိခဲ့ရပါတယ်။

ယခု နယ်စပ်ရေးရာဝန်ကြီးဌာနအနေနဲ့ ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးရေး၊ သန့်ရှင်းသော သောက်သုံးရေ ရရှိရေးလုပ်ငန်းအဖြစ် ရေလိုအပ်နေသော ကျေးရွာများကို နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်း များ၊ နိုင်ငံတကာ အစိုးရမဟုတ်တဲ့ အဖွဲ့အစည်းများဖြင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက် ရှိနေပါတယ်။ ဒီလိုဆောင်ရွက်တဲ့နေရာမှာ ဂျပန်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအေဂျင်စီ(JICA)နှင့် ပူးပေါင်းပြီးတော့ ချောက်မြို့နယ်အတွင်းမှာ သောက်သုံးရေ အခက်အခဲရှိနေတဲ့ ခုနတင်ပြသွားတဲ့

သရက်ပင်ကျေးရွာနှင့် စမ်းရေယာဉ်ကျေးရွာ အပါအဝင် ကျေးရွာပေါင်း (၂၅)ရွာမှာ လာမယ့် ၂၀၁၂-၂၀၁၃ ကနေမှ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ အထိကို (၅)နှစ်စီမံကိန်းထဲမှာ စက်ရေတွင်းများ တူးဖော် ပေးရေး ရေးဆွဲဖို့စီစဉ်ထားပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ လက်တွေ့လည်း အကောင်အထည် ဖော်နိုင်အောင် ဆောင်ရွက်သွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ JICA မှ ပေးပို့မည့် စက်ပစ္စည်းထဲမှာလည်း အနက်ပေ(၁၄၀၀) ကျော် တူးဖော်နိုင်တဲ့ တွင်းတူးစက်ကြီးနှင့် ရေထိပ်ပေ(၁၀၀၀)အနက်အထိ ရေတင်နိုင်တဲ့ ရေတင်ပန့်များလည်း ပါရှိမည်ဖြစ်ကြောင်း စုံစမ်းသိရှိရပါတယ်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ကြီး မေးမြန်းခဲ့သော ချောက်မြို့နယ်အတွင်းမှ သောက်သုံးရေ အခက်အခဲဖြစ်နေသော ဝသဲစမ်းကျေးရွာအုပ်စု၊ သရက်ပင်ကျေးရွာအုပ်စုမှာ ကျွန်တော်တို့ မြေအောက်ရေ တိုင်းတာချက်အရ အနက်ပေ(၁၄၀၀)ကျော် ရှိနေတဲ့အတွက် နယ်စပ် ရေးရာဝန်ကြီးဌာန၊ ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဦးစီးဌာနမှာရှိတဲ့ တွင်းတူးစက်ကြီးများ အပြင် ကျွန်တော်တို့ လက်ရှိ ရေအရင်းအမြစ်အသုံးချရေးဦးစီးဌာနပိုင် တွင်းတူးစက်များနဲ့ ပူပေါင်း ပြီးတော့ လာမယ့် ၂၀၁၃-၂၀၁၄ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်ကစပြီးတော့ ဒီ JICA ရော၊ ရေအရင်းအမြစ် အသုံးချရေးဦးစီးဌာနရော၊ ကျွန်တော်တို့ဌာနကပါ ညှိနှိုင်းပူးပေါင်းတူးဖော်နိုင်ရေး စီစဉ်ဆောင်ရွက် ပေးသွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်းဖြေကြားအပ်ပါတယ်။ အားလုံးကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ (ဩဘာသံများ)

အချိန်၊ ၁၀:၅၈။

ဥက္ကဋ္ဌ ။ လာမယ့် နွေရာသီအတွင်းမှာ စောစောစီးစီးလေး ဆောင်ရွက်ပေး လိုက်ပါ။

အမျိုးသားလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌက အမျိုးသားလွှတ်တော်က အတည်ပြုပြီး ပေးပို့ထားသော နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းဆိုင်ရာ ဥပဒေကြမ်းအား ပြည်သူ့လွှတ်တော်က ပြင်ဆင်ချက်ဖြင့် ပြန်လည် ပေးပို့လာခြင်းကို အသိပေးတင်ပြခြင်း

အချိန်၊ ၁၀:၅၈။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ အစီအစဉ်(၆)ကို ဆောင်ရွက်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များခင်ဗျား။ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင် စတင်ဆွေးနွေး နိုင်ရန် ပေးပို့လာသော နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းဆိုင်ရာ ဥပဒေကြမ်းကို ၁၀-၈-၂၀၁၂ ရက်နေ့တွင် ပြည်ထောင်စု ရာထူးဝန်အဖွဲ့၊ အဖွဲ့ဝင် ဒေါက်တာကျော်ကျော်ဌေး က အဆို တင်သွင်းပြီး ၁၆-၈-၂၀၁၂ ရက်နေ့ တွင် ဆွေးနွေးခဲ့ရာ ၂၉-၈-၂၀၁၂ ရက်နေ့တွင် ပြင်ဆင်ချက်များဖြင့် အတည်ပြုပြီး ၃၀-၈-၂၀၁၂ ရက်နေ့တွင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်သို့ ပေးပို့ခဲ့ပါတယ်။

ယခု အမျိုးသားလွှတ်တော်က အတည်ပြုပြီး ပေးပို့ထားသော နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းဆိုင်ရာ ဥပဒေကြမ်းကို ပြည်သူ့လွှတ်တော်က ပြင်ဆင်ချက်ဖြင့် ပြန်လည်ပေးပို့လာပါတယ်။ ပြည်သူ့ လွှတ်တော်က ပေးပို့သော ပြင်ဆင်ချက်ကို အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များထံ ကြိုတင် ဖြန့်ဝေထားပြီး ဖြစ်ပါတယ်။

အမျိုးသားလွှတ်တော်က အတည်ပြုပြီး ပေးပို့ထားသော နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းဆိုင်ရာ ဥပဒေကြမ်းအား ပြည်သူ့လွှတ်တော်က ပြင်ဆင်ချက်ဖြင့်ပြန်လည်ပေးပို့လာခြင်းကို ဆွေးနွေးလိုသည့် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များရှိလျှင် အမည်စာရင်း တင်သွင်းနိုင်ကြောင်း ဥက္ကဋ္ဌက ကြေညာခြင်း

အချိန်၊ ၁၀:၅၉။

အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များခင်ဗျား။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်က ပေးပို့သော ပြင်ဆင်ချက်များကို ဆွေးနွေးမယ့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ ဆွေးနွေးလိုတဲ့ အကြောင်းအရာ အကျဉ်းချုပ်ကို ဖော်ပြလက်မှတ်ရေးထိုးပြီး ၈-၂-၂၀၁၃ (သောကြာနေ့) ထက် နောက်မကျဘဲ အမျိုးသားလွှတ်တော်ဌာန၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ထံ အမည်စာရင်း တင်သွင်းနိုင်ပါတယ်။

အမျိုးသားလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌက အမျိုးသားလွှတ်တော်က အတည်ပြုပြီး ပေးပို့ထားသော အလုပ်အကိုင်နှင့် ကျွမ်းကျင်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဥပဒေကြမ်းအား ပြည်သူ့လွှတ်တော်က ပြင်ဆင်ချက်ဖြင့် ပြန်လည်ပေးပို့လာခြင်းကို အသိပေးတင်ပြခြင်း

အချိန်၊ ၁၀:၅၉။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ အစီအစဉ်(၈)ဖြစ်ပါတယ်။ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ ခင်ဗျား။ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က အမျိုးသားလွှတ်တော်တွင် စတင်ဆွေးနွေးနိုင်ရန် ပေးပို့ လာသော အလုပ်အကိုင်နှင့် ကျွမ်းကျင်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဥပဒေကြမ်းကို ၂၄-၇-၂၀၁၂ ရက်နေ့ တွင် အလုပ်သမား၊ အလုပ်အကိုင်နှင့် လူမှုဖူလုံရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒုတိယဝန်ကြီး ဦးမြင့်သိန်း က အဆို တင်သွင်းပြီး ၃၀-၇-၂၀၁၂ ရက်နေ့တွင် ဆွေးနွေးခဲ့ရာ ၁၀-၈-၂၀၁၂ ရက်နေ့တွင် ပြင်ဆင် ချက်များဖြင့် အတည်ပြုပြီး ၁၃-၈-၂၀၁၂ ရက်နေ့တွင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်သို့ ပေးပို့ခဲ့ပါတယ်။

ယခု အမျိုးသားလွှတ်တော်က အတည်ပြုပြီး ပေးပို့ထားသော အလုပ်အကိုင်နှင့် ကျွမ်းကျင်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဥပဒေကြမ်းကို ပြည်သူ့လွှတ်တော်က ပြင်ဆင်ချက်ဖြင့် ပြန်လည် ပေးပို့လာပါတယ်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်က ပေးပို့သော ပြင်ဆင်ချက်ကို အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များထံ ကြိုတင်ဖြန့်ဝေထားပြီး ဖြစ်ပါတယ်။

အမျိုးသားလွှတ်တော်က အတည်ပြုပြီး ပေးပို့ထားသော အလုပ်အကိုင်နှင့် ကျွမ်းကျင်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဥပဒေကြမ်းအား ပြည်သူ့လွှတ်တော်က ပြင်ဆင်ချက်ဖြင့် ပြန်လည်ပေးပို့ လာခြင်းကို ဆွေးနွေးလိုသည့် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များရှိလျှင် အမည်စာရင်း တင်သွင်း နိုင်ကြောင်း ဥက္ကဋ္ဌက ကြေညာခြင်း

အချိန်၊ ၁၁:၀၀။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များခင်ဗျား။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်က ပေးပို့သော ပြင်ဆင်ချက်များကို ဆွေးနွေးမယ့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ ဆွေးနွေးလိုတဲ့ အကြောင်းအရာ အကျဉ်းချုပ်ကို ဖော်ပြလက်မှတ်ရေးထိုးပြီး ၈-၂-၂၀၁၃ (သောကြာနေ့) ထက် နောက်မကျဘဲ အမျိုးသားလွှတ်တော်ဌာန၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ထံ အမည်စာရင်း တင်သွင်း နိုင်ပါတယ်။

ဦးမျိုးမြင့်၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၆)၏ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားမြစ်ကြီး
ဧရာဝတီ ထာဝရရှင်သန်စေရေးအတွက် ဧရာဝတီမြစ်ကော်မရှင် (The Ayeyarwady
River Commission - ARC) ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်သွားရန် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအား
တိုက်တွန်းကြောင်း အဆိုကို လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များက ဆွေးနွေးခြင်း၊ ပြည်ထောင်စု
အဆင့် အဖွဲ့အစည်းဝင်က ပြန်လည်ဖြေရှင်း ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် အမျိုးသားလွှတ်တော်၏
အဆုံးအဖြတ် ရယူခြင်း

အချိန်၊ ၁၁:၀၀။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ အစီအစဉ်(၁၀)ကို ဆောင်ရွက်ပါမယ်။ အမျိုးသားလွှတ်တော်
ကိုယ်စားလှယ်များခင်ဗျား။ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၆)မှ ဦးမျိုးမြင့် တင်သွင်း
ထားတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားမြစ်ကြီး ဧရာဝတီ ထာဝရရှင်သန်စေရေးအတွက် ဧရာဝတီမြစ်
ကော်မရှင် (The Ayeyarwady River Commission - ARC) ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်သွားရန်
ပြည်ထောင်စုအစိုးရအား တိုက်တွန်းကြောင်း အဆိုကို ဆွေးနွေးဖို့ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်(၈)ဦး
အမည်စာရင်း တင်သွင်းထားပါတယ်။

ပထမဦးစွာ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၆)မှ ဦးခင်မောင်ရီ ဆွေးနွေး
နိုင်ပါပြီ။

အချိန်၊ ၁၁:၀၁။

ဦးခင်မောင်ရီ၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၆)။ ။ လေးစားအပ်
ပါသော အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ ဥက္ကဋ္ဌကြီးအား အမှူးထား၍ ပြည်ထောင်စု
အဖွဲ့အစည်းဝင် ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ကြီးများအားလုံးကို လေးစားစွာ ဂါရဝပြု
နှုတ်ခွန်းဆက်သအပ်ပါတယ်။ ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၆)မှ
ကျွန်တော် ဦးခင်မောင်ရီ အနေနဲ့ ဆဌမအကြိမ် အမျိုးသားလွှတ်တော် ဆဌမနေ့အစည်းအဝေးမှာ
မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၆)မှ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်ကြီး
အဘဦးမျိုးမြင့် တင်သွင်းသွားတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားမြစ်ကြီး ဧရာဝတီ ထာဝရရှင်သန်ရေး
အတွက် ဧရာဝတီမြစ်ကော်မရှင်(ARC)ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်သွားရန် တိုက်တွန်းကြောင်း အဆိုနှင့်
ပတ်သက်၍ ထောက်ခံဆွေးနွေးသွားမှာဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလို ထောက်ခံဆွေးနွေးမယ် ဆိုတဲ့အခါကျတော့ ရင်းနှီးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်က ခင်ဗျားနေ့တိုင်းပဲ ဆွေးနွေးနေတာလားလို့ မေးပါတယ်။ နေ့စဉ်ရက်ဆက် ဆွေးနွေးဖြစ်တာကတော့ အစည်းအဝေး အစီအစဉ်အတိုင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဆိုတိုင်းကိုတော့ မဆွေးနွေးနိုင်တာ အမှန်ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော် သိနားလည် တတ်ကျွမ်းခြင်း မရှိသော၊ ဆက်စပ်မှုမရှိ အလှမ်း ဝေးသော မည်သည့်အဆိုကိုမှ ကျွန်တော်ပါဝင် ဆွေးနွေးခဲ့ခြင်း မရှိပါဘူး။ ဆွေးနွေးရင်လည်း ခြေခြေမြစ်မြစ်နဲ့ လွှတ်တော်ကြီးရဲ့ တန်ဖိုးရှိတဲ့ အချိန်ထဲက ခွဲဝေပေးတာကို ကျွန်တော်တို့က ပေးရကျိုးနပ်အောင် ဆွေးနွေးရပါတယ်။

ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ ကျွန်တော် ဧရာဝတီမြစ်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ အဆိုတွေနဲ့ ပတ်သက်ရင် အစ်ကိုကြီး ဦးစိုးမြင့် တင်သွားတဲ့အဆို(၁)ခု၊ ဦးမျိုးမြင့် တင်သွားတဲ့ အဆို(၂)ခုကို ပါဝင် ဆွေးနွေးခဲ့ ပါတယ်။ ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသမှာပဲ အခြေချနေထိုင်ပြီးတော့ အဲဒီဒေသ မဲဆန္ဒရှင်များရဲ့ ကိုယ်စားပြု ရွေးချယ်ပေးမှုနဲ့ တက်လာခဲ့တာဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့် ဒီတိုင်းနဲ့ ပတ်သက်ရင်၊ ဒီမြစ်နဲ့ပတ်သက်ရင် ကျွန်တော်တို့မှာ ဆွေးနွေးအကြံပြုဖို့၊ ထောက်ခံသင့်ရင် ထောက်ခံပေးဖို့၊ အကျိုးထိခိုက်နိုင်မယ်ထင်ရင်လည်း ကန့်ကွက်ဆွေးနွေးပေးဖို့တာဝန် ကျွန်တော့်မှာ ရှိပါတယ်။ ဒီအပြင် ဒီဘာသာရပ် ခေါင်းစဉ်ဟာ ကျွန်တော်စိတ်အဝင်စားဆုံး၊ ကျွန်တော်နဲ့ ထိစပ်မှုလည်း အရှိဆုံး၊ အတွေ့အကြုံရှိပြီးတော့ ကောင်းကျိုးဆိုးပြစ်ကို ကိုယ်တိုင်သိရှိခံစားထားတဲ့ ဘာသာရပ် ဖြစ်နေပါတယ်။ အရှင်းဆုံး တင်ပြရမယ်ဆိုရင် ဒီ လွှတ်တော်များရဲ့ ပထမဦးဆုံးအကြိမ် ကျင်းပတဲ့ ပထမအကြိမ် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ရဲ့ ပထမအစည်းအဝေး ကျွန်တော် မတ်လ ၁၇ ရက်နေ့လို့ ထင်ပါတယ်။ အဲဒီမှာ မြစ်ဆုံစီမံကိန်းရဲ့ ဧရာဝတီမြစ် အောက်ပိုင်းဒေသနဲ့ မြစ်ပိုင်းမှာ ဖြစ်ပေါ် နိုင်မယ့် အကျိုးဆက်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး မေးတဲ့မေးခွန်းကို ကျွန်တော် ပထမဆုံးမေးခဲ့တယ်ဆိုတာ ဥက္ကဋ္ဌကြီး သိပါတယ်ခင်ဗျား။ အဲဒီအချိန်တုန်းက လျှပ်စစ်(၁)ဝန်ကြီး ဖြေတာကို အားလုံး လက်ခံ နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ ဒါနဲ့ပတ်သက်လို့ ပါဝင်ဆွေးနွေးခြင်း၊ မေးမြန်းခြင်း၊ ကန့်ကွက်ခြင်း မရှိခဲ့ပါဘူး။

ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ အဆိုရှင်ရဲ့ အဆိုမှာ မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားမြစ်ကြီးဧရာဝတီ ဆိုတဲ့ ပထမပိုင်းကို ကျွန်တော် တင်ပြလိုပါတယ်။ ဧရာဝတီမြစ်ကြီးရဲ့ ဝိသေသဂုဏ်ပုဒ်တစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ အမျိုးသားမြစ်(National River) ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမြစ်ကြီးနဲ့ ဒီနိုင်ငံနဲ့

ခွဲလို့မရဘူးဆိုတာ တင်ပြလိုခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိရင် ဧရာဝတီမြစ် ရှိရမယ်။ ဧရာဝတီမြစ် ရှိနေရင် မြန်မာနိုင်ငံ တည်ရှိနေရမယ်ဆိုတဲ့ သွင်ပြင်လက္ခဏာလည်း ပေါ်လွင်ပါတယ်။ မြန်မာ နိုင်ငံရဲ့ မြောက်ဖျားဒေသကနေ မြစ်ဖျားခံတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံကို မြောက်ကနေ တောင်အထိအောင် တောက်လျှောက်ဖြတ်စီးတယ်။ မြစ်ဝှမ်းလွင်ပြင်ကြီးတွေ ဖြစ်ပေါ်စေတယ်။ ဧရာဝတီမြစ်ရဲ့ တောင်ပိုင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့တောင်ပိုင်းဖြစ်တဲ့နေရာမှာ မြစ်မွှာတွေကွဲပြီးတော့ မြစ်ဝမြေနုကျွန်း ပေါ်ကြီးတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်စေပြီးတော့မှ မြန်မာ့ပင်လယ်ပြင်ထဲကို စီးသွားတဲ့ ရှားပါးသဘာဝ အမွေအနှစ်တစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ မဲခေါင်မြစ်တို့၊ Danube မြစ်တို့၊ Amazon မြစ်တို့လို၊ မြစ်ကြီး တွေလို နိုင်ငံများစွာကို ဖြတ်စီးပြီး နိုင်ငံတွေက မျှဝေသုံးစွဲရတဲ့ ဘုံပိုင်ဆိုင်မှုနဲ့ စာချုပ်စာတမ်းတွေ၊ ထည့်ဝင်မှုတွေနဲ့ သုံးစွဲရတဲ့ မြစ်မျိုးမဟုတ်ဘဲနဲ့ ကျွန်တော်တို့ မြစ်က မြန်မာနိုင်ငံကတော့ သဘာဝရဲ့လက်ဆောင်၊ ဧရာဝတီရဲ့လက်ဆောင် (Gift of the Ayeyarwady River) လို့ခေါ်ရ လောက်အောင် ကိုယ်ပိုင်အကျိုးခံစားခွင့် တစ်ရပ်အနေနဲ့ရှိနေတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ ဒုတိယပိုင်းကတော့ မြစ်ကြီးဧရာဝတီ ထာဝရရှင်သန်ရေးအတွက် လို့ ပါပါတယ်။ မြစ်က ဘာဖြစ်နေလို့လဲ။ ထာဝရရှင်သန်ဖို့ ဘာတွေစိန်ခေါ်မှုရှိသလဲလို့ မေးရင် ယခု လွှတ်တော်ကြီးများ ပေါ်လာတဲ့အချိန်၊ ကျွန်တော်တို့တိကျကျ ပြောရမယ်ဆိုရင် ပထမ အကြိမ် အစည်းအဝေးများပြီးကာစ အချိန်ထိအောင် ဒီကိစ္စဟာ Issue တစ်ရပ်အနေနဲ့ ဖြစ်မလာ သေးပါဘူး။ ဆိုလိုတာကတော့ မသိလိုက်မသိဖာသာပဲ သဘာဝအကျိုးပြုမှုကို စိုက်ထုတ်မှု နည်းနည်းလေးနဲ့ ထုတ်ယူမှုကျတော့ အပြည့်အဝပေါ့။ To the fullness extent ရယူသုံးစွဲနေ ခဲ့တာ နှစ်ကြာခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ မြန်မာမင်းများလက်ထက် အဲဒီခေတ်ကတော့၊ ပြောရရင်တော့ မတရားဘူးပေါ့။ ကျွန်တော် အဲဒီခေတ်မှာ ကျွန်တော်တို့ နည်းပညာလည်း မရှိဘူး။ ယန္တရားလည်း မရှိဘူးပေါ့လေ။ ဒါပေမဲ့ ထည့်တွက်ရပါ့မယ်။

မြန်မာမင်းများ လက်ထက်၊ နောက် ကိုလိုနီအင်္ဂလိပ် အစိုးရလက်ထက်၊ လွတ်လပ်ပြီး ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီ အစိုးရလက်ထက်၊ လမ်းစဉ်ပါတီခေတ်၊ န.ဝ.တခေတ်၊ န.ယ.ကခေတ် စသည်ဖြင့် ယနေ့ အစိုးရထိအောင် အစိုးရအဆက်ဆက်က နိုင်သလောက်၊ သိသလောက်၊ သိသလောက်အထဲကမှ တတ်နိုင်သလောက်ကိုပဲ ထိန်းသိမ်းခဲ့ရတာ ဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့် မြစ်ကြီးဟာ ရာစုနှစ်(၂)ခုစာ ကျော်လာတဲ့အခါကျတော့ ပုံပျက်ပန်းပျက် ဖြစ်ပြီးတော့ ကျွန်တော်တို့

ဆရာကြီး ဦးစိုးမြင့် ဒီမှာ အဆို တင်သွင်းတုန်းက Screen ထိုးသွားတာ ရှိပါတယ်ခင်ဗျ။ ဒီဂျီဟ်တုဓာတ်ပုံကို ထိုးသွားတာ ဧရာဝတီမြစ်ရဲ့ ပုံပျက်ပန်းပျက် ဖြစ်နေတဲ့ မြစ်အနေအထားကို ကျွန်တော်တို့ အားလုံး မြင်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါတယ်။

မြစ်ရဲ့ လက်ဝဲ/လက်ယာကမ်း တွေမှာရော၊ အလယ်မှာရော သောင်ခုံတွေ ကျွန်းတွေ ထွန်း၊ နောက်ပြီးဝဲယာမှာ တစ်ခါတည်း ရေကြောင်းက ကြပ်လာ၊ ရေကတိမ်လာ၊ တချို့နေရာ အဓိက မကွေးတိုင်းပေါ့။ ကျွန်တော်တို့ ပေါင်လည်လောက်ထိ အောင်ရေတိမ် သွားတဲ့အတွက် ကြောင့် မြစ်ကို ပုဆိုးမပြီး ဖြတ်ကူးနေတဲ့ ဓာတ်ပုံတွေ ကျွန်တော်တို့ မြင်ဖူးပါတယ်။ ဒီလောက် အထိအောင်ရေကျပါတယ်။ မိုးတွင်းကျတော့ တစ်ခါ အခြေအနေက ပြောင်းပြန်ဖြစ်သွားပါတယ်။ ရွံ့နှစ်ရောင်ထနေတဲ့ ရေတွေနဲ့ ဒလဟောစီးပြီးတော့ အရှိန်အဟုန်ကြီးစွာ ဆင်းလာတယ်။ မြစ်ကွေ့တွေမှာ နုန်းတွေ ပို့ချတယ်။ တစ်ဖက်ကမ်းမှာ ကမ်းကို ကမ်းတိုက် စားတယ်။ ဘေးကို ပြန်ထွက်တယ်။ ဒေသတွေ ရေလွှမ်းတယ်။ စိုက်ပျိုးမြေနဲ့ လူနေအိမ်တွေ ရေလွှမ်းတယ်။ ဒါကို ကာကွယ်ဖို့ တာတမံဖို့တော့ ရေမျက်နှာပြင် ပိုမြင့်တက်လာတယ်။ မနိုင်ရင် တာကျိုးတယ် စတဲ့ ဆိုးကျိုးတွေဟာ ဆက်တိုက်ဖြစ်ပေါ်လာတယ်ဆိုတာ ဒါ အားလုံးတွေ့ရမယ့် လက်ရှိအခြေအနေ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါ့ကြောင့် ဒီအမျိုးသားမြစ်ကြီးကို ထာဝရရှင်သန်ဖို့၊ ရှင်သန်တယ် ဆိုတဲ့စကားဟာ အလွန်ရှင်းပါတယ်။ ဟို အသက်ရှိရုံလေး ဖုတ်လှိုက် ဖုတ်လှိုက်နဲ့ လူးလွန်နေရုံလေးပဲ စီးတာ မျိုးကို ရှင်သန်တယ်လို့ မခေါ်နိုင်ပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့ ဒီလိုပဲ အခြားဘက်က စဉ်းစားရင်လည်း အထိန်းအကွပ်မရှိ ဒလဟောနဲ့ စီးချင်တိုင်းစီးနေတဲ့ ဟာမျိုးကိုလည်း မဆိုလိုပါဘူး။ အိန္ဒြေရရ ပုံမှန်နှုန်းနဲ့ အဖျက်အကျိုးဆက် လုံးဝမရှိဘဲနဲ့ အကျိုးပြုနိုင်တဲ့ပုံစံနဲ့ တည်တည်ငြိမ်ငြိမ် စီးဆင်း နေတာကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ပြောရရင်တော့ တိမ်တမန်သီချင်း စာသားထဲကလိုပါပဲ။ ဆည်မြောင်းချောင်းကန် အသင့်အမှန်ဖြိုးအောင် မိုးလုံးပုလဲအလှ ရွာစေချင်ပါတယ် ဆိုတဲ့ ဟာမျိုး အသင့်အတင့်ဖြစ်ဖို့ ကျွန်တော်တို့ ပြောခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ အဆိုရဲ့ နောက်ဆုံးပိုင်းဖြစ်တဲ့ ဧရာဝတီမြစ်ကော်မရှင် (ARC) ဖွဲ့စည်းရေး တိုက်တွန်းကြောင်းဆိုတဲ့ တတိယပိုင်းပါရှိပါတယ်။ ဘာလို့ ဒီအချက်ကို တင်ပြ ရသလဲ၊ ဘာလို့ ဒီအချက်က ဘာလို့လိုတာလဲဆိုတာလေး ကျွန်တော်ရှင်းချင်ပါတယ်။ ကျွန်တော်

ပြောခဲ့သလို ရာစုနှစ်(၂)ခုကျော်မျှ အစိုးရအဆက်ဆက်က မြစ်ကိုထိန်းသိမ်းတာ မှန်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်တင်ပြသလို ငွေကြေး၊ နည်းပညာ၊ လူအင်အား၊ ယန္တရား စသည်ဖြင့် သွင်းအားစုကို ကန့်သတ်ချက်နဲ့ ထည့်နိုင်သလောက်ထည့်၊ ဘတ်ဂျက်ခွဲဝေနိုင်သလောက်ခွဲ၊ အချိန်ပေးနိုင်သလောက်၊ ဦးစားပေးနိုင်သလောက်၊ အာရုံစိုက်နိုင်သလောက်ပဲ ဒါထိန်းသိမ်းခဲ့ နိုင်ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘယ်လို လုပ်ပါသလဲ။ ဌာနတစ်ခုတည်းကို တာဝန်ပေးခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဟိုတုန်းကတော့ မြစ်ကြောင်းထိန်းသိမ်းရေးဌာနလို့ခေါ်မှာပေါ့။ နောက်ကျတော့ မြစ်ချောင်းဖျိုး လို့ အတိုကောက်ခေါ်တဲ့ ရေအရင်းအမြစ်နဲ့ မြစ်ချောင်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဦးစီးဌာနဆိုတဲ့ ဌာနကိုပဲ တာဝန်ပေးထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီဌာနကတော့ ကျွန်တော်တို့ ဒီ ကျွန်တော်ပြီးရင် ဆွေးနွေးမယ့် ဦးစိုးမြင့် ညွှန်ချုပ် လုပ်ခဲ့တဲ့ဌာန ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဌာနအနေနဲ့ စောစောကပြောတဲ့ ကန့်သတ်ချက် ပေါင်းစုံအောက်က လုပ်ရတာဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့် နောက်ဆုံးကျတော့ အဓိက လိုအပ်တဲ့ ဧရာဝတီမြစ်ကြောင်းထိန်းသိမ်းရေးဖြစ်တဲ့ River Training ထက် သဘာဝအတိုင်း ဖြစ်တည်နေတဲ့ ရေလမ်းကြောင်းကို ပပျောက်မသွားဘဲနဲ့ မိုးတွင်းရေ၊ ရေကြီးချိန်ရေ၊ ရေစစ်ချိန်၊ ရေကျချိန်ရေမှာ Navigable ဖြစ်ဖို့၊ မြစ်ကြောင်းသွားလာနိုင်ဖို့၊ ရေလမ်းကြောင်း ဖော်တာနဲ့ ရေလမ်းကြောင်းထိန်းထားနိုင်တာ ပြုနိုင်တာလောက်ပဲ လုပ်နိုင်ပါတော့တယ်။ ဒါ နောက်ဆုံး အခြေအနေဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့်မို့လို့ ဒီဌာနဟာ ပို့ဆောင်ရေးဝန်ကြီးဌာနအောက်မှာရှိတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ရှိနေတဲ့ ဝန်ကြီးဌာန(၃၀)လောက်ထဲက၊ ဝန်ကြီးဌာန(၁)ခုတည်းက ထိန်းနေတယ်ဆိုတာ ကျွန်တော် ဒါမြင်စေချင်တဲ့သဘော ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဆိုရှင်ရဲ့ တင်ပြချက်မှာလည်း ပါပါတယ်။ အားလုံးလည်း သိပါတယ်။ ဝန်ကြီးဌာန (၁၁)ခုလောက်ဟာ နောက်ပြီးတော့ တိုင်းဒေသကြီးနဲ့ ပြည်နယ်အစိုးရ(၈)ခုလောက်၊ ကချင်ပြည်နယ်ကနေ ကျွန်တော်တို့ ဧရာဝတီတိုင်းအထိအောင် တစ်လျှောက်မှာရှိတဲ့ ဒီမြစ်ရဲ့ အရင်းအမြစ်တွေကို ထုတ်ယူပြီး တိုက်ရိုက်သုံးစွဲတာမျိုး၊ ဒါကို အသုံးချပြီး လုပ်တာမျိုး စတဲ့ တာဝန်တွေကို ယူတဲ့ဌာနတွေဟာ များပါတယ်။ ဝန်ကြီးဌာနနဲ့ဆို (၁၁)ခုလောက်၊ တိုင်းဒေသကြီးနဲ့ ပြည်နယ်အစိုးရက(၈)ခုလောက် ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ ဆိုလိုတာက ထိန်းတာက တစ်ဌာန၊ ဒီအပေါ်မှာ သုံးစွဲတာက ဌာနများစွာ ဖြစ်နေတာ ကျွန်တော် ပြောလိုခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဌာနတွေကလည်းပဲ နိုင်ငံတော်တွေနဲ့ ပြည်သူတို့ရဲ့ အကျိုးကို ဖြစ်ထွန်းမှုနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက်ပဲ ပေးထားတဲ့တာဝန်ကို ယူတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူ့ဘဏ္ဍာနဲ့

သူ့ရဲ့လုပ်ငန်း Target ကိုက မြစ်ကြောင်းထိန်းဖို့ မဟုတ်ဘဲနဲ့ ဒီမြစ်က သယံဇာတ ထုတ်ယူ သုံးစွဲရေး ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒါကြောင့်မို့လို့ အလှဆင်ပေးတာက တစ်ယောက်၊ ခိုင်းစားတဲ့သူက တစ်အုပ် ဖြစ်နေပါတယ်လို့ ပြောချင်တဲ့သဘော ဖြစ်ပါတယ်။

ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ ကျွန်တော်တင်ပြခဲ့တဲ့ မြစ်ကိုထိန်းသိမ်းရတဲ့ ပို့ဆောင်ရေးဝန်ကြီး ဌာနအနေနဲ့ကရော ကျန်ဝန်ကြီးဌာန(၁၁)ခုနဲ့ အခုပြောခဲ့တဲ့ တိုင်းဒေသကြီးနဲ့ ပြည်နယ်အစိုးရ (၈)ခုပါ အားလုံးဟာ ကိုယ့်တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်တာဖြစ်ပါတယ်။ ဘယ်သူမှ တာဝန်မပေးတာ ကို မလုပ်ပါဘူး။ သတ်မှတ်ပေးထားတဲ့ တာဝန်၊ သတ်မှတ်ထားတဲ့ လျာထားချက်၊ Target ကို ပြည့်မီအောင်၊ ကိုယ့်နည်းကိုယ့်ဟန်၊ ကိုယ့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်း၊ ကိုယ့်ဌာနဥပဒေ၊ ကိုယ့်ရဲ့ဘတ်ဂျက်၊ ကိုယ်ရဲ့ သွင်းအားစုနဲ့ပဲ လုပ်ရတာဖြစ်ပါတယ်။ ကိုယ့်နည်းကိုယ့်ဟန် လုပ်ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ သီးခြားလုပ်ဆောင်နေတယ်ဆိုတာကို ကျွန်တော်မြင်စေလိုတဲ့ တင်ပြချက် ဖြစ်ပါ တယ်။ သူနာစေ ကိုယ်သာစေ ဆိုတာတော့ ဘယ်ဌာနမှာမှ မရှိပါဘူး။ ဒါပေမယ့်လည်း လုပ်ရင်းကိုင်ရင်းနဲ့ပဲ ဌာန တစ်ခုရဲ့အကျိုးဟာ နောက်ဌာနတစ်ခုမှာ နည်းနည်းလေးထိခိုက် နစ်နာတာတွေကတော့ ရှိတယ် ဆိုတာ သာမကလေး ပြချင်ပါတယ်။

ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ လယ်ယာမြေတွေကို အကျိုးပြုဖို့အတွက် အထူးသဖြင့် နွေစပါး စိုက်ပျိုးနိုင်ဖို့အတွက် ဆိုပြီးတော့ ဧရာဝတီမြစ်ကြောင်းတစ်လျှောက်မှာ လျှပ်စစ်မြစ်ရေတင် စီမံကိန်းတွေ အများအပြားရှိပါတယ်။ ဥက္ကဋ္ဌကြီးသိပါတယ်။ အဲဒီဟာက ဒါလုပ်ကတည်းက ဒါ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနဲ့ ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနက တာဝန်ပဲ။ ဒါသူ့မှာ ရေအရင်းအမြစ် အသုံးချရေးဦးစီးဌာနက တာဝန်ယူပါတယ်။ အဲဒီတော့ ပို့ဆောင်ရေးဝန်ကြီးဌာနနဲ့ ညှိပြီး လုပ်ထားတာ မဟုတ်ပါဘူး။ လုပ်မထားတော့ သူ့ဘတ်ဂျက်နဲ့ သူ့ရဲ့သူ့စီမံကိန်းအရ သူလုပ် တယ်။ လုပ်တဲ့အခါကျတော့ ရေတင်မြောင်းတွေ ပြီးပါတယ်။ ရေတင်ဖို့ Pontoon လို့ခေါ်တဲ့ ဆိပ်ခံတွေလုပ်ပါတယ်။ အမြင့်တင်ရေစက်တွေ တပ်ရပါတယ်။ ရေပိုက်တွေ ပြည့်စုံပါတယ်။ အဲဒီ လိုအပ်တဲ့ဟာတွေ အကုန်လုံးလုပ်ပြီးတော့ ပြီးသွားပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ ကြိုတင်ညှိနှိုင်း ပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်ခြင်း မဟုတ်တဲ့အတွက်ကြောင့် လျှပ်စစ် ဌာနမှာ အဲဒီနေရာ၊ အဲဒီဒေသလုပ်ဖို့အတွက် သူ့မှာ ဘတ်ဂျက် မရှိဘူး။ စီမံကိန်းမပါဘူး။ မပါတဲ့ အခါကျတော့ ရေတင်မြောင်းတွေ ဘာတွေ အားလုံးပြီးတဲ့အခါမှာ လျှပ်စစ်က ရောက်မလာဘူး။

ရောက်မလာတော့ (၂)နှစ်(၃)နှစ် ကြာတဲ့အထိအောင် မရောက်တော့ လယ်သမားတွေက ငြိုငြင် တာပဲ အဖတ်တင်ပါတယ်။ အလားတူ အဲဒီ(၂)နှစ်(၃)နှစ် စောင့်နေတဲ့အချိန်မှာပဲ နဂိုကတည်းက ပို့ဆောင်ရေးဝန်ကြီးဌာနနဲ့ ညှိလုပ်တာ မဟုတ်တဲ့အတွက်ကြောင့် အဲဒီဘက်ကို ရေကြောင်း ပြောင်းစီးပြီးတော့ ရေတင်တဲ့ Pontoon အောက်မှာ သောင်ထွန်းလာတယ်။ သောင်ထွန်း လာတော့ ဒီ Water head ပေါ့။ ရေစုပ်တဲ့ ပိုက်ခေါင်းထိပ်နဲ့ ရေမျက်နှာပြင်နဲ့ အလှမ်းဝေး သွားတယ်။ တချို့နေရာမှာ ဘယ်လောက်ထိအောင် ဝေးလဲဆိုရင် မိုင်ဝက်အထိ ဝေးပါတယ်။ ကျွန်တော် ပြောရမယ်ဆိုရင် ကျွန်တော့်ရဲ့မဲဆန္ဒနယ်ဖြစ်တဲ့ မြန်အောင်မှာ မြစ်ကျိုး၊ ကန်ဇွန်းခုံ၊ ငပိဆိပ် ဆိုတဲ့ ရေတင်စီမံကိန်း(၃)ခုမှာ တစ်ခုကလွဲရင် ကျန်(၂)ခုက လုံးဝသုံးမရဘဲနဲ့ မိုင်ဝက် ကျော်ကျော် (၇)ဖာလုံလောက်အထိအောင် သောင်ပြင်ကြီးထွန်းနေတာ ဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့် ဒီစီမံကိန်းဟာ အကျိုးမရှိဘဲနဲ့ သန်းရာဂဏန်း ပိုက်ဆံတွေ ကုန်သွားပြီးတော့ မြစ်ကြောင်းကော တာပဲ အဖတ်တင်တယ်။ လယ်တွေပျက်တာပဲ အဖတ်တင်တယ်ဆိုတဲ့ တုံ့ပြန်ချက်ကိုလည်း ပြည်သူတွေဆီက ကျွန်တော်တို့ ကြားရပါတယ်။

ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ အလားတူပဲ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်ပြီးတော့ တိုင်းပြည်အကျိုး ပြုမယ်။ တိုင်းပြည်ကို အမြန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် လျှပ်စစ်လိုတယ်။ ဒါကြောင့်မို့လို့ မြစ်ကို ပိတ်ပြီးတော့ လုပ်တဲ့ Hydro ပေါ့။ ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းတွေလုပ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒါ ကလည်း ဌာနချင်း၊ ဌာနချင်း ဒီလိုပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမရှိတဲ့ အခါကျတော့ နောက်ဆုံး မြစ်ရဲ့ သဘာဝနဲ့ ဂေဟစနစ်ပျက်ပါတယ်ဆိုတဲ့ Issue တွေပေါ်လာတာပဲ အဖတ်တင်ပါတယ်။ အလားတူ စက်မှုဝန်ကြီးဌာနက နိုင်ငံတော်ရဲ့ လိုအပ်ချက် သွင်းကုန်အစားထိုးနိုင်ဖို့ ဆိုပြီးတော့ ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းတွေ လုပ်နိုင်ဖို့အတွက် စက်ရုံတွေတည်ပါတယ်။ စွန့်ပစ်ရေကို သိပ်အဆင့်အတန်း မမြင့်တဲ့ Processing စနစ်နဲ့ မြစ်ထဲကို စွန့်လွှတ်ပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ ရေသတ္တဝါတွေ သေပါတယ်။ ကျွဲ၊ နွား၊ တိရစ္ဆာန်၊ လူတွေ သောက်သုံးလို့ မရအောင်ရေ အရည်အသွေး ကျပါတယ်။ ဂေဟစနစ် ပျက်ပါတယ်။ ကျွန်တော် မြစ်နာမည်နဲ့ စက်ရုံ နာမည်တော့ မတင်ပြတော့ပါဘူး။ ဒီလိုပါပဲ။ ဒေသ အာဏာပိုင်တွေက ဆောက်လုပ်ရေးပစ္စည်း လိုအပ်တဲ့ လိုအပ်ချက်အရ မြစ်ထဲမှာ မြစ်ကျောက်နဲ့ မြစ်သဲစုပ်ခွင့်ပေးပါတယ်။ လိုင်စင် ချပေးပါတယ်။ ဆောက်လုပ်ရေး ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းရတာတော့ မှန်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မြစ်ကြောင်းရဲ့ကြမ်းပြင် သဘာဝသွင်ပြင် ပျက်ပြီးတော့ သောင်ထွန်းရမယ့်

နေရာမှာထွန်း၊ မတိုက်စားရမယ့်ဖက်ကို တိုက်စားပြီးတော့ ဒါလည်းပဲ ရေကြောင်းပြောင်းတဲ့ ဆိုးချက်တွေ ပေါ်လာတယ်ဆိုတာ ကျွန်တော် သာဓကအချို့ တင်ပြခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ အချိန်ကန့်သတ်ချက်အရ သာဓကအချို့ကိုသာ တင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ အဆိုရှင်က Slide (၉)ခုနဲ့ တင်ပြသွားခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီသာဓကတွေ ကြည့်လို့ ရှိရင် နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို မြစ်ကြီးဧရာဝတီက အကျိုးပြုနေတာ ပေါ်လွင်ပါတယ်။ ဒီမြစ်ကြီး ကို အခြေပြုပြီး အရင်းအမြစ် ထုတ်ယူသုံးစွဲတဲ့နေရာမှာ ဌာနစုံ၊ အဖွဲ့စုံက အခုလိုသာ ကိုယ့်လမ်း ကိုယ်လျှောက် ကိုယ့်နည်းကိုယ့်ဟန်နဲ့ လုပ်နေမယ်ဆိုရင်တော့ နောက်ဆုံး ရလာမယ့် ရလဒ်က နိုင်ငံတိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ တစ်ဖက်က ဧရာဝတီမြစ်ဟာ အိုမင်းရွတ်တွလာပြီးတော့၊ ကျန်းမာရေးတွေ ချွတ်ခြုံကျပြီးတော့ ရှင်သန်ခြင်းဆိုတဲ့ စကားရဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်တဲ့ မီးစာကုန် ဆီခန်း ဆိုတဲ့ အခြေအနေရောက်သွားမှာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်ဆုံး မြစ်ဟာ မြစ်အနေနဲ့ မဟုတ်တော့ဘဲနဲ့ ထုံးအိုင်တွေ၊ မြစ်ကျိုးအင်းတွေအဖြစ် အပြတ် အပြတ် အပြတ်နဲ့ နောက်ဆုံး မြစ်တိမ်ကောသွားမယ့် အနေအထားအထိအောင် မှန်းလို့ရပါတယ်။ အဲဒီလိုဖြစ်ခဲ့ရင်တော့ ပြန်လည်အစားထိုးမရတဲ့ ဆုံးရှုံးမှု ပြဿနာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ ဒါဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ အဆိုရှင်ရဲ့ အဆိုပါအတိုင်း ဒီဧရာဝတီ မြစ်ကြီးတစ်လျှောက်မှာ လုပ်ငန်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေတဲ့ ဘာသာရပ်လုပ်ငန်း ခေါင်းစဉ်ပေါင်း (၁၅)ခုလောက် ကျွန်တော် ဖတ်လိုက်ရပါတယ်။ အဲဒီမှာ ဝန်ကြီးဌာနက(၁၁)ခုလောက်၊ ဒေသ ဆိုင်ရာ အစိုးရအဖွဲ့က (၈)ဖွဲ့လောက်နဲ့ အခြားလိုအပ်မယ့် ပညာရှင်ပေါင်းစုံပါတဲ့ နိုင်ငံတော် အဆင့်ကော်မရှင်တစ်ခု (The Ayeyarwady River Commission) ဆိုတာ ဖွဲ့ဖို့ လိုပြီဆိုတာ တော့ အခြေအနေအရ တောင်းဆိုနေပြီ ဖြစ်ပါတယ်။

နိုင်ငံ(၆)ခုကိုဖြတ်စီးတဲ့ မဲခေါင်ကော်မရှင်၊ မဲခေါင်ကော်မရှင်ကတော့ (၄)နိုင်ငံကတော့ Down Stream လို့ခေါ်တဲ့ မြစ်အောက်ပိုင်းပေါ့။ အထက်က (၂)နိုင်ငံကတော့ မြန်မာနဲ့ တရုတ် ကတော့ မြစ်အထက်ပိုင်း၊ အောက်(၄)နိုင်ငံပါဝင်တဲ့ မဲခေါင်ကော်မရှင်ဟာ စနစ်တကျ ဖွဲ့စည်း ထားပြီး လုပ်နေတဲ့ Co-ordination Body ကြီးတစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ သူ့ရဲ့ဖွဲ့စည်းပုံတွေ၊ နိုင်ငံ ပေါင်းစုံပါဝင်ပုံတွေ၊ သူ့မှာ Dialogue Partners တွေ ပါလာတာတွေ၊ Development Partners တွေ ပါလာပြီးတော့ များစွာသောအကျိုးတွေ ရတယ်ဆိုတာကို အဆိုရှင် တင်ပြပြီး

ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော် အထူးပြောစရာ မလိုပါဘူး။ ဒီမှာတော့ ကော်မရှင်ခေါ်တယ်။ ဂျပန်မှာ တော့ သူတို့နိုင်ငံရဲ့ အခေါ်အဝေါ်အရ အဲဒီလို ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်တဲ့ အဖွဲ့ကြီးတွေကို Agency လို့ခေါ်ပါတယ်။ Hokaido Development Agency, Management and Co-Operation Agency, နောက်တစ်ခုက Science and Technology Agency ဖြစ်ပါတယ်ခင်ဗျား။ ကျွန်တော် Ally တစ်ခုနဲ့ ပူးပေါင်းပြီးတော့ အစည်းအဝေးတစ်ခု (၃)ကြိမ်လောက် တက်ဖူးပါတယ်။ ဒီ Agency ဆိုတာ အဲဒီလို ကော်မရှင်ကြီးတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ထိုင်းကတော့ ဒါတွေကို ဝန်ကြီးချုပ်ရုံး အောက်မှာ ထားပြီးတော့ Bureau လို့ ခေါ်ပါတယ်။ ဖိလစ်ပိုင်ကတော့ သူက သမ္မတနိုင်ငံ ဆိုတော့ သမ္မတရုံးအောက်မှာ Presidential Commission လို့ပဲ သူတို့ခေါ်ပါတယ်။ ဒီလိုဖွဲ့တဲ့ ဟာတွေ ရှိပါတယ်။

ဒါကြောင့် ဒါတွေဟာ Multi Sectorial Body ကြီးတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ မြန်မာမှာလည်း ဒီလိုအဖွဲ့ ဖွဲ့ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဖွဲ့နိုင်ရင် ဘာအကျိုးကျေးဇူးရှိမှာလဲ။ ကော်မရှင်ရဲ့ အဆင့်အတန်းနဲ့ ညီတဲ့ Special Budget Allotment သီးသန့်ရန်ပုံငွေရမယ်။ ဌာနရန်ပုံငွေ အကန့်အသတ်နဲ့ လုပ်ရတာမဟုတ်ဘူး။ ဒီဌာနပေါင်းစုံမှာပါလာတဲ့ ပညာရှင်တွေ၊ နည်းပညာစုံ၊ ယန္တရားစုံနဲ့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခွင့်ရမယ်။ သူနဲ့ အလားတူတဲ့ Counterpart ကို အခြားနိုင်ငံမှာရှိတဲ့ ကော်မရှင်တွေနဲ့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခွင့်၊ UN Agency တွေ၊ နောက်ပြီးတော့ INGO တွေ ထံမှာလည်း အကြံဉာဏ်တွေ၊ နည်းပညာတွေ၊ အကူအညီတွေ၊ ကျွန်တော်တို့ အခုပြောပြနေတဲ့ SIA, EIA, HIA ဆိုတဲ့ လေ့လာမှုတွေမှာ ကော်မရှင်တွေရဲ့ အကြံဉာဏ်တွေ၊ အတွေ့အကြုံ ဖလှယ်ခွင့်တွေ ရလာမှာဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့် နိုင်ငံတော်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနဲ့ ပြည်သူ့ဘဝ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အပေါင်းလက္ခဏာဆောင်သော အကျိုးများသာ ရမယ်ဆိုတာ ကျွန်တော်တို့ တင်ပြနိုင်ပါတယ်။

ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ တစ်ယောက်အားဖြင့် ယူသော်မရ၊ တစ်သောင်းအားဖြင့် ယူသော် ရ၏ ဆိုသလိုပဲ ပြိုင်တူတွန်းရင်လည်း ရွေ့ပါတယ်။ ကျေးဇူးရှင်နိုင်ငံရဲ့ သင်္ကေတဖြစ်တဲ့ အမျိုးသားမြစ်ကြီးဧရာဝတီ ထာဝစဉ်ရှင်သန်ရေးကို ဖြစ်စေပြီးတော့ တစ်ချိန်ထဲမှာလည်း နိုင်ငံရဲ့ ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုလို့ခေါ်တဲ့ (Substantiable Development) ကို ရစေမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ သမ္မတကြီးမိန့်ကြားထားတဲ့ ကက်ဘီနက်ကော်မတီများ ဖွဲ့စည်း

သင့်တယ် ဆိုတဲ့ အဆိုအမိန့်နဲ့လည်း ဒါဟာ ကိုက်ညီမှုရှိတာကိုတွေ့ရပါတယ်။ ဒါကြောင့်မို့လို့ ကျွန်တော်အနေနဲ့ မန္တလေးတိုင်းမဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၆)မှ အဆိုရှင် ဦးမျိုးမြင့်ရဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားမြစ်ကြီး ဧရာဝတီ ထာဝစဉ်ရှင်သန်ရေးအတွက် ဧရာဝတီမြစ်ကော်မရှင် (ARC) ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်သွားရန် ပြည်ထောင်စုအစိုးရသို့ တိုက်တွန်းသည့် အဆိုကို နိုင်ငံအကျိုး၊ ပြည်သူ့အကျိုး၊ ကျေးဇူးရှင်မြစ်ကြီးဧရာဝတီရဲ့ ထာဝရရှင်သန်ရေးတို့ကို ရှေးရှု၍ အလေးအနက် ထောက်ခံဆွေးနွေးရင်း နိဂုံးချုပ်ပါတယ်။ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ (ဩဘာသံများ)

အချိန်၊ ၁၁:၁၆။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ အစည်းအဝေးကို မိနစ်(၂၀) ခေတ္တရပ်နားပါ့မယ်။

အခမ်းအနားမှူး။ ။ အမျိုးသားလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌကြီး ပြန်လည်ထွက်ခွာပါပြီ ခင်ဗျား။

အခမ်းအနားမှူး။ ။ အားလုံးထွက်ခွာနိုင်ပါပြီခင်ဗျား။

[အစည်းအဝေးကို (၁၁:၁၆) နာရီအချိန်တွင် ခေတ္တရပ်နားပြီး (၁၁:၄၀) နာရီအချိန်တွင် ပြန်လည်ကျင်းပပါသည်။]

အချိန်၊ ၁၁:၄၀။

အခမ်းအနားမှူး။ ။ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များခင်ဗျား။ အစည်းအဝေး ပြန်လည်စတင်တော့မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အခမ်းအနားမှူး။ ။ အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌကြီး ကြွရောက်လာပါပြီ ခင်ဗျား။

[အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌ သည် ဥက္ကဋ္ဌအတွက် သတ်မှတ်ထားသည့် စင်မြင့်ပေါ်သို့ ကြွရောက်နေရာယူပါသည်။]

အခမ်းအနားမှူး။ ။ အားလုံးထိုင်နိုင်ကြပါပြီခင်ဗျား။

အချိန်၊ ၁၁:၄၀။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ ဆက်လက်ပြီး မကွေးတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၆) ဦးစိုးမြင့် ဆွေးနွေးနိုင်ပါပြီ။

အချိန်၊ ၁၁:၄၀။

ဦးစိုးမြင့်၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၆)။ ။ လေးစားအပ်ပါသော အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌကြီးနှင့်တကွ ပြည်ထောင်စုဒုတိယဝန်ကြီး၊ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များအားလုံး မင်္ဂလာအပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံကြပါစေလို့ ဆုတောင်းမေတ္တာပို့သအပ် ပါတယ်။ ကျွန်တော်ကတော့ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၆)မှ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် ဦးစိုးမြင့် ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ၂၃-၁-၂၀၁၃ ရက်နေ့(ဗုဒ္ဓဟူးနေ့)မှာ ကျင်းပတဲ့ ကျွန်တော်တို့ အမျိုးသားလွှတ်တော်ရဲ့ ဆဌမနေ့အစည်းအဝေးမှာ မန္တလေးတိုင်း ဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၆)မှ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် ဦးမျိုးမြင့် တင်သွင်း သွားတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားမြစ်ကြီးဧရာဝတီ ထာဝရရှင်သန်စေရေးအတွက် ဧရာဝတီမြစ် ကော်မရှင် (The Ayeyarwady River Commission - ARC) ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်သွားရန် ပြည်ထောင်စုအစိုးရကို တိုက်တွန်းကြောင်း အဆိုအပေါ်မှာ ကျွန်တော့်ရဲ့အမြင်ကို ဆွေးနွေး တင်ပြသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်ခင်ဗျား။

ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ အမျိုးသားဧရာဝတီမြစ်ကြီး ဆိုတဲ့ အသံကြားရုံနဲ့ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံသူ/နိုင်ငံသားတိုင်း၊ လူတိုင်းလူတိုင်းရင်ထဲမှာ လှိုက်လှိုက်လှဲလှဲ ဖြစ်ပေါ် ခံစားမိသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ မှန်ပါတယ်။ ဧရာဝတီမြစ်ကြီး အစွန့်ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲဖို့လည်း အရေးကြီးပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံတည်ရှိနေသ၍ ကျွန်တော်တို့ ဧရာဝတီမြစ်ကြီး တည်ရှိနေရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ထိန်းသိမ်းဖို့လည်း လိုအပ်ပါတယ်။ ကျွန်တော့်အရင် ဆွေးနွေးတဲ့ ဆရာဦးခင်မောင်ရီ လည်း ဧရာဝတီမြစ်ကြီးရဲ့ ယနေ့အခြေအနေနဲ့၊ ပျက်စီးနေတဲ့အခြေအနေနဲ့၊ ထိန်းသိမ်းဖို့ လိုအပ်တဲ့ အခြေအနေ တင်ပြသွားပြီး ဖြစ်ပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံဟာ ရေအရင်းအမြစ်ပေါကြွယ်ဝတဲ့ နိုင်ငံဖြစ်ပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံသူ၊ နိုင်ငံသားများ မှီခိုအားထားရာအတွက် မြစ်ကြီး(၅)စင်း၊ မြောက်ဘက်မှ တောင်ဘက်သို့ စီးဆင်းပြီးတော့၊ အနောက်မှ အရှေ့သို့လည်း မြစ်ကြီး(၅)စင်းဟာ မြန်မာနိုင်ငံ

ပြည်သူတွေအတွက် အချိုးကျစွာ ရှိနေပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ရခိုင်ရိုးမနေ ပြည်သူများအတွက် ကုလားတန်မြစ်ကြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ဖျားနဲ့ မြန်မာပြည်အလယ်ပိုင်း ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်နေ ပြည်သူများအတွက် ချင်းတွင်းမြစ်နဲ့ ဧရာဝတီမြစ်၊ ပဲခူးရိုးမတစ်ဝိုက်နေ ပြည်သူများအတွက် စစ်တောင်းမြစ်နဲ့ မြန်မာပြည်အရှေ့ဖျား ရှမ်းပြည်၊ ကယားပြည်၊ ကရင်ပြည်နယ်နေ ပြည်သူများ အတွက် သံလွင် မြစ်ကြီးဆိုပြီး မြစ်ကြီး(၅)စင်း ကျွန်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်သူတွေအတွက် အများကြီးရှိပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ အလျဉ်းသင့်လို့ ကျွန်တော်စဉ်းစားမိတာ တစ်ခုတော့ရှိပါတယ်။ မြန်မာ နိုင်ငံမှာ မြစ်ကြီး(၅)သွယ်၊ မြစ်ငယ်(၅၀၀)တို့ ဒီမြစ်ကြီး(၅)စင်းက အထင်ကရဖြစ်တဲ့အတွက် ကျွန်တော် တင်ပြရဦးမယ်။ တခြားသော မြစ်ငယ်၊ ချောင်းငယ်မြောက်မြားစွာ ဧရာဝတီမြစ် အတွင်းမှာဆိုရင် အခြားမြစ်ပေါင်း (၃၄)စင်းလည်း စီးဆင်းနေပါသေးတယ်။ အလားတူ ချင်းတွင်း မြစ်ထဲစီးဆင်းတဲ့ မြစ်ငယ်၊ ချောင်းငယ်များလည်း ရှိပါတယ်။ မြစ်ကြီး(၅)သွယ်၊ မြစ်ငယ်(၅၀၀) ဆိုတဲ့အတိုင်း ရေအရင်းအမြစ်တွေ အလွန်ပေါကြွယ်ဝတဲ့ နိုင်ငံဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီတော့ ကျွန်တော် စဉ်းစားမိတာတစ်ခုက ကျွန်တော်တို့ ဒီဧရာဝတီမြစ်တစ်ခုတည်းကိုပဲ အလေးထားပြီးတော့ စဉ်းစား မှာလား။ အခြားသောမြစ်များ ထာဝရရှင်သန်ရေး မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံး လွှမ်းခြုံထားတဲ့ အခြား မြစ်များ ရေရှည်တည်တံ့ရေး ထာဝရရှင်သန်ရေးကိုလည်း စဉ်းစားဖို့ မလိုတော့ဘူးလားဆိုတဲ့ အတွေးတစ်ခုတော့ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ အဆိုရှင် ဦးမျိုးမြင့် အနေနဲ့ The Ayeyarwady River Commission ဖွဲ့စည်းရေးအတွက်ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရှင်းလင်းတင်ပြသွားခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ အဆိုရှင် တင်ပြသွားတဲ့ အထဲမှာပါတဲ့ Danube မြစ်တို့၊ Rhine မြစ်တို့၊ Mekong မြစ်တို့ဆိုတဲ့ မြစ်များနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ ကျွန်တော်သိသလောက် အနည်းငယ်တင်ပြလိုပါတယ်။ ပထမဦးစွာ ကျွန်တော် Danube မြစ်နဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ ရှင်းလင်းတင်ပြလိုပါတယ်။ Danube မြစ်ရဲ့ သူ့ရဲ့ မြစ်ရဲ့ ရေအရင်းအမြစ်က ဘူဂေးရီးယားနိုင်ငံ၊ ဘူဒါပက်မြို့မှာရှိတဲ့ Black Forest ဆိုတဲ့ ဒေသ လေးက စပြီးတော့ မြစ်ဖျားခံတာဖြစ်ပါတယ်။ အလျားကီလိုမီတာ (၂၈၆၀)ကီလိုမီတာ ဖြစ်ပြီးတော့ သူ့ရဲ့ Mouth က မြစ်ဝကတော့ ကျွန်တော်တို့ Black Sea မှာ သွားပြီးတော့ ပင်လယ်ထဲကိုစီးဝင် သွားတာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမြစ်က နိုင်ငံပေါင်း(၁၀)နိုင်ငံ ဖြတ်သန်းစီးဆင်း ပါတယ်။ အစဉ်တွက်ရင် ဘူဂေးရီးယားနိုင်ငံ၊ ဥရောပတိုက်ရဲ့ ဘူဂေးရီးယားနိုင်ငံ၊

ခရိုအေးရှားနိုင်ငံ၊ ဂျာမနီနိုင်ငံ၊ ဟန်ဂေရီနိုင်ငံ၊ မာဒိုဘာနိုင်ငံ၊ ရိုမေးနီးယား၊ စလိုဗက်ကီးယား၊ ဆားဗီးယား၊ ယူကရိန်းနဲ့ ဩစတြီးယားဆိုတဲ့ နိုင်ငံပေါင်း(၁၀)နိုင်ငံကို ဖြတ်သန်းပြီးတော့ စီးဆင်းလာပါတယ်။ ဒီမြစ်ရဲ့ ထူးခြားချက် သင်္ကေတတွေကတော့ သူ Europe မှာ ဒုတိယ အရှည်ဆုံးမြစ်ဖြစ်ပြီးတော့ Volga မြစ် ပြီးရင် သူက အရှည်ဆုံးမြစ်ဖြစ်ပါတယ်။ သူ့ကို မြစ်များရဲ့သမိုင်းမှာ International River လို့ ခေါ်ထားပါတယ်။ အဲဒီတော့ Danube မြစ်ဟာ International River ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံပေါင်း (၁၀)နိုင်ငံကို ပိုင်ဆိုင်ပါတယ်လို့၊ နိုင်ငံပေါင်း(၁၀)နိုင်ငံ ပိုင်တာဆိုတော့ ဒီနိုင်ငံရဲ့ ရေအရင်းအမြစ် ခွဲဝေသုံးစွဲမှု မြစ်ကြောင်းထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများ အဲဒီနိုင်ငံမြစ်ကြီးတွေဟာ Border River မြစ်အဖြစ်လည်း တည်ရှိတယ်။ အဲဒီတော့ ဒီမြစ်တွေရဲ့ နယ်နိမိတ်တွေ ခွဲဝေနေကြလို့ တစ်နိုင်ငံနဲ့ တစ်နိုင်ငံ အငြင်းပွားမှု မဖြစ်စေရေးအတွက် ဒီ(၁၀)နိုင်ငံပူးပေါင်းပြီးတော့ Danube မြစ် ကော်မရှင်ဆိုပြီးတော့၊ Danube River Commission ဖွဲ့စည်းပြီးတော့ ဒီနိုင်ငံရဲ့ ကော်မရှင် ဖွဲ့စည်းပြီး တခြားသော နိုင်ငံများ၊ ပြည်ပနိုင်ငံ ပညာရှင်များကို ခေါ်ယူပြီးတော့ ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါတယ်။

ဒုတိယအနေနဲ့ ကျွန်တော် ဆက်လက်တင်ပြချင်တာကတော့ Rhine မြစ် ဖြစ်ပါတယ်။ Rhine မြစ်ကတော့ အလျားကီလိုမီတာ ပေါင်း(၁၂၃၂)ကီလိုမီတာရှိပြီးတော့ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ၊ ဘူလ်ရီးအရပ်မှာရှိတဲ့ ချောင်းငယ်လေးတစ်ခု စပြီးတော့ မြစ်ဖျားခံလာတာ ဖြစ်ပါတယ်။ သူက လည်း သူရဲ့ ရေအရင်းအမြစ်က ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံက မြစ်ဖျားခံလာပြီးတော့ သူ့ရဲ့မြစ်ဝကတော့ ကျွန်တော်တို့ နယ်သာလန်နိုင်ငံက North Sea ထဲကို စီးဝင်တာဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဒီမြစ်ကလည်း စပြီး ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံက မြစ်ဖျားခံလာပြီးတော့ ဆက်ပြီး ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံကို ဖြတ်စီးဆင်းတယ်။ ဩစတြီးယားကို စီးတယ်၊ ဂျာမနီကို စီးတယ်။ နောက် ပြင်သစ်ကို စီးတယ်။ နောက်ဆုံး နယ်သာလန်ကို စီးပြီးတော့ North Sea ထဲကို စီးဝင်သွားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမြစ် ကလည်း မြစ်တွေရဲ့စာရင်းထဲမှာ International River ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီ Rhine မြစ်က နိုင်ငံပေါင်း(၅)နိုင်ငံ ဖြတ်သန်းစီးဆင်းတဲ့ International River ဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့် သူ့မှာလည်း International Commission For the Protection of the Rhine (ICPR) ဆိုပြီးတော့ သူလည်း နိုင်ငံ(၅)နိုင်ငံ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်တဲ့ အဖွဲ့အစည်း ဖွဲ့ထားပါတယ်။ ဒါကတော့ Protection of the Rhine ပါ။

နောက်တစ်ခုက Rhine မြစ်က ဥပဒေပုဒ်မတိုက်မှာရှိတော့ ဥပဒေပုဒ်မ ၃ နိုင်ငံ ပေါင်းစုံက Rhine မြစ် နိုင်ငံပေါင်းစုံက ဒီမြစ်ကြောင်းကို အသုံးပြုတဲ့အတွက်ကြောင့် နိုင်ငံပေါင်းစုံ သုံးစွဲတဲ့အခါ စည်းကမ်းလိုက်နာဖို့အတွက် Rhine River Commission for Navigation ကိုလည်း ဖွဲ့စည်းထားကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါတယ်။ နောက်တစ်ခု ကျွန်တော် ပြောချင်တာ ကတော့ အဆိုရှင် တင်ပြတဲ့အထဲမှာပါပါတယ်။ Mekong River Commission အကြောင်း ပါလာပါတယ်။ အဲဒီတော့ မဲခေါင်မြစ်ကို တင်ပြဆွေးနွေးချင်ပါတယ်။ တကယ်တော့ မဲခေါင်မြစ်ရဲ့ နာမည် အပြည့်အစုံ က Lancang Mekong River လို့ ခေါ်ပါတယ်ခင်ဗျား။ Lancang Mekong River ခေါ်ရတဲ့ အကြောင်းရင်းကတော့ သူက မြစ်ဖျားခံတာက တရုတ်နိုင်ငံ၊ တိဘက် ကုန်းမြေမြင့် Lancang ဂိုးမားဆိုတဲ့ ဒေသမှာရှိတဲ့ ချောင်းလေးတစ်ချောင်းမှ စပြီးတော့ မြစ်ဖျား ခံလာတာဖြစ်ပါတယ်။ သူ့ Source က ဒီကမြစ်ဖျားခံပြီး စီးတဲ့အခါ သူ့ Mouth မြစ်ဝက ဘယ်မှာရှိသလဲဆိုတော့ South China Sea, မဲခေါင်မြစ် Delta မှာ စီးဆင်းပြီးတော့ တောင်တရုတ်ပင်လယ်ထဲ စီးဝင်သွားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီတော့ ဒီ Lancang Mekong လို့ ခေါ်ရတဲ့ အကြောင်းက တကယ်ရှည်တာက ကီလိုမီတာ(၄၃၅၀)၊ မိုင်ပေါင်း(၂၇၀၀)ခန့် ရှည်ပါ တယ်။ အဲဒီမှာ သူက ကီလိုမီတာ(၂၀၀၀)လောက်က တရုတ်နိုင်ငံထဲမှာ ရှိတယ်။ တရုတ်နိုင်ငံက ဒါ Lancang ဆိုပြီး သူ့ရဲ့နိုင်ငံပိုင်မြစ် လုပ်ထားပါတယ်။ သူ့နိုင်ငံထဲမှာ Lancang လို့ခေါ်ပြီး အဲဒီမှာလည်း ရေကာတာ (၁၂)ခု၊ (၁၃)ခု ဆောက်ထားတာ ရှိပါတယ်။ (၁၂)ခုကတော့ ပြီးပါပြီ။ နောက်ဆုံး Last (၁၃)ခုမြောက်က ပြီးမပြီးတော့ ကျွန်တော် မသိပါဘူး။ ရေကာတာ (၁၂)ခု ဆောက်ပြီးတော့ မူပိုင် Lancang River သူ့နိုင်ငံ လုပ်ထားပါတယ်။ သူ့နိုင်ငံပြင်ပကို ထွက်လာတော့ ယူနန်ပြည်နယ်ထဲကမှ ကျွန်တော်တို့ ကျန်တဲ့(၅)နိုင်ငံ၊ တရုတ်ပြီးရင် (၅)နိုင်ငံကို ထွက်တော့မှ Mekong River ဆိုတဲ့ နာမည်နဲ့ ဆင်းလာတာဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီတော့ Mekong River ဆိုတာကလည်း တရုတ်ရယ်၊ လာအိုရယ်၊ မြန်မာရယ်၊ ထိုင်းရယ်၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ ဗီယက်နမ်ကို (၆)နိုင်ငံ ဖြတ်စီးပြီးတော့ သူလည်း မြစ်များစာရင်းမှာ International River ဖြစ်သလို International စာရင်းဝင်ပြီးတော့ Asia မှာဆို နံပါတ်(၇) အဆင့်ရှိတဲ့ ရှည်တဲ့မြစ်ဖြစ်သလို ကမ္ဘာပေါ်မှာ နံပါတ်(၁၂)အဆင့်ရှိတဲ့ မြစ်တစ်စင်းလည်း ဖြစ်ကြောင်းလည်း တင်ပြလိုပါတယ်။ အဲဒီတော့ မဲခေါင်မြစ်ဟာ တရုတ်နိုင်ငံကထွက်လာပြီး ကျန်တဲ့နိုင်ငံ(၆)နိုင်ငံကို ဖြတ်စီးတဲ့မြစ် ဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့် သူက ဒီ အထူးသဖြင့် အဲဒီ

နေရာမှာ တင်ပြလိုတာက တရုတ်နိုင်ငံပြင်ပက ထွက်လာပြီးတော့ မဲခေါင်မြစ်ကို (၂)ပိုင်းခွဲပါ တယ်ခင်ဗျ။ Lower Mekong နဲ့ Upper Mekong ခွဲတဲ့အကြောင်းရင်းက လာအိုနိုင်ငံနဲ့ ထိုင်းနိုင်ငံတို့ရဲ့အထက်မှာ Khone Fall ဆိုတဲ့ Khone ရေတံခွန်ရှိပါတယ်။ ဒီရေတံခွန်ကို သင်္ဘောတွေ ဖြတ်သန်းသွားလာလို့မရတဲ့ အတွက်ကြောင့် အဲဒီရေတံခွန်ရဲ့ အောက်ပိုင်းကို Lower Mekong, ရေတံခွန်ရဲ့ အထက်ပိုင်းကို Upper Mekong လို့ခေါ်ပြီး ခွဲထားပါတယ်။ Upper Mekong က ဘယ်နိုင်ငံတွေဆိုင်လဲဆိုတော့ ကျွန်တော်တင်ပြတဲ့ လာအိုနိုင်ငံ၊ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံနဲ့ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတို့ ဒီ(၄)နိုင်ငံက Lower Mekong, Khone Fall ရဲ့ အောက်မှာ သူတို့ဆိုင်ပါတယ်။

အဲဒီတော့ သူတို့ရဲ့ (၄)နိုင်ငံမှာ မဲခေါင်မြစ်ဟာ သူတို့ရဲ့ Border River ဖြစ်နေတယ်။ ဒီမြစ်ရဲ့ မဲခေါင်မြစ်ရဲ့ အနောက်ဘက်က ထိုင်းဆိုရင်၊ အရှေ့ဘက်က လာအို၊ အနောက်ဘက်က ကမ္ဘောဒီးယားဆိုရင်၊ အရှေ့ဘက်က ဗီယက်နမ် အဲဒီလိုဖြစ်နေတဲ့အခါကြတော့ မြစ်ကမ်းရဲ့ အရှေ့၊ အနောက်မှာကိုပဲ သူက နှစ်စဉ်ရေလယ်ကျွန်းပေါ်လို့ရှိရင် ပိုင်ဆိုင်မှုတွေ၊ နောက်တစ်ခု နယ်နိမိတ်ခွဲဝေမှုတွေ၊ နယ်နိမိတ် ခွဲဝေမှုမှာ သူက Principle (၂)ခု ရှိပါတယ်။ Midstream Principle ဆိုတာ မြစ်ရဲ့ ရေလယ်တည့်တည့် ခွဲတာတစ်ခုနဲ့ Thalweg Principle ဆိုတာက ရေနက်စီးကြောင်းအလိုက် ခွဲတာဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီတော့ မဲခေါင်မြစ်မှာ ခွဲထားတာက Thalweg Principle လုပ်တဲ့အခါကျတော့ ရေကျသွားလို့ ရေနက်ကြောင်း ပေါ်လာပြီဆိုရင် မြေက ကျွန်တော်တို့ ဥပမာ - လာအိုနဲ့ နီးပေမယ့် အဲဒီမြေက ထိုင်းနိုင်ငံပိုင်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ အလားတူ ကမ္ဘောဒီးယားနဲ့ နီးပေမယ့် ဗီယက်နမ်ပိုင်တာ ရှိပါတယ်။

ဒါမျိုးလေးတွေ ရှိတဲ့အခါကျတော့ ဒီ နိုင်ငံတွေက မြေအငြင်းပွားမှုရှိတော့ သူတို့က MRC ဆိုတာက ၁၉၉၅ မှာ ပေါ်တာပါ။ MRC မပေါ်ခင်တုန်းက သူက ၁၉၅၇ ကနေပြီးတော့ သူက ဒီ(၄)နိုင်ငံ ဒီလို မြေမှု၊ ယာမှုတွေ ကျွန်တော်တို့ ဧရာဝတီမြစ်ထဲမှာလည်း အရှေ့ခြမ်းနဲ့ အနောက်ခြမ်း၊ ဧရာဝတီမြစ်ကြောင်းတွေမှာ မြေယာပြဿနာတွေ ပေါ်သလို၊ ဒီ မြေယာပြဿနာ မှုခင်းတွေရှင်းဖို့ ၁၉၅၇ လောက်ကနေ Mekong committee ဆိုတာ ဒီအောက်ပိုင်း (၄)နိုင်ငံ ကျွန်တော် ထိုင်း၊ လာအို၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ ဗီယက်နမ် ၁၉၅၇ ကနေ သူက ဖွဲ့စည်းထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ သူက ၁၉၅၇ ကနေ ၁၉၇၈ ထိ Mekong committee ဆိုတာ ဖွဲ့စည်း

ထားပြီးတော့ ၁၉၇၈ ကျတော့ တစ်ခါ Intreim Mekong committee ဆိုပြီးတော့ သူက ထပ်ပြီးတော့ ၇၈ ကနေ ၉၅ အထိ ဒီ Intreim Mekong committee ဆိုပြီးတော့ (၄)နိုင်ငံ စာချုပ်ရရှိပါတယ်။

အဲဒီတော့ ကျွန်တော်တို့က ၁၉၉၅ ကျတော့ အဆိုရှင် တင်ပြတဲ့ Mekong River Commission ဆိုပြီး နာမည်ပြောင်းလိုက်တာ ဒီနေ့အထိပါပဲ။ အဲဒီတော့ ပြောရရင်တော့ ၁၉၉၅ ကျတော့ Mekong River Commission ဆိုတာ ၁၉၉၅ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၅ ရက်နေ့မှာ ကျွန်တော် တင်ပြတဲ့ မဲခေါင်မြစ်အောက်ပိုင်း (၄)နိုင်ငံတို့ ပူးပေါင်း၍ ဖွဲ့စည်းပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ အထက်ပိုင်း (၂)နိုင်ငံဖြစ်တဲ့ ကျွန်တော်တို့ တရုတ်နိုင်ငံနဲ့ မြန်မာနိုင်ငံကတော့ Mekong River Commission ကို မပါခဲ့ပါဘူး။ စဖွဲ့ပြီး ၁၉၉၅ ကဖွဲ့ပြီး ၁၉၉၆ ကျတော့ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံနဲ့ တရုတ်နိုင်ငံကို သူတို့ရဲ့ အစည်းအဝေးကို ဖိတ်ပါတယ်။ Mekong River Commission ရဲ့ အစည်းအဝေး ဖိတ်တယ်။ ကျွန်တော်တို့ Dialogue Partners အနေနဲ့ သူတို့ရဲ့ လုပ်တာ၊ ကိုင်တာတွေကို ဒီအစည်းအဝေးတွေမှာ ကျွန်တော်တို့တွေ သိအောင်ဆိုပြီး ပြောတာတွေ ရှိပါတယ်။

အဲဒီမှာ ကျွန်တော် ဆက်တင်ပြတာက Mekong River Commission - MRC ရဲ့ Organization လေးကို တင်ပြချင်ပါတယ်။ MRC မှာ ကျွန်တော်တို့ Permanent Body သူတို့ အမြဲတမ်းကော်မတီ(၃)ခု ရှိပါတယ်။ (၁) ကော်မတီက မဲခေါင်မြစ်ကောင်စီ လို့ခေါ်တဲ့ Mekong Council ပါ။ အဲဒီ(၄)နိုင်ငံရဲ့ ဝန်ကြီး Level အဆင့် ဖွဲ့စည်းထားပါတယ်။ Mekong Council မှာ ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံမှာဆိုရင်တော့ ပို့ဆောင်ရေး၊ တခြားနိုင်ငံမှာဆိုရင်တော့ ရေအရင်းအမြစ် ဝန်ကြီးရှိရင်၊ ရေအရင်းအမြစ်ဝန်ကြီး၊ ဒီ(၄)နိုင်ငံဝန်ကြီးတွေက (၄)ပါးနဲ့ Mekong Council ကို ဖွဲ့စည်း ထားတယ်။ အဲဒီ Mekong Council ဆိုတာနဲ့ အဲဒီ(၄)နိုင်ငံ ဝန်ကြီးတွေက အလှည့်ကျ ဒီ MRC ရဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ လုပ်ပါတယ်။ နောက်ဒုတိယ Body က Mekong River Joint Committee ဆိုပြီးတော့ အဲဒီကျတော့ ကျွန်တော်တို့ Staff တွေ၊ ညွှန်ချုပ် Level တွေပါ။ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် Level (၄)နိုင်ငံမှာရှိတဲ့ ရေအရင်းအမြစ်နဲ့ဆိုင်တဲ့ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် Level တွေက ဒီ(၄)နိုင်ငံရဲ့ Mekong River Joint Committee မှာ အမှုဆောင်အဖြစ်နဲ့ ပါရပါတယ်။ နောက် Permanent Body တစ်ခုကတော့ Mekong Secretariat ပါ။ ဒီ Mekong Secretariat

ကတော့ Staff ပါ။ ရုံးအဖွဲ့လိုပဲ။ သူ့မှာ CEO ရှိပါတယ်။ ဒီ CEO တွေကအစ သူတို့က (၄)နိုင်ငံနဲ့ မသက်ဆိုင်သော နိုင်ငံကို ခန့်ပါတယ်။ ကျွန်တော်သိတဲ့ နောက်ဆုံး CEO ဆိုလို့ရှိရင် အင်္ဂလန်နိုင်ငံက အင်္ဂလန်နိုင်ငံသား ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီ CEO အောက်မှာမှ Branchs တွေ ရှိပါတယ်။ Technical Branch ရှိတယ်။ Fisheries Branch, Tourism တို့၊ Navigation တို့၊ Irrigation တို့၊ Forest တို့ ဒီ Departments တွေ ရှိပါတယ်။ ဒီ Departments တွေရဲ့ Expert တွေက နိုင်ငံတကာရဲ့ Expert တွေ သူ့ရဲ့အောက်မှာ ဒီရုံးအဖွဲ့ Staff တွေ၊ ဒီ Staff တွေကို သူတို့(၄)နိုင်ငံထဲက အရည်အချင်းပြည့်မီတဲ့ ဝန်ထမ်းတွေကို Staff တွေထဲ လွှတ်ထားပါတယ်။ ဒါ MRC ရဲ့ ဖွဲ့ထားတဲ့ Main Body ကြီးကို ကျွန်တော်တင်ပြတာပါ။ နောက် အဲဒါဖြစ်တဲ့အပြင် သူ့ သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံ အလိုက် National Mekhong Committee ကို ဖွဲ့ထားပါတယ်။ ကမ္ဘောဒီးယားမှာဆိုလည်း Cambodia National Mekhong Committee ရှိတယ်။ ဗီယက်နမ်မှာ Viet Nam National Mekhong Committee ရှိတယ်။ လာအိုမှာလည်း အလားတူ Lao National Mekong Committee နဲ့ Thailand National Mekong Committee ရှိပါတယ်။

ဒါတွေက သူ့နိုင်ငံအတွင်းမှာ အလုပ်တွေ၊ MRC ရဲ့ ညှိနှိုင်းချက်တွေ၊ ဘာတွေ သူတို့ ပံ့ပိုးကူညီဖို့ ဆိုပြီးတော့ ဒီလိုအဖွဲ့ ပင်မမှာ Main Body မှာ (၃)ခု ဖွဲ့ရသလို သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတိုင်းမှာလည်း National Mekhong Committee တွေ လုပ်ပါတယ်။ အဲဒီ Mekhong River Commission ရဲ့ အဓိက ရည်ရွယ်ချက်ကတော့ မဲခေါင်မြစ်ဝှမ်း ဖွံ့ဖြိုးမှုစီမံကိန်းတွေ လည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော် လေ့လာကြည့်ရသလောက် River Improvement လုပ်ငန်းတွေ လုပ်တာ နည်းပါတယ်။ River Training တွေ လုပ်တာလည်း သူတို့ နည်းပါတယ်။ တကယ် လုပ်တာက ဒါ နှစ်စဉ် မဲခေါင်မြစ်ဝှမ်းစီမံကိန်း၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတွေကို လုပ်ပါတယ်။ ကျွန်တော့်မှာရှိတဲ့ အထောက်အထားအရဆိုရင် လွန်ခဲ့တဲ့ ၂၀၀၆-၂၀၁၀ သူတို့ရဲ့ (၅)နှစ်စီမံကိန်း ရှိပါတယ်။ အဲဒီ (၅)နှစ်စီမံကိန်းမှာ ဒီ MRC ရဲ့ လျာထားချက် Plan ပေါ့။ အဲဒီ Plan ကို ကျွန်တော် အကြမ်းဖျင်း တင်ပြချင်ပါတယ်။

Mekong Basin Development Plan၊ မြစ်ဝှမ်းဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းမှာ နောက် Environment Programme ဆိုတဲ့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ Programme ပါပါတယ်။ Information and Knowledge Management ဆိုတဲ့ မဲခေါင်မြစ်နဲ့ပတ်သက်တဲ့ Data ကောက်တဲ့လုပ်ငန်းတွေ ပါပါတယ်။ Integrated Capacity Building ဆိုတာက သူ့မှာရှိတဲ့ ဝန်ထမ်းတွေ၊ နောက်အဖွဲ့ဝင်(၄)နိုင်ငံက သင့်တော်တဲ့သူတွေ Capacity Building မြှင့်တင်တဲ့ လုပ်ငန်းလုပ်ပါတယ်။ Water Utilization ဆိုတာ ရေအရင်းအမြစ် အသုံးချရေး လိုပါပဲ။ မြစ်ရေသုံးတဲ့လုပ်ငန်းတွေ လုပ်ပါတယ်။ နောက် Flood Management and Mitigation ဆိုတာကတော့ မြစ်ရေကြီးမှု လျော့နည်းပပျောက်ရေး၊ စီမံခန့်ခွဲရေးနဲ့ လျော့နည်းရေး လုပ်တာဖြစ်ပါတယ်ခင်ဗျား။ နောက် Dry Management အပူပြင်းမှု ခြောက်သွေ့တာကို စီမံခန့်ခွဲမှု လုပ်ပါတယ်။

နောက်တစ်ခါ Agriculture, Irrigation, Forestry စတဲ့ လုပ်ငန်းတွေ လုပ်ပါတယ်။ Navigation ဆိုရင် မြစ်ကြောင်းသွားလာမှုမှာ သင်္ဘောတွေသွားဖို့အတွက် စည်းကမ်းသတ်မှတ် ချက်များ လုပ်ပါတယ်။ Hydro Power Resources တွေရှာပါတယ်။ နောက် Fishery ဆိုတဲ့ သူ့နိုင်ငံ၊ ကိုယ့်နိုင်ငံ ငါးဖမ်းတဲ့ နယ်မြေသတ်မှတ်တာမျိုး သူတို့က အရှေ့ခြမ်း၊ အနောက်ခြမ်း မြစ်ကြီးကို အလယ်မှာ ထားပြီးတော့ လုပ်တဲ့အခါကျတော့ ဟို နိုင်ငံက ငါးဖမ်းတဲ့ အဖွဲ့၊ ဒီနိုင်ငံက ငါးဖမ်းတဲ့အဖွဲ့ ဒီ ပြဿနာတွေ မဖြစ်အောင် Management လုပ်ပါတယ်။ နောက် Tourism ဆိုတဲ့ မဲခေါင်မြစ်ဝှမ်းဒေသ Tourism လုပ်တဲ့ လုပ်ငန်းတွေ လုပ်ပါတယ်။ အဲဒီတော့ ကျွန်တော် အဓိက ချုပ်ပြောချင်တာက Mekong River Commission - MRC ဆိုတာက မဲခေါင်မြစ်ရဲ့ Lower Mekong သက်သက်ကလေးကို ကျွန်တော်တို့ Study လုပ်ပြီး အဲဒီအပေါ်မှာ လှုပ်ရှား နေတဲ့ အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ကြောင်း တင်ပြလိုပါတယ်။ နောက်တစ်ဖွဲ့က Upper Mekong၊ Upper Mekong ကျတော့ မြန်မာရယ်၊ China ရယ်၊ Lao ရယ်၊ Thailand ရယ် ဒီ(၄)နိုင်ငံ၊ Thailand နဲ့ Lao ကတော့ Upper Mekong မှာလည်းပါတယ်။ Lower Mekong မှာလည်းပါတယ်။ သူတို့က ဘုံ ဖြစ်နေပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ အထက်ပိုင်း (၄)နိုင်ငံကျတော့ ကျွန်တော်တို့က ဘာလုပ်လဲဆိုတော့ ကော်မတီတစ်ဖွဲ့ပါတယ်။ အဲဒီကော်မတီနာမည်က Jiont Coordination Committee for Commercial Navigation in Lancang Mekong River, Upper Mekong River ဆိုပြီးတော့ အတိုကောက်က JCCCN လို့ ခေါ်ပါတယ်။

ဒီအဖွဲ့ကတော့ အဓိကကတော့ သူက မဲခေါင်မြစ်အထက်ပိုင်း ကုန်သွယ်ရေးကြောင်း သွားလာရေးအတွက် အဓိကထားပြီးတော့ တရုတ်နိုင်ငံရဲ့ expense နဲ့ အထူးသဖြင့် တရုတ် နိုင်ငံကပဲ အကုန်အကျခံပြီးတော့ လုပ်ပါတယ်။ နဂိုတုန်းက မဲခေါင်မြစ်က ရေကြောင်းသွားလာလို့ မရပါဘူး။ အခု အဲဒါကို တရုတ်နိုင်ငံက သူက အဓိကကတော့ ထိုင်းနိုင်ငံအထိ ကုန်သွယ်ဖို့အတွက် မကောင်းတဲ့ ကျောက်ရေကြောင်းတွေ မိုင်းခွဲပြီးတော့ သူက ရေကြောင်းကို တဖြည်းဖြည်း ပြင်လာတယ်။ နဂိုတုန်းကဆို တန်(၄၀)၊ တန်(၆၀)၊ တန်(၈၀) တဖြည်းဖြည်း အဆင့်ဆင့် JCCCN အနေနဲ့ ပြင်လာတာ၊ ယနေ့ဆိုရင် တန်(၁၂၀)လောက်အထိ ဒီမဲခေါင်မြစ်ကြောင်းကို သွားလို့ရတဲ့ အခြေအနေ ဖြစ်လာပါတယ်။ ဒါက ကျွန်တော် ဒီ အခုအဆိုရှင်ရဲ့ တင်ပြချက် ထဲမှာပါတဲ့ ဒီမြစ်(၃)ခု၊ ဒီ MRC ဖွဲ့ရခြင်း အကြောင်းအရင်း၊ တခြားနိုင်ငံတွေရဲ့ ကော်မရှင်ဖွဲ့ရတဲ့ အကြောင်းအရင်းကို ကျွန်တော် တင်ပြတာဖြစ်ပါတယ်။

ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ဆက်ပြီးတော့ ဧရာဝတီမြစ်ရဲ့အကြောင်းကို ဆက်ပြီးတော့ တင်ပြပါမယ်။ ဒါက ကျွန်တော်တို့ ဧရာဝတီမြစ်ပါ။ ကျွန်တော်တို့ အများသိကြတဲ့အတိုင်း ဧရာဝတီမြစ်က ရေအရင်းအမြစ်ကတော့ မေခ နဲ့ မလိခ မြစ်ဆုံ ကချင်ပြည်နယ်ကနေပြီးတော့ စပြီး ကျွန်တော်တို့ မြန်မာပြည် တစ်နံတစ်လျားကို ဖြတ်ပြီးတဲ့အခါကျတော့ ဘင်္ဂလား ပင်လယ်အော် ထဲကို စီးဝင်သွားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အရှည်(၁၃၅၀)မိုင်လောက် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမြစ်ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် အများသိကြတဲ့အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတည်းက ပိုင်တဲ့မြစ်ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီတော့ မြန်မာပြည်သူတွေ မြတ်နိုးသလိုပဲ ဒီဧရာဝတီမြစ်ကြီးဟာ မြန်မာတစ်နိုင်ငံထဲမှာပဲ ဖြတ်တယ်။ ဘယ်နိုင်ငံနဲ့မှလည်း အရှုပ်အရှင်း မရှိဘဲ ဒီနိုင်ငံရဲ့ မြစ်ကြီးဖြစ်တဲ့အတွက် ဒီနိုင်ငံက ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ဖို့ လိုပါတယ်။ ဒီမြစ်ကြီး နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာတဲ့အတွက် ကျွန်တော်တို့ ဧရာဝတီမြစ်ကြီးက လိုပါတယ်။

အဲဒီတော့ ထပ်ပြီး ဆက်လက် တင်ပြချင်တာက ဒါ အဆိုရှင် တင်ပြတဲ့ အထဲမှာလည်း ပါပါတယ်။ ကျွန်တော့်မှာရှိတဲ့ Data ထဲက ယူပြီးတော့ ဧရာဝတီ မြစ်ကို အသုံးပြုတဲ့ ဌာနတွေပါ။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ အချိန်စေ့ပြီ။

ဦးစိုးမြင့်၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၆)။ ။ ဟုတ်ကဲ့။ အဆုံးသတ်

တော့ပါမယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဆည်မြောင်းဌာနနဲ့ ကျွန်တော်တို့ ရေအရင်းအမြစ်အသုံးချရေးဌာန တခြားစည်ပင်သာယာနဲ့ Private Sectors အားလုံး ပါ ပါတယ်ခင်ဗျ။ အားလုံး(၁၇)ခု ဦးစီးဌာန၊ လုပ်ငန်းတွေ၊ Private Sectors အပါအဝင် အားလုံး (၁၇)ခုရှိပါတယ်ခင်ဗျ။ အဲဒီဌာနတွေက ဥပဒေတွေ ရှိပါတယ်။ မြစ်ကြောင်းပြုပြင်ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရေးမှာရော၊ သုံးစွဲတဲ့သူတွေ ရော ဥပဒေ(၁၉)ခု ရှိပါတယ်။ ဒီဥပဒေတွေနဲ့အတူ ဒီမြစ်ကြောင်းပြုပြင် ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်း လုပ်သလို ရေသုံးစွဲမှုကိုလည်း ဒီဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေနဲ့လုပ်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီတော့ ဒီတာကို အကျဉ်းချုပ်ပြီး ကျွန်တော် တင်ပြရလို့ရှိရင် ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံရဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံအရ ခုန ကျွန်တော် ခုန တင်ပြသလို Fishery ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနကလည်း ငါးလုပ်ငန်းကို မြစ်ထဲမှာလုပ်တာ ရှိပါတယ်။ Irrigation ကလည်း သူ့လုပ်ငန်း သူလုပ်တာ ရှိပါတယ်။ ရေအရင်းအမြစ်အသုံးချရေးက မြစ်ရေ သုံးစွဲကြတာ ရှိပါတယ်။

အဲဒီတော့ ကျွန်တော် ဘာနဲ့နှိုင်းလဲဆိုတော့ ဒီအားလုံး(၁၇)ခုသော ဦးစီးဌာနတွေက ကျွန်တော်မြင်တာ Mekong Commission ရဲ့ လုပ်ငန်းတာဝန်တွေကို ထမ်းဆောင်တဲ့ အောက်က staff အဖွဲ့တွေလို့ မြင်ပါတယ်။ အဲဒီမှာ Mekong Joint Committee မှာ ပါတဲ့ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ပါတဲ့ အဖွဲ့တွေက ဒီဌာန(၁၇)ခုက ကော်မတီတွေ၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် အဖွဲ့တွေက Mekong Joint Committee လို စဉ်းစားလို့ရှိရင် သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးတွေက Mekong Council လို့ မြင်ပါတယ်။ ကျွန်တော်က ဒီလုပ်ငန်းတွေ ဆက်စပ်နေလို့ရှိရင် ဒါတွေက အဖွဲ့တွေ ဖွဲ့သွားပြီးတော့ တကယ်လို့ အဓိက လိုအပ်ချက်က ဧရာဝတီမြစ်ကြီး ပြုပြင်ပြောင်းလဲဖို့ တကယ်လိုအပ်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဧရာဝတီမြစ်ကြီးပြုပြင်ပြောင်းလဲဖို့ တကယ်လိုအပ်တာဖြစ်တော့၊ ရေရှည်တည်တံ့ရန် လိုအပ်တော့ အဓိကလိုအပ်တာ ကျွန်တော်အမြင်တော့ လိုအပ်တာက နည်းပညာနဲ့ ရန်ပုံငွေပါ။ အဓိက ရန်ပုံငွေပါ။ ဒီအဖွဲ့ကြီး ဖွဲ့ပြီးတော့ ရန်ပုံငွေလည်း မရှိဘူးဆိုရင်လည်း ဧရာဝတီမြစ်ကြီး ဖွံ့ဖြိုးမှု တိုးတက်လာမှာ မဟုတ်ပါဘူး။

အဲဒီတော့ ဒီအဖွဲ့တွေ အများကြီးမဖွဲ့ဘဲနဲ့ သူ့ရဲ့ ပင်မတာဝန်ထမ်းဆောင်တဲ့ ဌာနမှာ ခွင့်ပြုငွေ၊ နည်းပညာ၊ အဓိကကတော့ ခွင့်ပြုငွေပါ။ နည်းပညာအနေနဲ့ကတော့ ကျွန်တော်တို့ သူ့ သက်ဆိုင်ရာဌာနမှာလည်း နိုင်ငံတကာ တက္ကသိုလ်တွေက ပြန်လာတဲ့ ဝန်ထမ်းတွေ ရှိပါတယ်။

နောက်ဆုံး သူတို့ နည်းပညာ သူတို့ မစွမ်းဘူးဆိုရင် နိုင်ငံတကာမှာ Consultant Team တွေ ရှိပါတယ်။ ယနေ့ Computer တွေ တိုးတက်တဲ့ခေတ်၊ Computer Software တစ်ခုနဲ့ Program လုပ်ရင် ဧရာဝတီမြစ်ကြီး၊ သူ့ Data တွေထည့်လိုက်ရင် နောင်နှစ်တစ်ရာ ဘာဖြစ်မယ်၊ နောင် နှစ်တစ်ရာ ဘာဖြစ်မယ်ဆိုတာ ပြောလို့ရတဲ့ခေတ် ဖြစ်ပါပြီ။ လုပ်ငန်းတွေ လုပ်လို့ ရပါပြီ။

နောက် ကျွန်တော် အကျဉ်းချုပ်ပြောချင်တာလေးတစ်ခုကတော့ အဓိက လိုအပ်ချက် ကတော့ Organization မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီ ဧရာဝတီမြစ်ကြီးရှင်သန်ရေးအတွက် ခွင့်ပြုရန်ပုံငွေနဲ့ နည်းပညာ ဖြစ်ပါတယ်။ နိဂုံးချုပ်အနေနဲ့ ကျွန်တော် ပထမဦးဆုံး ရှေ့ပိုင်းမှာ တင်ပြသလို ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံမှာ မြစ်ကြီး(၅)စင်းရှိပါတယ်။ ဒီ အားလုံးကို ထိန်းသိမ်းဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ အဲဒီတော့ ဧရာဝတီမြစ်ကြီးတစ်ခုတည်း ထိန်းသိမ်းတာထက် ကျန်သော မြစ်များကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ ထိန်းသိမ်း သင့်/မသင့် လွှတ်တော်အနေနဲ့ ကျွန်တော်တို့ စဉ်းစားပေးနိုင်ဖို့ တင်ပြ အပ်တယ်။

ဒုတိယတစ်ချက် တင်ပြလိုတာကတော့ ဧရာဝတီမြစ်ကြီးဟာ မြန်မာနိုင်ငံတော်ပိုင် မြစ်ကြီး ဖြစ်ပါတယ်။ အခြားနိုင်ငံတွေ ကော်မရှင်ဖွဲ့ရတဲ့အကြောင်းက International River ဖြစ်လို့၊ Boundary River ဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့် ဖွဲ့ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဧရာဝတီမြစ်ကြီး ကတော့ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ဖွဲ့ဖို့ မလိုပါဘူး။ ဒါကြောင့် အဆုံးသတ် Conclusion မှာ ကျွန်တော် ပြောချင်တာကတော့ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ အမျိုးသားမြစ်ကြီး ဧရာဝတီမြစ်ကြီးဟာ မြန်မာတစ်နိုင်ငံတည်း ပိုင်တဲ့ မြစ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဧရာဝတီမြစ်ကြီးနဲ့ နီးနွယ်ဆက်စပ်လျက် ဆောင်ရွက်သော ဝန်ကြီးဌာန အသီးသီး တို့သည်လည်း သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေများတွင် မိမိတို့၏ ဌာနတာဝန်များကို ထမ်းဆောင် နေကြပြီဖြစ်ပါသဖြင့် Ayeyarwady River Commision ဖွဲ့စည်းရန် မလိုအပ်ဟု ယူဆပါကြောင်းတင်ပြပါတယ်။ သို့သော် ကျွန်တော့်ရဲ့ အသိအမြင်ကို တင်ပြခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ မည်သို့ ယူဆသည် ဖြစ်ဖြစ် အားလုံး တင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ဒီအဆုံးအဖြတ်ကတော့ လွှတ်တော်ရဲ့ အဆုံးအဖြတ်ကိုပဲ နာခံမည်ဖြစ်ကြောင်း တင်ပြရင်းနိဂုံးချုပ်အပ်ပါတယ်။ အားလုံးကို ကျေးဇူးတင် ပါတယ်။ (ဩဘာသံများ)

အချိန်၊ ၁၂:၀၄။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ ဆက်လက်ပြီး စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၁၁)မှ ဦးအောင်ချစ်လွင် ဆွေးနွေးနိုင်ပါပြီ။

အချိန်၊ ၁၂:၀၄။

ဦးအောင်ချစ်လွင်၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၁၁)။ ။ မင်္ဂလာပါ။ လေးစားအပ်ပါသော အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌကြီးနဲ့ ပြည်ထောင်စုဒုတိယဝန်ကြီး၊ အမျိုးသား လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ၊ တက်ရောက်လာကြတဲ့ ဧည့်သည်တော်များအားလုံး မင်္ဂလာ အပေါင်းနဲ့ ပြည့်စုံကြပါစေလို့ နှုတ်ခွန်းဆက်သအပ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်ကတော့ စစ်ကိုင်းတိုင်း ဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၁၁) အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် ဦးအောင်ချစ်လွင် ဖြစ်ပါ တယ်။ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၆) အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် ဦးမျိုးမြင့် ၂၃-၁-၂၀၁၃ ရက်နေ့က တင်သွင်းသွားတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသား မြစ်ကြီးဧရာဝတီ ထာဝစဉ်ရှင်သန်ရေးအတွက် ဧရာဝတီမြစ်ကော်မရှင် ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်သွားရန် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအား တိုက်တွန်းကြောင်း အဆိုကို ထောက်ခံဆွေးနွေးသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

လေးစားအပ်ပါသော အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ ဧရာဝတီမြစ်ကော်မရှင် ဖွဲ့စည်းရန် အဆိုကို အမှီပြုပြီး ချင်းတွင်းမြစ်အကြောင်းကို အဓိကထား ဆွေးနွေးသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဧရာဝတီမြစ်အကြောင်းကို နောင်တော်ကြီးများ ဆွေးနွေးပြီးဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ မြစ်တို့ရဲ့ အခြေခံအချက်ချင်း တူညီတဲ့အတွက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဧရာဝတီရဲ့ အကြီးဆုံး မြစ်လက်တက်ဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့်လည်းကောင်း ကျွန်တော် ချင်းတွင်းမြစ်ကြောင်း ဆွေးနွေး သွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်ဟာ မြစ်ကြောင်းပညာကို သင်ကြားခဲ့ခြင်း မရှိပေမယ့်လည်း ကျွန်တော် ကြီးပြင်းလာခဲ့တဲ့ ချင်းတွင်းမြစ်ရဲ့ သဘာဝဖြစ်ပျက် အခြေအနေတွေကို အခြေခံပြီး ကိုယ်တိုင်တွေ့ကြုံခဲ့ရတဲ့ အကြောင်းအရာတွေနဲ့ ဆွေးနွေးသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

လေးစားအပ်တဲ့ အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ ချင်းတွင်းမြစ် မိုးရာသီ ရေများချိန်မှာ သင်္ဘောများဟာ ခန္တီးမြို့အထိ ဆန်တက်သွားလာနိုင်ပါတယ်။ ချင်းတွင်းမြစ်ဟာ ဧရာဝတီမြစ်နဲ့ ချင်းတွင်းမြစ်ဆုံရာ မြစ်ဝကနေပြီးတော့ ခန္တီးမြို့အထိ အရှည်မိုင်ပေါင်း (၅၁၈)မိုင်

မင်းကင်းရေးကြောင်း၊ တစ်ရာရေးကြောင်း၊ ပေဝဲရေးကြောင်း၊ ကျွဲကူးရေးကြောင်း၊ မစိန်ရေးကြောင်း၊ ရှားပင်ရေးကြောင်း၊ ရိုးလာရေးကြောင်း၊ တံငါရေးကြောင်း၊ ကြို့ကုန်းရေးကြောင်း၊ နတ်စက် ရေးကြောင်းနဲ့ ကက်သာရေးကြောင်းတို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဆက်လက်ပြီးတော့ ဟုမ္မလင်းမြို့ကနေပြီးတော့ ခန္တီးမြို့အထိ ရေးကြောင်းမိုင်အရှည် ဟာ (၁၂၇)မိုင် ရှိပါတယ်။ မြစ်ရေနည်းချိန်၊ ရေပါးချိန်မှာတော့ ရေးကြောင်းသွားလာမှု ကြပ်တဲ့ နေရာ (၁၇)နေရာရှိပါတယ်။ ဒီအပိုင်းကို အသုံးပြုတဲ့ ရေယာဉ်တစ်စီးဟာ (၇.၉)မိုင် အသုံးပြုတဲ့ အချိန်တိုင်း ရေးကြောင်းကြပ်တဲ့နေရာ တစ်နေရာ တွေ့ရပါတယ်။ ဒီရေးကြောင်းကြပ်တဲ့ နေရာ တွေကတော့ ချင်းမိုင်းတောင်းရွာအနီးမှာရှိတဲ့ရေးကြောင်း၊ နောင်ပင်ရွာ အနီးမှာရှိတဲ့ ရေးကြောင်း၊ မိုင်းဝယ်ရွာအနီးမှာရှိတဲ့ ရေးကြောင်း၊ နန်းစဖိချောင်းအနီးမှာရှိတဲ့ ရေးကြောင်း၊ မှန်ဆဲရွာအနီးမှာ ရှိတဲ့ ရေးကြောင်း၊ လွယ်ခေါင်းငေါရွာအနီးမှာရှိတဲ့ ရေးကြောင်း၊ သရက်ကုန်းရွာအနီးမှာရှိတဲ့ ရေးကြောင်း၊ မောက္ခလောက်ရွာအနီးမှာရှိတဲ့ ရေးကြောင်း၊ ရပ်နားရွာအနီးမှာရှိတဲ့ ရေးကြောင်း၊ နမ့်မိုင်းတောင်ချောင်းအနီးမှာရှိတဲ့ ရေးကြောင်း၊ ကောက်တောင်းရွာ အနီးမှာရှိတဲ့ ရေးကြောင်း၊ လင်းဖားရွာအနီးမှာရှိတဲ့ ရေးကြောင်း၊ ဟိန်စွန်းရွာအနီးမှာရှိတဲ့ ရေးကြောင်း၊ ငုတ်တစ်ထောင် ရေးကြောင်း၊ သာယာကုန်းရေးကြောင်းနဲ့ ကတိုးကြီးရွာအနီး မှာရှိတဲ့ ရေးကြောင်းတို့ ဖြစ်ပါတယ်။

အခုတင်ပြတဲ့အချက်တွေဟာ ရေးကြောင်းသွားလာရင်း မှတ်သားခဲ့တဲ့ အချက်အလက် နေရာတွေဖြစ်လို့ မြစ်တို့၏သဘောသဘာဝအတိုင်း ပြောင်းလဲမှု ရှိနိုင်ပေမယ့်လည်း အနီးစပ်ဆုံး မှတ်ယူတင်ပြထားတဲ့ အချက်အလက်တွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဧရာဝတီမြစ်ကြီးမှာလည်း ဒီလိုခက်ခဲတဲ့ နေရာ၊ ကြပ်တည်းတဲ့နေရာ မြစ်ကျဉ်းတွေ ရှိပါတယ်။ ဒါတွေဟာ ကျွန်တော်တို့ ချင်းတွင်းနဲ့ ဧရာဝတီ တူညီတဲ့အချက်လေးတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

လေးစားအပ်ပါသော အမျိုးသားလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ခန္တီးမြို့ရဲ့ ချင်းတွင်းမြစ်ရေအခြေအနေနဲ့ တစ်နှစ်ပျမ်းမျှမိုးရေချိန်လက်မ အခြေအနေကို အကြမ်းဖျင်း တင်ပြဆွေးနွေးလိုပါတယ်။ ခန္တီးမြို့၊ ချင်းတွင်းမြစ်ရေ စိုးရိမ်ရေမှတ်ဟာ (၁၃၆၀) စင်တီမီတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်ဝန်းကျင်ကာလများမှာတော့ ခန္တီးမြို့ရဲ့ တစ်နှစ် ပျမ်းမျှ မိုးရေချိန်လက်မဟာ (၁၅၀)လက်မနဲ့ (၁၆၀)လက်မ ဝန်းကျင်မှာ ရွာသွန်းခဲ့တဲ့ အတွက်ကြောင့် မို့လို့ ခန္တီးမြို့ရဲ့ စိုးရိမ်ရေမှတ် (၁၃၆၀)စင်တီမီတာကို နှစ်စဉ်ကျော်လွန်ခဲ့တာကို တွေ့ရှိရပါတယ်။

၁၉၉၁ ခုနှစ်၊ ခန္တီးမြို့ရဲ့ တစ်နှစ်ပျမ်းမျှ မိုးရေချိန်လက်မ (၂၂၉.၇၇)လက်မ ရွာသွန်းတဲ့အတွက် ကြောင့်မို့ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း(၁၀၀)အတွင်း တစ်ကြိမ်တစ်ခါမျှ မရောက်ရှိခဲ့ဘူးတဲ့ ချင်းတွင်း မြစ်ရေ ရေအမှတ်ဟာ (၁၇၇၁)စင်တီမီတာအထိ ရောက်ရှိခဲ့ပါတယ်။ ခန္တီးမြို့ရဲ့ စိုးရိမ်ရေအမှတ် (၁၃၆၀)အထက် (၄၁၄)စင်တီမီတာအထိ ကျော်လွန်ပြီး ရောက်ရှိခဲ့တာ တွေ့ရှိရပါတယ်။ ထူးကဲတဲ့ မြစ်ရေဖြစ်တာမို့လို့ တစ်မြို့လုံး ရေလွှမ်းမိုးခြင်းဒဏ်ကို ခံခဲ့ရပါတယ်။

ဒီလို ထူးကဲမြစ်ရေကြီးတာဟာ ဒေသခံပြည်သူများရဲ့ ယူဆချက်ကတော့ ခန္တီးမြို့ရဲ့ အထက်ဖက် မိုင်(၃၀)အကွာလောက်မှာ ကျောက်စိမ်းတွင်းဆိုတာ ရှိပါတယ်။ ရှေးယခင်တုန်းကတော့ ကိုယ်ပိုင်၊ တစ်ပိုင်တစ်နိုင် လုပ်ကြပေမယ့်လည်း ၁၉၉၀ ခုနှစ်မတိုင်ခင်မှာ၊ ကုမ္ပဏီတွေ နိုင်ငံတော်နဲ့ အကျိုးတူ ဖက်စပ်လုပ်ကိုင်တဲ့အချိန်မှာ ယန္တရားကြီးတွေနဲ့ လုပ်ကိုင်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီလို လုပ်ကိုင်ခဲ့တဲ့အခါမှာ ကျောက်စိမ်းတွင်းဧရိယာ မိုင်(၂၀/၃၀)ပတ်လည်ဟာ လွင်တီး ခေါင်ပြင် ဖြစ်ပြီးတော့မှ မိုးရေကို ထိန်းသိမ်းနိုင်တဲ့ သစ်ပင်ကြီးတွေ မရှိတော့တဲ့အတွက်ကြောင့်မို့ ခုလို ထူးကဲရေကြီးခြင်းဖြစ်တယ်ဆိုပြီးတော့မှ ဒေသခံတွေ၊ ပြည်သူတွေကနေပြီးတော့ ယူဆ ပါတယ်။ ဒါကတော့ ပညာရှင်အပိုင်းနဲ့ပဲ သက်ဆိုင်တဲ့အတွက်ကြောင့်မို့လို့ ထည့်မပြောလိုပါဘူး။

ဆက်လက်ပြီးတော့ မိုးရေချိန်လက်မနဲ့ ပြန်ကြည့်မယ်ဆိုလို့ရှိရင် ၁၉၉၂၊ ၁၉၉၃၊ ၁၉၉၄၊ ၁၉၉၆ ခုနှစ်များမှာတော့ တစ်နှစ်ပတ်လုံး ပျမ်းမျှမိုးရေချိန်လက်မဟာ ရွာသွန်းမြဲ မိုးရေချိန်လက်မကို ပြည့်မီအောင် ရွာသွန်းခြင်း မရှိတဲ့အတွက်ကြောင့်မို့ ချင်းတွင်းမြစ်ရေဟာ ခန္တီးမြို့ရဲ့ စိုးရိမ်ရေအမှတ် (၁၃၆၀)စင်တီမီတာကို ကျော်လွန်ခဲ့ခြင်း မရှိခဲ့ပါဘူး။ ၁၉၉၅၊ ၁၉၉၇၊ ၁၉၉၈နဲ့ ၁၉၉၉ ခုနှစ်တို့မှာတော့ ခန္တီးမြို့ရဲ့တစ်နှစ်ပျမ်းမျှ မိုးရေချိန်လက်မဟာ (၁၅၀)လက်မနဲ့ (၁၆၀) လက်မ ဝန်းကျင် ရွာသွန်းတဲ့အတွက်ကြောင့်မို့လို့ ခန္တီးမြို့ရဲ့ ချင်းတွင်းမြစ် စိုးရိမ်ရေ အမှတ်(၁၃၆၀) စင်တီမီတာအထက်ကို ကျော်လွန်နိုင်ခဲ့တာကို တွေ့ရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ၂၀၀၀ပြည့်နှစ် မှာတော့ ခန္တီးမြို့ တစ်နှစ်လုံး ပျမ်းမျှမိုးရေချိန် လက်မဟာ (၁၅၆.၃၄)လက်မ ရွာသွန်းပေမယ့်လည်း ခန္တီးမြို့ ချင်းတွင်းမြစ်ရေဟာ စိုးရိမ်ရေအမှတ်ကို ရောက်ရှိခြင်း မရှိခဲ့ပါဘူး။ ၂၀၀၁ ခုနှစ်မှာတော့ ခန္တီးမြို့ရဲ့ တစ်နှစ်ပတ်လုံး ပျမ်းမျှမိုးရေချိန် လက်မဟာ (၁၃၄.၄၈)လက်မ ရွာသွန်းခဲ့ပြီး ချင်းတွင်းမြစ်ရေ ဟာ ခန္တီးမြို့ရဲ့ စိုးရိမ်ရေအမှတ် (၁၃၂၄)စင်တီမီတာအထိ ရောက်ရှိခဲ့တာကို တွေ့ရှိရပါတယ်။ စိုးရိမ်ရေအမှတ်ကို ရောက်ရှိခဲ့ခြင်း မရှိပါဘူး။

လောက် ကုန်ကျခဲ့ပါတယ်။ စီးဆင်းနိုင်စွမ်းမရှိတဲ့ ရေကြောင်းကို စီးဆင်းနိုင်အောင် လမ်းကြောင်း ဖောက်လုပ်ပေးနိုင်ခဲ့ပေမယ့်လည်း နောက်ကျိနေတဲ့ရေကိုတော့ သန့်ရှင်းကြည်လင်အောင် မလုပ် ပေးနိုင်ခဲ့ပါဘူး။ ဒီထက်ဆိုးတာက နေရာတစ်နေရာ ရှိပါတယ်။ ဒါကတော့ ချင်းတွင်းမြစ်ရဲ့ မြစ်လက်တက်ဖြစ်တဲ့ ဥရုချောင်းရေဟာ ရွှေမျောတွေရဲ့ အကျိုးဆက်ကြောင့် တစ်နှစ်ပတ်လုံး ရွံ့ရည်တွေဖြစ်နေတာကို စိတ်မကောင်းစွာ တွေ့မြင်ရပါတယ်။

လေးစားအပ်ပါသော အမျိုးသားလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ သယံဇာတပေါကြွယ်ဝတဲ့ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံမှာ သယံဇာတတူးဖော်ရာမှာ သက်ဆိုင်ရာဌာနရဲ့ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း၊ ဥပဒေများနဲ့အညီ တစ်ဦးချင်းက ထိန်းသိမ်းလုပ်ဆောင်သင့်တယ်လို့ ရိုးသားစွာနဲ့ တင်ပြလိုပါတယ်။

လေးစားအပ်ပါသော အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ နိဂုံးချုပ်အနေနဲ့ ဆွေးနွေးလိုတာကတော့ ကျေးဇူးရှင်မြစ်ကြီးများကို ချစ်မြတ်နိုးတဲ့ စိတ်စေတနာ အရင်းခံပြီး မုသားမပါ ရိုးသားစွာ ဆွေးနွေးတင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံမှာ မြစ်ကြီး၊ မြစ်ငယ်အသွယ်သွယ် ရှိတဲ့အပြင် ချောင်းငယ်၊ မြောင်းငယ် စိမ့်စမ်းရေတံခွန်များစွာရှိပြီး ရေအရင်းအမြစ် ပေါများကြွယ်ဝတဲ့ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်ပါတယ်။ သဘာဝက ဖန်တီးပေးတဲ့ ရေအရင်းအမြစ်ကို ရေများချိန်ဖြစ်တဲ့ မိုးတွင်းကာလမှာပဲ အသုံးပြုခွင့် ရတော့မှာလား။ ဒီမြစ်ကြီး တွေကို တစ်နှစ်ပတ်လုံး အသုံးပြုလို့ရအောင် မစွမ်းဆောင်နိုင်တော့ဘူးလား။ စွမ်းဆောင်နိုင်တဲ့ ပညာရှင်တွေ စုစည်းပြီး တစ်နှစ်ပတ်လုံး ကမ္ဘာတည်သရွေ့ ထာဝရရှင်သန်စေရေးအတွက် လုပ်ဆောင်နိုင်မှ မြစ်ကြီးများကို ချစ်ရာရောက်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ စွမ်းဆောင်ဖို့ အချိန်လည်း တန်ပါပြီ။ ပညာရှင်များ၊ ဝါသနာရှင်များ၊ ညှိနှိုင်းပေါင်းစပ်ပြီး ကော်မရှင် သို့မဟုတ် ကော်မတီ ဖွဲ့စည်းပြီး ဦးစီးဦးဆောင် တည့်မတ်ပေးဖို့ လိုအပ်မယ်လို့ ရိုးသားစွာ သုံးသပ်တင်ပြအပ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၆) အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် ဦးမျိုးမြင့် တင်သွင်းသွားတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားမြစ်ကြီးဧရာဝတီ ထာဝရ ရှင်သန်စေရေးအတွက် ဧရာဝတီမြစ်ကော်မရှင် ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်သွားရန် ပြည်ထောင်စု အစိုးရအား တိုက်တွန်းကြောင်းအဆိုကို ယုံကြည်အားကိုးစွာ ထောက်ခံအပ်ပါကြောင်း တင်ပြရင်း ဆွေးနွေးချက်ကို နိဂုံးချုပ်အပ်ပါတယ်။ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။

အချိန်၊ ၁၂:၁၂။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ ဆက်လက်ပြီး စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၇)မှ ဦးတင်မြ ဆွေးနွေးနိုင်ပါပြီ။

အချိန်၊ ၁၂:၁၂။

ဦးတင်မြ၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၇)။ ။ လေးစားအပ်တဲ့ အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌကြီးနှင့်တကွ ဖိတ်ကြားထားတဲ့ ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဒုတိယဝန်ကြီးနှင့် အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များအား မင်္ဂလာပါလို့ ရှေးဦးစွာ နှုတ်ခွန်းဆက်သပါတယ်။ ကျွန်တော်ကတော့ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် မဲဆန္ဒနယ် အမှတ်(၇)မှ ဦးတင်မြ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီတော့ ကျွန်တော် ဆွေးနွေးသွားမှာကတော့ မန္တလေးတိုင်း ဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၆)ရဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားမြစ်ကြီးဧရာဝတီ ထာဝရရှင်သန်စေရေး အတွက် ဧရာဝတီမြစ်ကော်မရှင် (The Ayeyarwady River Commission - ARC) ဖွဲ့စည်း ဆောင်ရွက်သွားရန် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအား တိုက်တွန်းကြောင်းဆိုတဲ့ အဆိုကို ထောက်ခံဆွေးနွေး သွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ ဒီအဆိုနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ အမျိုးသားမြစ်ကြီး ဧရာဝတီ ထာဝရရှင်သန်နိုင်ရေးအတွက် တကယ်ရှင်သန်ဖို့ မလိုအပ်ဘူးလား။ ဘာတွေကြောင့် လိုအပ်သလဲ။ နောက် ဒီလိုဆိုရင် ကျွန်တော်တို့က ဘာဆက်လုပ်ကြမလဲ၊ ဘယ်လိုလုပ်ကြမလဲ၊ ဒီလိုဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ ဘာတွေလုပ်ရမလဲ ဆိုတဲ့အမြင်မျိုးနဲ့ ထောက်ခံဆွေးနွေးသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီတော့ ဧရာဝတီမြစ်ကြီးဟာ ကျွန်တော်တို့ ခုနက အဆိုရှင်များ ဆွေးနွေးသလို ဧရာဝတီကဲ့သို့ပဲ ကျွန်တော်တို့မှာ နိုင်ငံအတွင်းမှာ မြစ်ကြီးငါးသွယ်၊ မြောက်ကနေ တောင်ကို စီးဆင်းနေတာ ရှိပါတယ်။ စီးဆင်းနေတဲ့အထဲမှာ မြစ်ကြီးဧရာဝတီဟာ ထင်ထင်ပေါ်ပေါ် မြောက်ကနေ တောင်ကို နိုင်ငံတော်ရဲ့ အလယ်ကို ဖြတ်ပြီးတော့မှ စီးဆင်းမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီတော့ ဒါရဲ့တန်ဖိုးကိုကြည့်ရင် ကျွန်တော်တို့က သဘာဝက အလိုအလျောက် ပေးအပ်ထားတဲ့ တန်ဖိုးကြီး ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီတော့ ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ လူဆိုတာ အရလွယ် တန်ဖိုးမသိ ဖြစ်တတ်ပါတယ်။ ဥပမာ လွန်ခဲ့တဲ့ လပိုင်းလောက်က ကျွန်တော် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံကြီး တစ်ခုမှာ ဖတ်လိုက်၊ မှတ်လိုက် ရပါတယ်။ မိမိတို့ရဲ့ နိုင်ငံကြီးအတွင်းမှာ တောင်ကနေ မြောက်ကို ကွန်ကရစ်မြစ်ကြီးပေါ့။ မိုင်(၇၀၀၀)လောက် အလျားရှိတဲ့ ကွန်ကရစ်မြစ်ကြီးကို ဖောက်လုပ်တည်ဆောက်ဖို့လို့ ဆိုပြီးတော့ အစီအစဉ်ကြီး စနစ်တကျ ရေးဆွဲနေပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့က မိုင်ပေါင်း(၁၃၅၀)လောက် ရှိတဲ့ တစ်နိုင်ငံထဲ အစ၊ အဆုံးပိုင်နေတဲ့ သဘာဝက ပေးအပ်ထားတဲ့ (၁၃၅၀)ရှည်တဲ့ ဧရာဝတီ မြစ်ကြီးကို ကျွန်တော်တို့ အလေးအနက် စိတ်မဝင်စားတော့ဘူးလား၊ ဒီကိစ္စကိုအားလုံး တစ်နိုင်ငံလုံး သန်း(၆၀)လောက်က သိတဲ့လူတိုင်း စိတ်ဝင်စားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ (၉၉)ရာခိုင်နှုန်း ကျွန်တော်တို့ရဲ့ နိုင်ငံသားတွေဟာ တတ်နိုင်တဲ့ အနေအထား မရှိပါဘူး။ (၁)ရာခိုင်နှုန်းလောက် မျှော်မြင်ဆင်ခြင် တာဝန်သိ၊ တာဝန်ရှိတဲ့ လူများက ဘယ်လိုလုပ်ကြမလဲဆိုပြီး အစီအမံကို ရှိသွားနိုင်မှသာ ကျွန်တော်တို့ ဒီဥစ္စာကြီးက ရေရှည်တည်တံ့မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီတော့ ခုနက သဘာဝက မပေးအပ်လို့ အခက်အခဲရှိနေတဲ့ မိုင်(၇၀၀၀)လောက် ရှိတဲ့ ကွန်ကရစ်မြစ်ကြီးကိုတောင် ဖန်တီးယူမယ်ဆိုရင် သဘာဝက အလိုအလျောက် ပေးအပ်ထားတဲ့ မိုင်(၁၃၅၀)ကို ဒါဟာ ကျွန်တော်တို့ မစောင့်ရှောက်သင့်ဘူးလား။ ကောင်းပြီ၊ ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံ အနေနဲ့ သဘာဝရေ အရင်းအမြစ်ဖွံ့ဖြိုးတယ်လို့ ဆိုပေမယ့် အဲဒီ ကျွန်တော်တို့ ၂၃-၁-၂၀၁၃ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ပထမအကြိမ် အမျိုးသားလွှတ်တော် ဆဋ္ဌမပုံမှန်အစည်းအဝေး ဆဋ္ဌမနေ့မှာပဲ ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်တဲ့ ဦးစတီဗင်သာဘိတ် သူ့ရဲ့ပြည်နယ်၊ ဟားခါးမှာ မြို့ပြလူထု ရေ လုံလောက်စွာ သုံးစွဲနိုင်ရေးအတွက် တင်ပြတဲ့အခါမှာ သမ္မတရုံး၊ ဒုတိယဝန်ကြီး ဦးသန့်ရှင်း ရှင်းပြသွားတဲ့အခါ ကျတော့ အဲဒီသဘာဝရဲ့ မြစ်ချောင်း၊ အင်း၊ အိုင်တွေဟာ မိုးအများဆုံး အချိန်မှာ၊ မိုးအနည်းဆုံးနဲ့ ရေရှားပါးတဲ့အချိန်မှာ ရာနှုန်းတွေကို တွက်ပြလိုက်တဲ့ အခါကျတော့ အင်မတန် ကွာခြားနေတာကို တွေ့ရပါတယ်။

အဲဒီတော့ ခြောက်ခန်းနေတဲ့အချိန်မှာ ကျွန်တော်တို့က ရေမရှိသလောက်ပဲ၊ ဧရာဝတီ မြစ်လည်း အခု ကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင် သာမန်အားဖြင့် ကျွန်တော်တို့ ပညာရှင်မဟုတ်လို့ မသိ ပေမယ့် ရေရဲ့ မူလမိုးရာသီမှာ ဇွန်၊ ဇူလိုင်၊ ဩဂုတ်၊ စက်တင်ဘာ၊ အောက်တိုဘာလများ ရှိနေတဲ့ ရေရဲ့လေးပုံတစ်ပုံ၊ ငါးပုံတစ်ပုံ၊ တစ်နည်းအားဖြင့် (၂၀)ရာခိုင်နှုန်း၊ (၂၅)ရာခိုင်နှုန်း၊ ဒီလောက်

သာရှိပြီးတော့ ကျွန်တော်တို့က (၈၀)ရာခိုင်နှုန်း၊ (၇၀)ရာခိုင်နှုန်းလောက်က ကျွန်တော်တို့ နွေရာသီမှာ ရေနည်းတဲ့အချိန်မှာ အဲဒီမှာ ရေကို မထိန်းထားနိုင်ဘူး။ မရှိလိုက်ဘူးဆိုတာ မျက်မြင် တွေ့ရတဲ့ အနေအထားတွေ ရှိပါတယ်။ အဲဒီလိုအနေအထားတွေ ရှိတဲ့အခါကျတော့ ကျွန်တော်တို့ အဆိုရှင် တင်ပြဆွေးနွေးသွားသလို ကျွန်တော်တို့ ဒီမဲခေါင်မြစ်ကြီးဆိုလို့ရှိရင် ကမ္ဘောဒီယား၊ တရုတ်၊ လာအို၊ မြန်မာ၊ ထိုင်း၊ ဗီယက်နမ် ဒီလို ဖြတ်သန်းစီးဆင်းတဲ့ (၆)နိုင်ငံမှာ အရှည် အားဖြင့်သာ (၂၇၀၀)၊ ဒီမိုင်(၂၇၀၀)ဟာ ကျွန်တော်တို့ မြစ်ရဲ့ နှစ်ဆလောက်ရှိပါတယ်။ (၁၃၅၀)၊ (၂၇၀၀) နှစ်ဆလောက်ရှိပါတယ်။ တရုတ်ထဲမှာဆိုရင် ကျွန်တော်တို့က (၄၃၂)မိုင် ဒါကို ဘယ်လို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်နေသလဲ၊ လာအိုဆိုရင် (၉၄၅)မိုင်၊ ကျွန်တော်တို့ အထဲမှာက (၄၅)မိုင်ပဲ ရှိတယ်။ ဗီယက်နမ် (၂၉၇)မိုင် ကျွန်တော်တို့ ဟိုဘက်က ကမ္ဘောဒီယား (၄၈၆)၊ ထိုင်းမှာဆိုရင် (၄၈၆)မိုင်၊ အားလုံး (၆)နိုင်ငံထဲကို ဖြတ်စီးတဲ့ မိုင်(၂၇၀၀)ကို ဘယ်လိုထိန်းသိမ်းနေသလဲ။ အဲဒီတော့ ကျွန်တော်တို့က (၁၃၅၀)မိုင်ကို ဘယ်လိုထိန်းသိမ်းသင့်သလဲ၊ ဟိုဘက်မှာ ဘယ်လောက် ကုန်သလဲ၊ ဘယ်လိုနည်းပညာတွေနဲ့ ဘယ်လိုရန်ပုံငွေ ကုန်ကျမှုတွေနဲ့ ဆောင်ရွက်သလဲဆိုတာ တော့ အနီးစပ်ဆုံး ကျွန်တော်တို့က ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမယ့်ကိစ္စ ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီတော့ ဒီသဘာဝအရင်းအမြစ် ပေါများတယ်ဆိုသော်လည်းပဲ အခု ရွှေဘိုနယ်၊ နှစ်စဉ်စပါး(၂)သီး၊ (၃)သီးလောက် စိုက်တယ်။ ဒီနှစ် တရားဝင် ထုတ်ပြန်ထားရတယ်။ အောင်ရေ၊ နွေစပါးအောင်ရေ မပေးနိုင်လို့ ဒါ စိုက်ဖို့ကို တရားဝင်တားမြစ်တယ်။ အဲဒီတော့ ဒီလိုအခက်အခဲတွေ ရှိတာဖြစ်တဲ့အတွက် ဧရာဝတီမြစ်ကို စစ်ကိုင်းတံတားကကြည့်လိုက်ရင် ဟိုဘက် အိုးဘိုထောင်ကွေ့ အထိ (၅)မိုင်လောက်ဟာ ဒါ ကျွန်းကြီးပဲ။ နောက် ကသာဆိုရင် အရှေ့ကျွန်းကြီးပဲ၊ မြစ်တောင် ရှိသေးရဲ့လားလို့ ထင်ရပါတယ်။ ထီးချိုင့်လည်း အရှေ့ဘက်ကမ်းကို ဒီလိုကြည့်ရင် အတူတူပဲ၊ မကွေးမြဲသလွန် တစ်ဖက်ကမ်းကို ကြည့်လိုက်ရင် ဒီအတိုင်းပဲ၊ ဒီမြစ်ကြောင်းကြီးကို သဘာဝက ပေးအပ်ထားတဲ့ဟာကို သဘာဝအတိုင်း ကျွန်တော်တို့ အပြောင်းအလဲ ခံနေတော့မှာလားဆိုတဲ့ သဘောကို တွေးလိုက်လို့ရှိရင် အားလုံးဟာ ဒီဥစ္စာ ပြုပြင်ချင်တဲ့စိတ် ရှိပါတယ်။ ဘယ်လိုပြုပြင် မလဲဆိုရင် ခုနကပြောတဲ့ မဲခေါင်မြစ်ကြီးရဲ့ မိုင်(၂၇၀၀)၊ လာအို(၉၄၅)မိုင်၊ ကျွန်တော်တို့ (၄၅)မိုင် ရယ်၊ ဒါနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ ကျွန်တော်တို့ ဘယ်လိုနမူနာတွေ ယူသင့်သလဲဆိုတာကို ကျွန်တော်တို့ စဉ်းစားဖို့သင့်ပါတယ်။

အဲဒီတော့ ကချင်ရယ်၊ စစ်ကိုင်းရယ်၊ မန္တလေးရယ်၊ မကွေးရယ်၊ ပဲခူးရယ်၊ ဒီလိုအားဖြင့် ကျွန်တော်တို့ စီးဆင်းလာတဲ့ မြစ်ကြီးကို လက်ရှိတာဝန်ထမ်းဆောင်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များအပြင် ဝန်ကြီးဌာနတွေအပြင် ကျွန်တော်တို့က အနားယူသွားတဲ့ ပညာရှင်တွေ၊ အတွေ့အကြုံ ရှိပြီးသား တွေ၊ သံယောဇဉ် ရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ရှိပါတယ်။ အဲဒီတော့ ကချင်တို့၊ စစ်ကိုင်းတို့၊ မန္တလေးတို့ ကျွန်တော်တို့ မကွေးတို့၊ ပဲခူးတို့ စသည်အားဖြင့် ဖြတ်စီးသွားတဲ့ တိုင်းနဲ့ပြည်နယ်တွေအလိုက် ပညာရှင်တွေနဲ့ တာဝန်ရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေနဲ့ တွဲဖက်ပြီးတော့မှ ဒီကော်မရှင်ကို ဖွဲ့စည်းပြီးတော့ ပြီးခဲ့တဲ့ရက်ပိုင်းက ကျွန်တော်တို့ မကွေးတိုင်းဟာ ဦးလှဆွေ ဆွေးနွေးသွားသလို မြစ်သာမြစ်ရဲ့ ကမ်းပြိုနေတဲ့ အနေအထား Record တွေကို ဒေသဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းတွေက စနစ်တကျမှတ်တမ်းတင်ပြီးတော့ မြစ်အကျယ်နဲ့ ရှိသင့်တဲ့နှစ် ဒီဥစ္စာတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ ဘယ်လို ပြုပြင်သင့်တယ်ဆိုတဲ့ အောက်က တင်ပြချက်တွေနဲ့ အပေါ်က ကျွန်တော်တို့ ရန်ပုံငွေ တွေနဲ့၊ နည်းပညာနဲ့၊ ဒီဥစ္စာတွေကိုတော့ ကျွန်တော်တို့ ပြုပြင်သွားသင့်တယ် ဆိုပြီးတော့မှ အကြံပြုလိုခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့ ကော်မရှင် ဖွဲ့သင့်တယ်၊ ဆောင်ရွက်သင့်တယ်။ ဆုံးဖြတ်ဖို့ ဝန်လေးကြမယ့် အနေအထားမျိုး ရှိပါတယ်။ အမှန်တကယ် အစိုးရအပိုင်းက အကောင်အထည် ဖော်ရမယ့်အခါမှာ ရန်ပုံငွေက မလုံလောက်၊ နည်းပညာ အခက်အခဲကရှိ၊ အဲဒီတော့ အဖက်ဖက်က အခက်အခဲတွေနဲ့ ဆိုတဲ့အခါကျတော့ စေတနာနဲ့ အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်ပေးချင်တဲ့ဆန္ဒ ရှိသော်လည်းပဲ အခက်အခဲမျိုးစုံက အဲဒီမှာ သွားရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့်မို့လို့ အခက်အခဲမျိုးစုံ ရှိပေမယ့် မလုပ်ဘဲနေလို့ မသင့်တဲ့ကိစ္စကြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ခုနက ပြောသလို၊ ဒီဧရာဝတီတင် မဟုတ်ဘူး။ ကျွန်တော်တို့က ကျန်တဲ့ မြစ်ကြီးလေးသွယ်ပါ ရှိပါသေး တယ်။ ရေအရင်းအမြစ် အားကောင်းတဲ့ တိုင်းပြည်လို့ ဆိုပေမယ့် အခုနကပြောသလို တကယ် တမ်းကျတော့ ကျွန်တော်တို့က စိုက်ပျိုးရေးအတွက်၊ သောက်သုံးရေအတွက် မလုံလောက်တဲ့ အခက်အခဲတွေရှိနေတဲ့ အနေအထားမှာ ကျွန်တော်တို့က တွေ့ရပါတယ်။

ဒါကြောင့်မို့လို့ ကျွန်တော် ဆွေးနွေးခဲ့တဲ့ ဒီဥစ္စာနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ ဧရာဝတီမြစ် ကြီးကို ထိန်းသိမ်းသင့်တယ်၊ ရေရှည်ရှင်သန်သင့်တဲ့အဆို အဖြစ်ကို အားလုံးကလည်း အငြင်းပွား စရာ မကြောင်းမရှိဘူးလို့ ဒီလိုပဲ ယုံကြည်ပါတယ်။

အဲဒါကြောင့်မို့လို့ ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ ဒီဥစ္စာနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ ဘယ်နည်းဘယ်ပုံ ထိန်းသိမ်းသင့်တယ်ဆိုတဲ့ကိစ္စနဲ့ ပတ်သက်ရင်လည်းပဲ ဖြတ်သန်းစီးဆင်းခဲ့တဲ့ တိုင်းနဲ့ပြည်နယ် တာဝန်ရှိသူများ၊ အနားယူသွားကြတဲ့ အတွေ့အကြုံရှိတဲ့ ပညာရှင်များ၊ ပြည်ပပညာရှင်များ စသည် အားဖြင့် ဆန်းစစ်လေ့လာပြီး၊ အဲဒီတော့ အမှန်တကယ် အင်အားနိုင်နင်းတဲ့အချိန်မှာ လုပ်တာလည်း ဒီနှစ် သူ့ရဲ့ ဒေသအလိုက်၊ နယ်မြေအလိုက်၊ အပိုင်းအလိုက်၊ ဘယ်လို အနေအထားနဲ့ မိမိနယ်မြေ အပိုင်းအတွင်းမှာ ထိန်းသိမ်းသင့်တယ်ဆိုတဲ့အဖြေကို ရှာရင်းဖွဲ့စည်း ဆောင်ရွက်သွားသင့်ကြောင်း အဆိုရှင် ဦးမျိုးမြင့် ရဲ့ တင်သွင်းချက်ကို အလေးအနက် ထောက်ခံဆွေးနွေးရင်း နိဂုံးချုပ်ပါတယ် ခင်ဗျား။ (ဩဘာသံများ)

အချိန် ၁၂:၂၂။

ဥက္ကဋ္ဌ ။ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၁)မှ ဒေါ်ခင်ဝိုင်းကြည် ဆွေးနွေးနိုင်ပါပြီ။

အချိန် ၁၂:၂၂။

ဒေါ်ခင်ဝိုင်းကြည်၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၁)။ ။ ရိုသေလေးစား အပ်ပါသော အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌကြီးနှင့်တကွ အားလုံးကျက်သရေ မင်္ဂလာအပေါင်းနဲ့ ပြည့်စုံကြပါစေလို့ ဆုတောင်းရင်းနဲ့ ဂါရဝပြုပါတယ်။ ကျွန်မတော့ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၁)မှ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် ဒေါ်ခင်ဝိုင်းကြည် ဖြစ်ပြီး မန္တလေး တိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၆) ဦးမျိုးမြင့် ရဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားမြစ်ကြီးဧရာဝတီ ထာဝရရှင်သန်စေရေးအတွက် ဧရာဝတီမြစ်ကော်မရှင် ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်သွားရန် ပြည်ထောင်စု အစိုးရအား တိုက်တွန်းကြောင်း အဆိုကို ထောက်ခံဆွေးနွေးသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

လေးစားအပ်ပါသော အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌကြီးရှင့်၊ ကျွန်မလည်း နည်းနည်း လေးတော့ နိဒါန်းလေး ပြောခွင့်ပြုစေလိုပါတယ်။ ခွင့်တောင်းပါတယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ ကျွန်မတို့ ကိုယ်စားလှယ်များက ပြည်သူလူထုကနေပြီး ယုံကြည်လို့၊ အားကိုးလို့ ရွေးချယ်ပြီးတော့ ကျွန်မ တို့ကို လွှတ်တော်ထဲကို ဒါ သူတို့ကိုယ်စား ပြောဖို့၊ ဆိုဖို့၊ ကျွန်မတို့ကို ရွေးချယ်ပြီး စေလွှတ်လိုက် တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်မတို့က နိုင်ငံတော်နှင့် နိုင်ငံသား အကျိုးဆိုလို့ရှိရင် ကျွန်မတို့က ဘာပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ ပြောရေးရှိရင် ပြော၊ ဆိုရေးရှိရင် ဆိုကြရမယ့် သူများဖြစ်ပါတယ်။ သူ့ရဲ့ကောင်းဟာ

စစ်မြေပြင်ကို လက်နက်မပါဘဲနဲ့ မသွားရဘူးဆိုသလိုပဲ စကားပြောမယ့် သူများကလည်း စာပေ ကျမ်းဂန် အထောက်အထား မပါဘဲနဲ့ စကားမပြောရ ဘူးလို့ ကျွန်မ မှတ်ဖူး ပါတယ်။

နောက်တစ်ခါကတော့ ဟီရိုသြတ္တပု(၂)ပါးပါ။ အဲဒါက ဘာလဲဆိုတော့ မကောင်းမှု၌ ရှက်ခြင်း၊ မကောင်းမှု၌ ကြောက်ခြင်းပါ။ ကျွန်မတို့ နိုင်ငံတော်နှင့် နိုင်ငံသားအကျိုး၊ ကျွန်မတို့က ဆွေးနွေးတဲ့အခါမှာ ဒါဟာ အကျိုးရှိမယ့်စကားကို ကျွန်မတို့ ဆွေးနွေးတာ ဖြစ်တဲ့အတွက် ဒါဟာ မင်္ဂလာလို့ ကျွန်မက ဒီလိုပဲ ယူဆပြီးတဲ့အခါကျတော့ တာဝန်ဝတ္တရားကို ကျေပွန်အောင် အဲဒီတော့ ကျွန်မတို့က နိုးထတက်ကြွစွာဖြင့် အချိန်တိုင်း စိတ်ရော၊ မျက်စိ၊ ပါးစပ်၊ နား အကုန်လုံး ဖွင့်ပြီးတော့ နိုင်ငံတော်နှင့် နိုင်ငံသားအကျိုး ဆောင်ရွက်ရမယ့် လူတွေလို့ ကျွန်မ ယုံကြည်တဲ့ အတွက် ကျွန်မ ဒီဟာကို ဆွေးနွေးမှာဖြစ်ပါတယ်။

လေးစားအပ်ပါသော ဥက္ကဋ္ဌကြီးရှင်။ ကျွန်မတို့ မြန်မာနိုင်ငံတော်ရဲ့ သမိုင်းအစကို ပြန်ပြီးလေ့လာသောအခါ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ပြီး မြို့ရွာ တည်ထောင် နေထိုင်ခဲ့ဖူး ကြသူတို့သည် လူတို့အတွက် မရှိမဖြစ် အရေးကြီးဆုံးဖြစ်သော ရေကြည်ရာ မြက်နုရာဒေသများ ကိုသာ ရွေးချယ်၍ မြို့၊ ရွာတည်ထောင်နေထိုင်ခဲ့ကြကြောင့် တွေ့ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ လူတို့ အတွက် ရေ၏ အရေးပါပုံဟာ၊ နောက်တစ်ခါ နေထိုင်ရန်နှင့် စိုက်ပျိုးရန်အတွက် သင့်တင့် လျောက်ပတ်သောမြေလည်း လိုအပ်တာဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့်မို့လို့ အားလုံး အဆင်ပြေနိုင်တဲ့ မြစ်ကမ်းနဲ့ မနီးမဝေးမှာပဲ စိုက်ပျိုးစားသောက်နေထိုင်ခဲ့ကြကြောင်းကို ကျွန်မတို့ တွေ့ကြရမှာ၊ လေ့လာတွေ့ရှိရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

မြန်မာအစ တကောင်းကလို့ ဆိုတဲ့အတွက် တကောင်းကစပြီးတော့မှ တကယ် တည်ထောင်ခဲ့တဲ့ မြို့၊ ရွာတွေအားလုံးဟာ တကောင်းမြို့ဟာလည်းကောင်း ဒါက ဘီစီ ၈၅၀ က တည်ခဲ့တဲ့ တကောင်းမြို့သည်လည်းကောင်း၊ ဘီစီ ၄၄၃ မှာ တည်ထောင်စိုးစံခဲ့တဲ့ သရေခတ္တရာ မြို့ဟာလည်းကောင်း၊ သက္ကရာဇ် ၈၄၉ တွင် တည်ထောင်စိုးစံခဲ့သော ပုဂံမြို့သည်လည်းကောင်း၊ မန္တလေး၊ စစ်ကိုင်း၊ မုံရွာ၊ ပြည်၊ မကွေး၊ အောင်လံ စတဲ့ မြို့တွေ အားလုံးဟာ ဧရာဝတီမြစ်နဲ့ မနီးမဝေးမှာ တည်ထားခဲ့ကြတာကို တွေ့ကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ဧရာဝတီ ဟာ သမိုင်းအစကတည်းက ယနေ့အချိန်အထိ များစွာအရေးပါခဲ့တာကို ကျွန်မတို့ တွေ့ရှိရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

လေးစားအပ်ပါသော ဥက္ကဋ္ဌကြီးရှင်။ ယနေ့ကမ္ဘာမှာ လူဦးရေများ တိုးပွားလာနေ သကဲ့သို့ ရာသီဥတုများဟာလည်း ပြောင်းလဲလျက်ရှိရာ ယခုအခါ ပျမ်းမျှ အပူချိန်ဟာလည်း တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် ပိုမိုတိုးမြင့်လာပြီးတော့ ပိုမိုတိုးမြင့်လာလျက်ရှိကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပြင်းထန်တဲ့အပူချိန်ကြောင့် ရေခဲပြင်များ အရည်ပျော်လျက် ရှိသကဲ့သို့ အချို့သော မြစ်၊ ချောင်း၊ အင်း၊ အိုင်တို့မှာလည်း ခန်းခြောက်လာလျက်ရှိကြောင်းလည်း လေ့လာသိရှိရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ရေစီးကြောင်းများကြောင့် မြစ်ကမ်းပါးယံများ ပြိုကျပြီး ကွဲ၊ နွား၊ ကျေးရွာအချို့မှာ နေအိမ်နဲ့ အခြားသောအဆောက်အဦများ ပျက်စီးဆုံးရှုံးကြပြီးတော့ လူအများလည်း စားဝတ်နေရေး ခက်ခဲလျက်ရှိကြောင်းများကို ကျွန်မတို့ စိတ်မကောင်းစွာ မကြာခဏ ကြားသိနေရပါတယ်။

လေးစားအပ်ပါသော ဥက္ကဋ္ဌကြီးရှင်။ အဆိုရှင် ဦးမျိုးမြင့် မှာ ဧရာဝတီမြစ်ကြီး ထာဝရ ရှင်သန်စေရေးအတွက် ကော်မရှင်တစ်ရပ် ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်စေလိုကြောင်း အဆိုပြုရာတွင် မဲခေါင်မြစ်ကော်မရှင်အား နမူနာအဖြစ် ရှင်းလင်းတင်ပြထားသည်ကို ကျွန်မတို့ တွေ့ရမှာ ဖြစ်ပါ တယ်။ မဲခေါင်မြစ်ဟာ မိုင်ပေါင်း(၂၇၀၀)ရှည်ပြီး၊ စောစောကလည်း ကိုယ်စားလှယ်တော်ကြီး ပြောပြီးပါပြီ။ သို့သော်လည်း ကျွန်မက လိုအပ်လို့ ထပ်ပြောပါမယ်။

မဲခေါင်မြစ်ဟာ မိုင်ပေါင်း(၂၇၀၀)ရှည်ပြီး နိုင်ငံ(၆)နိုင်ငံကို ဖြတ်သန်းစီးဆင်းခဲ့သဖြင့် နိုင်ငံစုံဘုံပိုင်ဆိုင်သော မြစ်ကြီးတစ်စင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဖြတ်သန်းစီးဆင်းသည့်နိုင်ငံ (၆)နိုင်ငံ အနက် ကမ္ဘောဒီးယား၊ လာအို၊ ထိုင်း၊ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ (၄)နိုင်ငံပါဝင်တဲ့ မဲခေါင်မြစ် ကော်မရှင် ကို ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်ဝန်းကျင်မှာ ရန်ပုံငွေစုပေါင်းထူထောင်ပြီး ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး မဲခေါင်မြစ်ကြီး ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးစေရေးနဲ့ သဘာဝအရင်းအမြစ်များ အကျိုးရှိစွာ အသုံးချရေး ပူးပေါင်းစီမံခန့်ခွဲမှုကို မဲခေါင်ကော်မရှင်မှ ဦးဆောင်သွားရန် ဖြစ်ပါတယ်။ ၁၉၉၆ ခုနှစ်ကျမှပဲ စောစောက ပြောသလိုပဲ။ မဲခေါင်မြစ်အထက်ပိုင်းနိုင်ငံများဖြစ်ကြတဲ့ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံနဲ့ ကျွန်မတို့ မြန်မာနိုင်ငံဟာ ဆွေးနွေးဘက်နိုင်ငံများအဖြစ် တက်ရောက်ခွင့်ရရှိခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။

အခုအခါမှာတော့ ကျွမ်းကျင်မှုဆိုင်ရာ၊ ငွေကြေးအထောက်အပံ့ဆိုင်ရာ အကျိုးတူ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် စီးပွားဖော်ဆောင်ဖက်များအဖြစ် ဂျပန်၊ ဂျာမနီ၊ ပြင်သစ်၊ ဆွီဒင်နဲ့ ဒိန်းမတ် အစရှိတဲ့ နိုင်ငံ(၁၃)နိုင်ငံပါဝင်နေပြီဖြစ်ကြောင်းလည်း ဆွေးနွေးတင်ပြထားတာ တွေ့ရ ပါတယ်။ ထို့အတူပဲ မဲခေါင်မြစ်ကော်မရှင်အစည်းအဝေးကို ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်၊

ဥရောပသမဂ္ဂ၊ အာဆီယံနိုင်ငံများ၊ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးသမဂ္ဂ၊ ကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ် စသော နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများကိုလည်း လေ့လာသူအဖြစ် ဖိတ်ကြားပါဝင်စေခဲ့ ပါတယ်။ ဤသို့ မဲခေါင်မြစ် ရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးစေရေးနဲ့ သဘာဝအရင်းအမြစ်များ အသုံးချရေး၊ ပူးပေါင်းစီမံခန့်ခွဲမှုကို မဲခေါင်မြစ်ကော်မရှင်မှ ဆောင်ရွက်နေပြီဖြစ်ကြောင်း တင်ပြဆွေးနွေးသွား ပါတယ်။

ဒါ့အပြင်လည်း နောက်ထပ် ယူဂိုစလားဗီးယားနိုင်ငံ၊ ဩစတြီးယားနိုင်ငံ၊ ရုရှား၊ ချက်ကိုစလိုဗက်ကီးယား၊ ဂျာမဏီ၊ ပြင်သစ် စတဲ့ နိုင်ငံများကို ဖြတ်သန်းစီးဆင်းတဲ့ ဥရောပရဲ့ ဒုတိယအကြီးဆုံး မြစ်ကြီးနဲ့ ဂျပန်နိုင်ငံက မြစ်ကြီး (၇)ခုရဲ့ မြစ်ဝှမ်းဒေသ ဖွံ့ဖြိုးမှုများကို အဖက်ဖက်မှ အကျိုးသက်ရောက်စေမယ့် မဟာဖွံ့ဖြိုးမှုစီမံကိန်းများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်နေပုံ များကိုလည်း နမူနာအဖြစ် အဆိုရှင်က တင်ပြဆွေးနွေးသွားခဲ့ပါတယ်။

လေးစားအပ်ပါသော ဥက္ကဋ္ဌကြီးရှင်။ အာဆီယံ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု အသိုက်အဝန်းရဲ့ သွင်ပြင်လက္ခဏာများနဲ့ အခြေခံသဘောတရားများ အမှတ်စဉ် (ဃ-၄)မှာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး မဟာဗျူဟာနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရေးကို ပြဋ္ဌာန်း ထားခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ (ဃ-၄)ဟာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ ရေရှည် တည်တံ့မည့် နည်းပညာများ မြှင့်တင်ရေးဖြစ်ပြီး၊ (ဃ-၅)ရဲ့ မဟာဗျူဟာနှင့် လုပ်ငန်းစဉ် အမှတ်(၅)ကတော့ ၂၀၁၅ ခုနှစ် နောက်ဆုံးထားပြီး အာဆီယံရဲ့ မြို့ကြီးများအတွက် ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ တည်တံ့ခိုင်မြဲမည့် နိုင်ငံတကာနဲ့ နှိုင်းယှဉ်နိုင်သည့် အစီအမံများ ရေးဆွဲရန် ဖြစ်ပါတယ်။ (ဃ-၉) လုပ်ငန်းစဉ်(၄)ကတော့ ၂၀၁၅ ခုနှစ် နောက်ဆုံးထားပြီး ဘက်စုံ မြစ်ဝှမ်း စီမံခန့်ခွဲရေး အကောင်အထည်ဖော်ရေးအတွက် မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရန်တို့ ဖြစ်ပါတယ်။ မည်သို့ ပင်ဆိုစေ၊ အဆိုရှင်ရဲ့ ဧရာဝတီမြစ်ကြီး ထာဝရရှင်သန်စေရေးကတော့ အကြောင်းကြောင်းကြောင့် ဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်း ထင်ရှားတာကို တွေ့ရပါတယ်။

လေးစားအပ်ပါသော ဥက္ကဋ္ဌကြီးရှင်။ ဧရာဝတီမြစ်ကြီးဟာ မြန်မာနိုင်ငံတော်ပိုင် အမျိုးသားမြစ်ကြီးတစ်စင်း ဖြစ်သည့်အပြင် ပြည်သူလူထု၏ ကျန်းမာရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး၊ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရေးစသည်ဖြင့် ရေးရာပေါင်းများစွာကို တာဝန် ကျေပွန်လျက်ရှိသော ဣစ္ဆာသယမြစ်ကြီးတစ်စင်းလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဤမြစ်ကြီးကို တည်မီ၍

နိုင်ငံသူ၊ နိုင်ငံသား၊ ပြည်သူ၊ ပြည်သားများ လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ စိုက်ပျိုး၍ လည်းကောင်း၊ ရောင်းဝယ်၍ လည်းကောင်း ရှိကြပါတယ်။ ဤမြစ်ကြီး ရှင်သန်နေခြင်းဖြင့် အလုပ်များလုပ်ကိုင်နိုင်ပြီး ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျော့ချရေးကိုလည်း အထောက်အကူပြုမည့်အပြင် ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကိုလည်း အထောက်အကူပြုမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ သောက်ရေ သုံးရေလည်း ရရှိနိုင်သဖြင့် ကျန်းမာရေးကိုလည်း အထောက်အကူပြုလျက်ရှိရာ လူ့စွမ်းအား အရင်းအမြစ် တိုးတက်ရေးကိုလည်း တစ်ဖက်တစ်လမ်းက ထောက်ပံ့နေတယ်လို့ ပြောရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ကျွန်မတို့ ဟိုတစ်နေ့ကတော့ ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသနဲ့ ပတ်သက်တာကို ကျွန်မတို့ ဆွေးနွေးသွားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီတုန်းကလည်း ဒီသဘာဝဘေးဒဏ်ကြောင့်မို့လို့ အားလုံး အခြေအနေတွေက ပျက်စီးနေတဲ့အခါမှာ ဆားလုပ်ငန်းအတွက် တကယ်လို့များ ဆားလုပ်ငန်းတွေ တော်တော်လေး အခြေအနေဆိုးသွားရင် အဲဒီမှာ အလုပ်လက်မဲ့တွေ များလာမှာဆိုတာကို ကျွန်မ အဲဒီတုန်းက လေ့လာလို့၊ သိလိုက်ရတဲ့အတွက် နည်းနည်း စိတ်မကောင်းပါဘူး။ အဲဒါ ကျွန်မ ရေးထားပြီးပြီ။ ကျွန်မတို့ရဲ့ အမျိုးသားမြစ်ကြီးကို ထာဝရ ရှင်သန်နေစေရန် ကော်မရှင်တစ်ရပ် ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်ပေးခြင်းအားဖြင့် အမျိုးသားရေး တာဝန်၊ တိုင်းပြည်တာဝန် ကျေပွန်လိမ့်မယ် လို့ ဒါ ယူဆပါကြောင်း ဆွေးနွေးတင်ပြပါတယ်။

လေးစားအပ်ပါသော ဥက္ကဋ္ဌကြီးရှင်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၄၅ မှာ နိုင်ငံတော်သည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရမည်လို့ ပြဋ္ဌာန်းထားပြီး ပုဒ်မ ၃၉၀၊ ပုဒ်မခွဲ(ခ)ကတော့ နိုင်ငံသားတိုင်းသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း သည် နိုင်ငံတော်အားကူညီရန် တာဝန်ရှိသည်လို့ ထပ်မံပြဋ္ဌာန်းထားပါတယ်။ နောက်တစ်ခါ နိုင်ငံသားတိုင်းသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို လေးစားလိုက်နာ ရမယ်လို့ ပါပါတယ်။ ဘာပဲ ဖြစ်ဖြစ် ဧရာဝတီမြစ်ကော်မရှင်ကို အကောင်အထည် ဖော်နိုင်ရင်ဖြင့် ဒီဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ကိုလည်း တကယ်လိုက်နာပြီး အကောင်အထည်ဖော်နိုင်တာ ဖြစ်မှာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

လေးစားအပ်သော ဥက္ကဋ္ဌကြီးရှင်။ နိဂုံးချုပ်အနေနဲ့ ဒါအဆိုရှင်ကတော့ ဧရာဝတီမြစ် ကြီးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဖွံ့ဖြိုးမှုဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်သည့် အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးအတွင်း ညှိနှိုင်းပေါင်းစပ်ပေးနိုင်မယ့် ဦးဆောင်အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ် လိုအပ်ကြောင်း အဆိုပြုထားတာ

ဖြစ်ပါတယ်။ ဧရာဝတီမြစ်ဟာ (၁၃၅၀) မိုင်ရှည်ပြီးတဲ့ အခါကျတော့ တခြားမှာတော့ မြစ်တွေဟာ (၆)နိုင်ငံဖြတ်သန်းပြီးစီးဆင်းတယ်။ (၅)နိုင်ငံဖြတ်သန်းပြီး စီးဆင်းတယ်။ ဒါကတော့ ကျွန်မတို့ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ တစ်စင်းတည်းသော အင်မတန် အင်အားကြီးမားပြီးတဲ့ အခါကျတော့ အင်မတန် စောစောကပြောသလို အသုံးဝင်တဲ့ မြစ်ကြီးဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါကြောင့်မို့လို့ စောစောက အဆိုရှင်က ကန့်ကွက်သွားသော်လည်းပဲ ကျွန်မကတော့ ဒါ အပြည့်အဝ ထောက်ခံပါတယ်။ ပြည်သူလူထု အတွက် မြောက်မြားစွာသော အကျိုးကျေးဇူးကို ဖြစ်စေသကဲ့သို့ အဆိုဟာလည်း နိုင်ငံတော်၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်လည်း အပြန်အလှန်ညီညွတ်လျက် ရှိတာကို တွေ့ရပါတယ်။ အာဆီယံဒေသတွင်း ရည်မှန်းချက်များဖြစ်တဲ့ ၂၀၁၅ ခုနှစ် မတိုင်မီ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ရေရှည်တည်မြဲမှု ထိန်းသိမ်းရေးမဟာဗျူဟာ လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့်လည်း ကိုက်ညီတာ တွေ့ရတဲ့ အပြင် မဲခေါင်မြစ် ကော်မရှင်ကလည်း ရှေ့မှာ စံပြအဖြစ်ဆောင်ရွက်နေပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၆)မှ ဦးမျိုးမြင့် ရဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားမြစ်ကြီး ဧရာဝတီ ထာဝရရှင်သန်စေရေးအတွက် ဧရာဝတီမြစ် ကော်မရှင် ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်သွားရန် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအား တိုက်တွန်းကြောင်း အဆိုကို အလေးအနက် ထောက်ခံကြောင်း ဆွေးနွေး တင်ပြအပ်ပါတယ်။ အားလုံးကို ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ (ဩဘာသံများ)

အချိန်၊ ၁၂:၃၂။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ ဆက်လက်ပြီး ကချင်ပြည်နယ် မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၁)မှ ဦးခက်ထိန်နန် ဆွေးနွေးနိုင်ပါပြီ။

အချိန်၊ ၁၂:၃၂။

ဦးခက်ထိန်နန်၊ ကချင်ပြည်နယ် မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၁)။ ။ လေးစားအပ်ပါသော အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌကြီး၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၊ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ အားလုံးကို ဂါရဝတရားရှေ့ထားပြီးတော့ မင်္ဂလာပါလို့ နှုတ်ခွန်းဆက်သအပ်ပါတယ်။ ကျွန်တော် ကတော့ ကချင်ပြည်နယ် မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၁)မှ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် ဦးခက်ထိန်နန် ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၆)မှ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် ဦးမျိုးမြင့် တင်သွင်းသွားတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသား မြစ်ကြီးဧရာဝတီ ထာဝရရှင်သန်စေရေးအတွက် ဧရာဝတီမြစ်ကော်မရှင် ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်

သွားရန် ပြည်ထောင်စုအစိုးရသို့ တိုက်တွန်းကြောင်း အဆိုကို ထောက်ခံဆွေးနွေးသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

လေးစားအပ်ပါသော ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ ကျွန်တော့်ကို ဖတ်ကြားတင်သွင်းခွင့်နဲ့ အင်္ဂလိပ်စကား အနည်းငယ်သုံးခွင့်ပြုပါရန် ခွင့်တောင်းခံအပ်ပါတယ်။ ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ မေခ၊ မေလိခ ပေါင်းဆုံပြီးတော့ ဧရာဝတီမွေးဖွားရာ ဇာတိချက်ကြော့ မွေးရပ်မြေရဲ့ကိုယ်စား ဦးမျိုးမြင့်ကို အထူးပဲ ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း ပြောကြားလိုပါတယ်။ ကျွန်တော်နေတာကလည်းပဲ မြစ်ကြီးရဲ့ အနားမှာရှိတဲ့ မြစ်ကြီးနားမြို့ရဲ့ မြစ်ကမ်းနဲ့ မနီးမဝေးမှာ နေတာဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်ကိုယ်၌ကလည်း ဧရာဝတီမြစ်နဲ့အတူ ကြီးပြင်းလာတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းဟာ ရေအင်မတန်အေးမြကြည်လင်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ကမ်းစပ်တစ်လျှောက်ကိုကြည့်လိုက်ရင် အောက်ခြေက ကျောက်ခဲကျောက်လုံးလေးတွေကို ကွင်းကွင်းကွက်ကွက် မြင်နိုင်ပါတယ်။ ပေ(၁၀၀)လောက် ရောက်သွားတဲ့အခါ ရေဟာ စိမ်းပြီးတော့ ရှိနေပါတယ်။ ပေ(၂၀၀)လောက်ကနေစပြီးတော့ ရေလယ်ပိုင်းကိုဆို နက်ပြာပြီးတော့ ရှိနေတဲ့ ဧရာဝတီမြစ်ကြီးဖြစ်ပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ဟာ ဧရာဝတီမြစ်မှာ ရေချိုးပြီးတော့ ကြီးလာသလို သောက်ရေကိုလည်း အင်မတန်အေးမြတဲ့ ဧရာဝတီမြစ်ရေကိုပဲ ခပ်ပြီးတော့ သောက်ခဲ့ပါတယ်။ တစ်နှစ်လုံးသုံးတဲ့ မီးဖိုချောင်ရဲ့ ထင်းကို လည်း ဧရာဝတီမြစ်ကနေ ကောက်ခဲ့ပြီးတော့ ပိုတဲ့ ထင်းတွေကိုတော့ ဝင်ငွေအနေနဲ့ ပြန်ရောင်းပြီးတော့ ဝင်ငွေရှာခဲ့တဲ့ မြစ်ကြီးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်ကြီးပြင်းလာတဲ့ နှစ်ပေါင်းအစိတ် လောက်အတွင်းမှာ ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းရဲ့ နဘေးမှာရှိတဲ့ ငှက်ပျောခြံဟာ တစ်ခြံလုံးရေတိုက်စား သွားပါတယ်။ ငှက်ပျောခြံကုန်တော့ ကြံခင်းတစ်ခင်းလုံးကိုလည်း ပြန်ပြီးတော့ တိုက်စားသွားပါတယ်။ အဲဒါကုန်ပြီးတဲ့ နောက်မှာတော့ (၁၀)ဧက နီးပါးလောက်ရှိတဲ့ ကျွန်တော်တို့ အိမ်ရဲ့ မျက်နှာချင်းဆိုင်နားက တရုတ်ဆီးသီးခြံဟာ ဒီနေ့ဆိုရင် တစ်ဝက်နီးပါးဟာ ရေတိုက်စားပြီးတော့ ကုန်သွားတဲ့ အနေအထားဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဟာ ကျွန်တော်တို့ အနီးကပ်နေတဲ့ အနေအထားကို တင်ပြခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

ပြည်ထောင်စုတိုင်းရင်းသားအားလုံးနဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ ရှေးဘိုးစဉ်ဘောင်ဆက် အမျိုးသား အမွေအနှစ်မြစ်ကြီး မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ အသက်သွေးကြောဖြစ်တဲ့ အမျိုးသားမြစ်ကြီး ဧရာဝတီ ထာဝရရှင်သန်စေရေးအတွက် ဘက်ပေါင်းစုံမှ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန် အလွန်ပဲ အရေးကြီး

လာတဲ့ အချိန်အခါ ရောက်လာပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ အဆိုရှင် ဦးမျိုးမြင့် အနေနဲ့လည်း ရေအရင်းအမြစ် ဆိုင်ရာ ဘာသာရပ်များနဲ့ ဆက်စပ်တဲ့ ဆည်မြောင်းတာဝန် စီမံကိန်းလုပ်ငန်းများ၊ ရေအား လျှပ်စစ်လုပ်ငန်းများမှာ ဝန်ထမ်းဘဝ သက်တမ်းတစ်လျှောက် ဖြတ်သန်းခဲ့ရလို့ ယခင်က လုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်း မရှိလို့ ယူဆရတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ရေအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုးမှုဝါဒ (Water Resources Development Policy) ကို ယနေ့ လွှတ်တော်အတွင်းသို့ ရောက်ရှိလာချိန်မှာ အထက်အဆင့် အဖွဲ့အစည်းများထံ တင်ပြနိုင်ရေးအတွက် တာဝန်အလျောက် လုပ်ကိုင်လာတယ် လို့လည်း ယူဆပါတယ်။ နိုင်ငံတော်အတွက် အမှန်လိုအပ်ပြီ ဖြစ်တဲ့အလျောက်ပါဝင် ပတ်သက် ကြရမယ့် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများ (State Holding Ministries)များက ပါဝင်ကြရမှာ ဖြစ်သလို တိုက်ရိုက်တာဝန်ရှိတယ်လို့ ယူဆရတဲ့ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာန တစ်ခုတည်းက ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်ခြင်း မဟုတ်ဘဲ ယနေ့ အချိန်အခါမှာတော့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရမယ့် အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိနေပြီ ဖြစ်တယ်လို့ သုံးသပ်ဆွေးနွေးလိုပါတယ်။

လေးစားအပ်ပါသော ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ အဆိုရှင်အနေဖြင့်လည်း ယနေ့အချိန်အခါ မှာ ဧရာဝတီမြစ်ကြီးနဲ့ ၎င်းရဲ့ အရှေ့ဘက်ကမ်း၊ အနောက်ဘက်ကမ်းတို့မှ အသီးသီးစီးဝင်လျက် ရှိကြတဲ့ အဓိကမြစ်ကြီးများ၊ မြစ်လက်တက်များ စုစုပေါင်း(၂၂)ခု ဆက်စပ်လျက် မြန်မာ တစ်နိုင်ငံလုံး အကျယ်အဝန်းရဲ့ (၆၀)ရာခိုင်နှုန်းလောက်ရှိတဲ့ ဧရာဝတီမြစ်ဝှမ်းလွင်ပြင် တန်ဖိုးကို တင်ပြထားပြီးဖြစ်ပါတယ်။ ကမ္ဘာ့အထင်ကရ မဲခေါင်မြစ်ဝှမ်းဒေသနှင့် မဲခေါင်မြစ်ဝကျွန်းပေါ် ဒေသအပေါ် နိုင်ငံတကာ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စီးပွားဖက် အဖွဲ့အစည်းများရဲ့ စိတ်ဝင်စားစွာ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုနဲ့ ဆက်စပ်ပြီးလည်း အသေးစိတ်တင်ပြသွားပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ယနေ့ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံသူ/နိုင်ငံသားအားလုံး သိရှိထားရှိသင့်တာကတော့ ဧရာဝတီမြစ်ကြီး ထာဝရရှင်သန်နေစေ ရန်မှာ လူနဲ့ ပစ္စည်းများကို ရေကြောင်းသွားလာ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ ဆိပ်ကမ်းမြို့ကြီးများ အပါအဝင် မြစ်ကြောင်းရေလမ်းထိန်းသိမ်းရေး စသည်တို့တွင် တာဝန်ရှိတဲ့ ပို့ဆောင်ရေးဝန်ကြီး ဌာနအနေဖြင့်သာ သက်ဆိုင်တာဝန်ရှိသည် မဟုတ်ပါဆိုတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဧရာဝတီမြစ်မကြီးနှင့် ၎င်းအထဲစီးဝင်ကြတဲ့ အဓိကမြစ်ချောင်းများနဲ့ တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်၍ဖြစ်စေ ဆက်စပ်ပါဝင်ပတ်သက်နေကြရတဲ့ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများ၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများမှာလည်း တာဝန်ရှိကြတယ်ဆိုတာပါပဲ။ ဒါကြောင့် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဌာန

အသီးသီးနဲ့ ပြည်နယ်တိုင်းဒေသအသီးသီး အစိုးရအဖွဲ့များ၊ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ ပြည်ထောင်စုတိုင်းရင်းသား တစ်ဦးချင်းစီတို့ရဲ့ ပါဝင်ပတ်သက်မှုအပေါ် အခြေခံပြီး ကမ္ဘာမှာ ထင်ရှားတဲ့ မဲခေါင်မြစ်ကော်မရှင် (The Mekong River Commission - MRC) ကို နမူနာယူပြီး မြန်မာနိုင်ငံတစ်ခုတည်းပိုင် အမျိုးသားမြစ်ကြီး ဧရာဝတီကိုလည်း လူမှုစီးပွားရေးနဲ့ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်ပျက်စီးမှု အနည်းဆုံးဖြင့် ပါဝင်ပတ်သက်နိုင်ကြရေးအတွက် ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများ၊ ပြည်နယ်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့များမှ ဘာသာရပ်ပေါင်းစုံ ပညာရှင်များ ပါဝင်တဲ့ ညှိနှိုင်းပေါင်းစပ်ရေးကော်မတီ (Coordination Committee) တစ်ရပ်ကို ဖွဲ့စည်း ဦးဆောင်သွားရန်လိုအပ်မည် ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီကော်မရှင်အနေဖြင့်သာ ဧရာဝတီမြစ်နဲ့ ၎င်းရဲ့ မြစ်လက်တက်များ ချောင်းများနဲ့ ပါဝင်ပတ်သက်တဲ့ အဖွဲ့အစည်းများ (State holding Ministries and Agencies)များက ဦးစားပေးသတ်မှတ်ထားတဲ့ ကဏ္ဍအလိုက် ဖွံ့ဖြိုးမှုစီမံကိန်းများ (Prioritized Sector-Wise Development Projects) ကို နှစ်လတ်၊ နှစ်ရှည်စီမံကိန်း မဟာစီမံချက်(Project Master Plan) ပြုစုချမှတ် ဆောင်ရွက်သွားရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနောက်မှာတော့ အဆင့်အလိုက် စီမံကိန်း အကောင်အထည်ဖော်မည့် အစီအစဉ် (Phase-Wise Implementation Schedule)ရေးဆွဲပြီး နှစ်စဉ် ညှိနှိုင်းပေါင်းစပ် သုံးသပ်သွားကြမှသာလျှင် နိုင်ငံတော်နှင့် ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးအတွက် ရေရှည် အကျိုးသက်ရောက်မည် ဖြစ်ပါတယ်။ ယနေ့ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးနှင့် အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာ ငွေကြေးရန်ပုံငွေ ထောက်ပံ့သော အဖွဲ့အစည်းများ အနေဖြင့်လည်း ပူးပေါင်းပါဝင် ဆောင်ရွက်လာကြမှာ ဖြစ်တယ်လို့ သုံးသပ်လိုပါတယ်။

လေးစားအပ်ပါသော ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ ဧရာဝတီမြစ်နှင့် ၎င်းအတွင်းစီးဝင်လျက်ရှိ ကြတဲ့ ချင်းတွင်းမြစ် အပါအဝင် အဓိကမြစ်/ချောင်းများ၊ မြစ်ဝှမ်းလွင်ပြင်များ၊ ရေဝေရေလဲ ဒေသများမှာ ပြည်ထောင်စုတိုင်းရင်းသား အများစုမှီတင်းနေထိုင်လျက်ရှိကြပြီး အရှည်သဖြင့် လူမှုဘဝရှင်သန်ရပ်တည်နေထိုင်ရေး ရုန်းကန်လှုပ်ရှားလျက် ရှိနေကြပါတယ်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ ဧရာဝတီမြစ်နှင့် ၎င်းရဲ့ မြစ်လက်တက်/ချောင်းများပေါ်မှာ မည်သို့ပင် တာဝန်အရဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံ ဖွံ့ဖြိုးမှု ဦးတည်ချက်ဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ဝန်ကြီးဌာနတစ်ခုချင်း၊ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုချင်းစီတို့က ကိုယ့်နည်းကိုယ်ဟန်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန် မဖြစ်သင့်ပဲ နိုင်ငံတော်အတွက် အကောင်းဆုံး

ဖြစ်အောင် ညှိနှိုင်းပေါင်းစပ်ပေးမယ့် ဧရာဝတီမြစ်ကော်မရှင်(The Ayeyarwady River Commission – ARC) ကို ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်သွားနိုင်ရန် ပြည်ထောင်စုအစိုးရသို့ တိုက်တွန်းကြောင်းအဆိုကို ထောက်ခံအပ်ပါတယ်ခင်ဗျား။ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ (ဩဘာသံများ)

အချိန်၊ ၁၂:၄၀။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ အဆိုနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး ပို့ဆောင်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒုတိယဝန်ကြီး က ပြန်လည်ဆွေးနွေးရန်ရှိပါက ဆွေးနွေးဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ ခဏလေး၊ ဒုဝန်ကြီးခဏလေး။

ဦးမျိုးမြင့်၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၆)။ ။ လေးစားအပ်သော ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ ကျွန်တော် နည်းနည်းလေးတင်ပြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ မဟုတ်ဘူးလေ။ ဒုဝန်ကြီး ပြောပြီးတော့ ဦးမျိုးမြင့် ကို အလှည့်ပေးမယ်လေ။

ဦးမျိုးမြင့်၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၆)။ ။ ဪ၊ အဲဒီလို ဟုတ်ကဲ့ ကောင်းပါပြီခင်ဗျ။

အချိန်၊ ၁၂:၄၀။

ဦးဟံစိန် (ဒုတိယဝန်ကြီး၊ ပို့ဆောင်ရေးဝန်ကြီးဌာန)။ ။ လေးစားအပ်ပါသော အမျိုးသားလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌကြီးနှင့် အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များအားလုံး ကိုယ်၏ ကျန်းမာခြင်း၊ စိတ်၏ချမ်းသာခြင်းနဲ့ ပြည့်စုံကြပါစေကြောင်း ဆုတောင်းမေတ္တာပေးပို့အပ်ပါတယ်ခင်ဗျား။ ကျွန်တော်ကတော့ ပို့ဆောင်ရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယဝန်ကြီး ဦးဟံစိန် ဖြစ်ပါတယ်။ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၆)က အမျိုးသားလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ဦးမျိုးမြင့် ရဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားမြစ်ကြီး ဧရာဝတီ ထာဝရရှင်သန်စေရေးအတွက် ဧရာဝတီမြစ်ကော်မရှင် ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်သွားရန် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအား တိုက်တွန်းကြောင်း အဆိုနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးရဲ့ ကိုယ်စား ကျွန်တော်မှ ဖြေရှင်းတင်ပြသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဧရာဝတီမြစ်ကြောင်းစနစ်မှာ ဧရာဝတီမြစ်၊ ဧရာဝတီမြစ်ရဲ့ အကြီးဆုံး မြစ်လက်တက်ဖြစ်တဲ့ ချင်းတွင်းမြစ်နှင့် ဒီမြစ်တွေအတွင်းကို စီးဝင်တဲ့ မြစ်လက်တက်တွေ ပါဝင်ပါတယ်။ မြစ်ဝှမ်းဒေသ

အကျယ်အဝန်းကလည်း မြန်မာနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံလုံးမှာရှိတဲ့ မြစ်ဝှမ်းအားလုံးရဲ့ (၅၅) ရာခိုင်နှုန်း ကျော် ရှိပါတယ်။ မြစ်ဝှမ်းရဲ့ ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် နိုင်ငံတော် လူမှုစီးပွားဘဝ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု တို့ကလည်း ဆက်နွယ်လျက်ရှိပါတယ်။

ဒီမြစ်ဝှမ်းဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် စီမံခန့်ခွဲဆောင်ရွက်နေတဲ့ အဖွဲ့အစည်းပေါင်းများစွာကို လည်း နိုင်ငံတကာမှာ တွေ့ရှိရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဥပမာအားဖြင့် ဆိုရင်တော့ မဲခေါင်မြစ်ကော်မရှင်၊ နိုင်းမြစ်ဝှမ်းကော်မရှင်၊ မစ္စစ္စပီမြစ်ကော်မရှင်၊ ကွန်ဂိုမြစ်ကော်မရှင် စတာတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒီမြစ်ဝှမ်းကော်မရှင်များဟာ သက်ဆိုင်ရာ မြစ်ဝှမ်းဖွံ့ဖြိုးမှုလုပ်ငန်း များကို ဆောင်ရွက်တဲ့အခါမှာ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်ပြဿနာ (Transboundary Water Challenge) ကိုလည်း တွေ့ကြုံဖြေရှင်း ခဲ့တာတွေ ရှိပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့နဲ့ အနီးစပ်ဆုံးဖြစ်တဲ့ မဲခေါင်မြစ် ကော်မရှင်နဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ အနည်းငယ်တင်ပြလိုပါတယ်။ မဲခေါင်မြစ်ကော်မရှင် ကို ၁၉၉၅ ခုနှစ် သဘောတူညီချက်နဲ့အညီ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ပြီးတော့ မဲခေါင်မြစ် အောက်ပိုင်း(၄)နိုင်ငံ ဖြစ်တဲ့ လာအို၊ ထိုင်း၊ ကမ္ဘောဒီးယားနဲ့ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွေ ပါဝင်ပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံနဲ့ တရုတ် နိုင်ငံကတော့ မဲခေါင်မြစ်ကော်မရှင်ရဲ့ ဆွေးနွေးဘက်နိုင်ငံတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ နည်းပညာပိုင်း ဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတွေကိုလည်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါတယ်။ မဲခေါင်မြစ်ကော်မရှင်ဟာ မြစ်ဝှမ်းအခြေပြုဘက်စုံ ရေအရင်းအမြစ်စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းတွေကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိ ပါတယ်။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများရဲ့ ထည့်ဝင်ငွေအပြင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာ မိတ်ဖက်နိုင်ငံများရဲ့ လှူဒါန်းငွေများနဲ့လည်း လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါတယ်။

ဂျပန်၊ အမေရိကန်နဲ့ ဥရောပသမဂ္ဂနိုင်ငံတွေဟာ အဓိကအလှူရှင်နိုင်ငံများ ဖြစ်ကြ ပါတယ်။ လာအိုနိုင်ငံ၊ ဗီယက်ကျန်းနှင့် ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ၊ ဖနွမ်းပင်မြို့တွေမှာ အမှုဆောင် အရာရှိချုပ်ရုံးတွေ ဖွင့်လှစ်ပြီးတော့ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူများ၊ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများမှ ကျွမ်းကျင်သူများ၊ အမှုထမ်းများနဲ့ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါတယ်။ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုကို ၁၉၉၅ ခုနှစ်၊ မဲခေါင်မြစ်ကော်မရှင် သဘောတူညီချက်နဲ့ ဒါရဲ့ နောက်ဆက်တွဲ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း စည်းမျဉ်းများနဲ့အညီ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါတယ်။ မဲခေါင်မြစ် ကော်မရှင်ရဲ့ ဆောင်ရွက်ဆဲ လုပ်ငန်းတွေကတော့မဲခေါင်မြစ်ရေစီးဆင်းမှုခန့်ခွဲခြင်းပိုမိုကောင်းမွန်ရန်နှင့်မြစ်ဝှမ်းရဲ့ဂေဟစနစ် ညီမျှမှုအား ကာကွယ်ရန်အတွက် မဲခေါင်မြစ်ကြောင်းစနစ်ရဲ့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အခြေအနေ

တွေကို စောင့်ကြပ်လေ့လာခြင်း လုပ်ငန်း၊ မဲခေါင်မြစ်နဲ့ မဲခေါင်မြစ်ဝကျွန်းပေါ် ဒေသများရဲ့ ရေလျှံအမှတ်အသား ခန့်မှန်းခြင်းနဲ့ ရေကြီးရေလျှံမှုအတွက် စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ ပြင်ဆင်ခြင်းနဲ့ တုံ့ပြန်ခြင်းလုပ်ငန်းများအား တိုးတက်ရန် ဘက်စုံချဉ်းကပ်မှု နည်းလမ်းများအား ရှာကြံခြင်း လုပ်ငန်း၊ သုတေသနပြုခြင်းအပါအဝင် ဒေသနဲ့ ဒေသခွဲများမှာ ငါးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှု အထောက်အကူပြုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်းလုပ်ငန်း၊ ဘေးကင်းသော ရေကြောင်း သွားလာရေး၊ ရေကြောင်းကုန်သွယ်ရေးများအတွက် ရေလမ်းညွှန် အမှတ်အသားများ တပ်ဆင်ခြင်းနဲ့ ရေကြောင်းသွားလာရေးဆိုင်ရာ အရေးပေါ်နည်းဗျူဟာများ ဖော်ထုတ်ခြင်းလုပ်ငန်း၊ ရေဝေရေလဲ ဒေသနဲ့ ဒေသခံ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းများ ကာကွယ်နိုင်ရန်၊ ဆည်မြောင်းနှင့် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ နည်းပညာများ ပံ့ပိုးကူညီခြင်းလုပ်ငန်း၊ ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင် (၄)နိုင်ငံအကြား ရေအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ အစီအမံ နည်းလမ်းလုပ်ငန်းစဉ်များအား ထောက်ကူ ခြင်းလုပ်ငန်း၊ ရေအားလျှပ်စစ်လုပ်ငန်းများတွင် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ရည်မှန်းချက် ထားရှိလျက် ကနဦးညှိနှိုင်းမှုများပြုနိုင်ရန် ဆောင်ရွက်ခြင်းလုပ်ငန်းတွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများအပေါ်မှာ သုံးသပ်ခြင်းကို မဲခေါင်မြစ်ကော်မရှင် ပူးတွဲ ညှိနှိုင်းကော်မတီ အစည်းအဝေးများနဲ့ ဆွေးနွေးဘက်နိုင်ငံများရဲ့ အစည်းအဝေးများမှာ ဆောင်ရွက် လျက်ရှိပါတယ်။ ဆုံးဖြတ်ချက်များကိုတော့ မဲခေါင်မြစ်ကော်မရှင် ကောင်စီအစည်းအဝေးမှာ ချမှတ် ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၃၁ ရက်နေ့မှာ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးယူနိုက်သ်(IUCN)မှ ကြီးမှူးပြီးတော့ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ချင်းရိုင်မြို့မှာ နယ်စပ် ဖြတ်ကျော် ရေခွဲဝေသုံးစွဲခြင်းဆိုင်ရာ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကွန်ဖရင့် ကျင်းပခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီ ကွန်ဖရင့်မှာ မြစ်ဝှမ်းဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ (River Basin Organization)များရဲ့ မိမိကိုယ်တိုင် ရပ်တည်ဆောင်ရွက်နိုင်မှုကို ဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီးတော့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အင်အား မရရှိတဲ့ မြစ်ဝှမ်းအဖွဲ့အစည်းများရဲ့ ရပ်တည်နိုင်စွမ်းကိုလည်း မေးခွန်းထုတ်ခဲ့ကြပါတယ်။ မြစ်ဝှမ်းဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းသည် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုရဲ့ သဘောသဏ္ဍာန် (River Basin Organization is an Expression of Cooperation)ဆိုတဲ့ အဖြေတစ်ခုကိုလည်း ထုတ်ဖော်ခဲ့ ကြပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ဧရာဝတီမြစ်က အသက်သွေးကြော ဖြစ်သကဲ့သို့ ဒီမြစ်ဝှမ်းဟာ နိုင်ငံရဲ့ လူမှုစီးပွားဘက်စုံ ဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းများအတွက် အရေးကြီးလှပါတယ်။ ဒါပေမယ့် မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ဧရာဝတီမြစ်က အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ မြစ်မဟုတ်တဲ့အတွက်ကြောင့်မို့လို့ မြန်မာ နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံတည်းနဲ့သာ သက်ဆိုင်တဲ့ မြစ် ဖြစ်ပါတယ်။ မြစ်ဝှမ်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်မှာလည်း အဲဒီနည်းတူပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ မြစ်ဝှမ်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုလုပ်ငန်းများနဲ့ ဆက်နွယ် နေတဲ့ အပြန်အလှန် အထောက်အကူပြုမယ့် ရေသုံးစွဲမှုဆိုင်ရာ မူဝါဒနှင့် ဥပဒေများကို လည်းရှိဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ ဒါမှသာ ကြီးမားကျယ်ပြန့်တဲ့ မြစ်ဝှမ်းအခြေပြု ဘက်စုံရေစီမံခန့်ခွဲရေး လုပ်ငန်း တွေကို အကျိုးရှိစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။ မြစ်ဝှမ်းဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းဟာ သက်ဆိုင်တဲ့ အစိုးရရဲ့ ထောက်ကူမှု ရယူရန် မဖြစ်မနေလိုအပ်ပါတယ်။ လုပ်ဆောင်မှုလည်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိရပါမယ်။ နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ အကြံပြုအဖွဲ့အစည်းလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ အငြင်းပွားမှုဖြေရှင်းသူ၊ မြစ်ဝှမ်းရဲ့ ပင်မစီမံချက်ကို ရေးဆွဲသူလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ မြစ်ဝှမ်းသုံးစွဲသူများရဲ့ လိုအပ်ချက် ကိုလည်း နားလည်သဘောပေါက် ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်သူလည်း ဖြစ်ရပါမယ်။

အထက်ဖော်ပြပါအတိုင်း ဧရာဝတီမြစ်ဝှမ်းရဲ့ ရေအရင်းအမြစ်ကို မြစ်ဝှမ်းအခြေပြု ဘက်စုံ ရေအရင်းအမြစ် စီမံခန့်ခွဲမှုဖြင့် အကျိုးအရှိဆုံး ထုတ်ဖော်အသုံးပြုနိုင်ရန်နဲ့ မြစ်ဝှမ်းအား ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်နိုင်ရန် ဧရာဝတီမြစ်ကော်မရှင်ကဲ့သို့သော မြစ်ဝှမ်းအဖွဲ့အစည်းမှ ဦးဆောင်၍ စီမံခန့်ခွဲခြင်းမှာ လိုအပ်ပါတယ်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရသာမက အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများနဲ့ မြစ်ဝှမ်းနေ လူထုလူတန်းစား အဖွဲ့အစည်းအစုံ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန်လည်း လိုအပ်မှာဖြစ်ပါတယ်။ သို့ပါ၍ အမျိုးသားလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ဦးမျိုးမြင့် တင်သွင်းတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားမြစ်ကြီးဧရာဝတီ ထာဝရရှင်သန်စေရေးအတွက် ဧရာဝတီမြစ်ကော်မရှင် ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်သွားရန် ပြည်ထောင်စုအစိုးရသို့ တိုက်တွန်းကြောင်းအဆိုအပေါ် ထောက်ခံပါ ကြောင်းနဲ့ ကော်မရှင်အဖွဲ့အစည်း အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မည်ဆိုပါက သက်ဆိုင်ရာ အခန်းကဏ္ဍမှ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်သွားမည် ဖြစ်ပါကြောင်း ဖြေရှင်းတင်ပြအပ်ပါတယ်။ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ (ဩဘာသံများ)

အချိန် ၁၂:၅၅။

ဇွဲဇွဲဇွဲ။ ။ ကဲ ဦးမျိုးမြင့်။

အချိန်၊ ၁၂:၅၅။

ဦးစိုးမြင့်၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၆)။ ။ လေးစားအပ်ပါသော

ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား။ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး ဦးစိုးမြင့် က ဆွေးနွေးသွားချက်လည်း ရှိနေတဲ့အတွက် ထဆွေးနွေးခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ပို့ဆောင်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒုတိယဝန်ကြီးအနေနဲ့ အခုလိုအသေးစိတ် ရှင်းလင်းဆွေးနွေးသွားတဲ့အပေါ်မှာ ကျေးဇူးအထူးတင်ရှိကြောင်းလည်း ကျွန်တော်တင်ပြလိုပါတယ်။ ကျွန်တော် ပထမဆုံး လိုရင်းလေးပြောချင်တာက မကွေးတိုင်းဒေသကြီး ဦးစိုးမြင့် အနေနဲ့ တချို့ ကျွန်တော် အဆိုတင်ခဲ့တဲ့နေ့က ကျွန်တော်ရဲ့ တချို့ အချက်အလက်တွေ မှားတယ်ဆိုပြီးတော့ ပြောရာမှာ ကျွန်တော် မမှားပါဘူး။ ကျွန်တော် အခြေခံမရှိဘဲနဲ့ လွှတ်တော် ထဲမှာ ဘာအထောက်အထား၊ ဘာအချက်အလက်ကိုမှ မပြောပါဘူးခင်ဗျား။ ကျွန်တော် မဲခေါင် ကော်မရှင်က ထုတ်တဲ့ ဒါဟာ မူရင်းပါ။ ထောင့်က Logo ဟာ MRC ရဲ့ Logo ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအထဲမှာ ပါတဲ့အတိုင်းပဲ ဖြတ်သန်းတဲ့ နိုင်ငံတွေ၊ မြစ်အရှည်၊ ရာခိုင်နှုန်းဘယ်လောက်ဆိုတာ တွေဟာ ကျွန်တော်ဟာ ဒီကနေပြီးတော့ မှီငြမ်းကိုးကားတဲ့အကြောင်း ကျွန်တော် ဥက္ကဋ္ဌကြီးမှ တစ်ဆင့် အသိပေးအပ်ပါတယ်။

ကျွန်တော် နောက်တစ်ချက်က ကျွန်တော်တို့ ဧရာဝတီနဲ့ မဲခေါင်ဟာ ကျွန်တော်တို့ဒါ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ မဲခေါင်မြစ်ကြီးဖြစ်လို့ မနှိုင်းယှဉ်သင့်ဘူးဆိုတဲ့ဥစ္စာကို ပြောတဲ့အတွက် ဒါဟာ ကျွန်တော် နမူနာပြုခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ Self-Contained River Ayeyarwady က မှန်သော် လည်းပဲ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် အဖွဲ့အစည်းတွေ အကုန်လုံးနဲ့ ပါဝင်ပတ်သက်လို့ တင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ မြန်မာတောင်မှ ဒုအချိန်မယ် တရုတ်နဲ့အတူတူ မဲခေါင် Dialogue Partners ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်တစ်ခုက ၂၀၀၄-၂၀၀၅ ခုနှစ်ဝန်းကျင်ကလို့ ကျွန်တော် မှတ်မိပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံ၊ Bagan Summit မှာ ကျွန်တော်တို့ AMECS ကျွန်တော်တို့ ဒါဟာ Ayeyarweddy - Mekong Economic Cooperation Strategy ဆိုပြီးတော့ မြန်မာရယ်၊ ထိုင်းရယ်၊ ကမ္ဘောဒီးယားရယ်၊ လာအိုရယ် (၄)နိုင်ငံဟာ ကျွန်တော်တို့ စာချုပ်လက်မှတ် ထိုးတဲ့အတွက် မဲခေါင်ကော်မရှင် နိုင်ငံ(၂)ခု ပါနေတဲ့အတွက် မဲခေါင်မှာ သုံးထားတဲ့အတွက် ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံဟာ မဲခေါင်ကော်မရှင်တင် မဟုတ်ဘဲနဲ့ AMECS နဲ့ပါ ပတ်သက်တဲ့အကြောင်းလေး ကျွန်တော် ဒီမှာတင်ပြလိုပါတယ်။

နောက်ပြီးတော့လည်း ကျွန်တော် ဂျပန်နိုင်ငံမှာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ World Wide ဖြစ်ဖြစ်၊ အိန္ဒိယမှာ ဆိုလိုရင် Central Water Commission, ဩစတြေးလျမှာ ဆိုလိုရင် Australia Water Commission, ကိုရီးယားမှာဆိုလိုရင် Korea Water Resources Commission တွေ ရှိပါတယ်။ ဒီလိုပဲ လုပ်တဲ့အကြောင်း ကျွန်တော်တင်ပြအပ်ပါတယ်။ Ganges မြစ်၊ ဂင်္ဂါမြစ်ရဲ့ မြစ်ရေခွဲဝေမှုနဲ့ပတ်သက်လို့ အိန္ဒိယနဲ့ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် ပြဿနာဖြစ်ရာမှာလည်း၊ အဲဒီမှာလည်း ကျွန်တော်တို့ တကယ့် Ganges River Commission ကို ကျွန်တော်တို့ လုပ်ပြီးတော့ ဖွဲ့ထားတယ် ဆိုတာလေး ကျွန်တော်ပြောလိုပါတယ်။ နောက်တစ်ချက်က အရာရာတိုင်းမှာ ကျွန်တော်တို့က ဥရောပနိုင်ငံမှာရှိတဲ့ Rhine တို့၊ Danube တို့ ကျွန်တော်လည်း ရောက်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဧရာဝတီနဲ့ တိုက်ရိုက်ပုံနှိုင်းလို့ မရပါဘူးခင်ဗျား။

သူတို့ နိုင်ငံကတော့ စီးပွားရေးအရ ချမ်းသာတဲ့ နိုင်ငံတွေဖြစ်တယ်။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်တဲ့ နိုင်ငံတွေ ဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့် ဒီ River Engineering, River Training မှာ ကျွန်တော်တို့ထက် အများကြီးသာပါတယ်။ သူတို့ ရေစီးရေလာအရရော၊ အကျယ်အဝန်း အရရော ဧရာဝတီရဲ့ အပုံ ဆယ်ပုံ တစ်ပုံ စသည်အားဖြင့် အပုံ နှစ်ဆယ်ပုံတစ်ပုံ ဒါပဲ ရှိပါမယ်။ Water Depth ကတော့ ရှိပါတယ်။ အဲဒီတော့ နောက်တစ်ချက်က ကျွန်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ရာသီဥတု အနေအထားနဲ့ ဧရာဝတီရဲ့ အနေအထားဟာ ဒီကျွန်တော်တို့ Wet Season မှာ ဆိုလိုရင် Dischart က သန်းဂဏန်း ကနေပြီးတော့ Dry Season မှာ သောင်းဂဏန်းအထိ ကွာခြားတာဖြစ်တဲ့အတွက် ဒီဧရာဝတီဟာ အလွန်သတိပြုရမယ့် ကျွန်တော်တို့ အသက်သွေးကြော မြစ်မကြီးဖြစ်တာ ကျွန်တော် တင်ပြလို ပါတယ်။ နောက်ဥရောပနိုင်ငံက မြစ်တွေဟာ Tamed River တွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဒီက Tamed River မဟုတ်ပါဘူး။

နောက်တစ်ချက်က ကျွန်တော်အခုဆွေးနွေး တယ်ဆိုတာ ပို့ဆောင်ရေးဝန်ကြီးဌာနကို ဆွေးနွေးဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီတော့ ကျွန်တော်တို့ ပို့ဆောင်ရေးဝန်ကြီးဌာနကို ပံ့ပိုးဖို့အတွက် ကျွန်တော်တို့က အထောက်အကူပြုဖို့အတွက်သာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော် နားလည်တာက ကိုယ်စားလှယ်တော်ကြီး ဦးစိုးမြင့် လုပ်ကိုင်သွားတဲ့ ရေအရင်းအမြစ်နဲ့ မြစ်ချောင်းများ ဖွံ့ဖြိုးရေး ဦးစီးဌာနအနေနဲ့ ဒါ မြစ်ချောင်းထိန်းသိမ်းရေး လုပ်ငန်းတွေလုပ်တာ မှန်ပါတယ်။ ကျွန်တော် ဉာဏ်မီသလောက်ဆိုရင်တော့ ဒီ ဧရာဝတီမြစ်မကြီးကို မဆိုပါနဲ့ဦး၊ ကျွန်တော်တို့ ဒီအပေါ်မှာ ရှိတဲ့ မြစ်လက်တက်၊ ချောင်းတွေအပေါ်မှာတောင်မှ ကျွန်တော်တို့ စိုက်ပျိုးရေးအထောက်အကူ

မပြုပါနဲ့၊ ရေအားလျှပ်စစ်ကို အထောက်အကူ မပြုပါနဲ့ မိမိတို့ရဲ့ဝန်ကြီးဌာနကို အထောက်အကူပြု မယ့် ဧရာဝတီမြစ်ကြီးရှင်သန်ဖို့ အထောက်အကူပြုမယ့် နုန်းဖမ်းတံမံများ၊ နုန်းဖမ်းရေလွှဲဆည်များ၊ Check Dams ပေါ့၊ Check Weirs ပေါ့၊ ကျွန်တော်တို့ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာမှာ ကျွန်တော်တို့ အဓိကကျတဲ့ ရေလမ်းထိန်းသိမ်းတဲ့ တာဝန်ရှိတဲ့ အဖွဲ့အစည်းက လုပ်သလို ကျွန်တော်တော့ မတွေ့မိဘူးလို့ ယူဆပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဧရာဝတီမြစ်ကြီးဟာ အင်မတန် ကျယ်ပြောပြီးတော့ မစို့မပို့ မလုပ်ဘဲနဲ့ အားလုံးဝန်ကြီးဌာနတွေက ပို့ဆောင်ရေးဝန်ကြီးဌာနကို ဝိုင်းပြီးတော့ ကူညီ နိုင်အောင်ဆိုတဲ့သဘောနဲ့ ဒါ ကျွန်တော် Coordination Body ကို အဆိုပြု တင်ပြခြင်းဖြစ်တဲ့ အကြောင်း တင်ပြရင်း နိဂုံးချုပ်ပါတယ်ခင်ဗျား။ ကျေးဇူးတင်ပြတယ်။ (ဩဘာသံများ)

အချိန်၊ ၁၃:၀၁။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ်လေးတွေ ငြင်းကြ၊ ခုန်ကြတဲ့အခါမှာ စိတ်ရှည်ကြဖို့ မေတ္တာရပ်ခံလိုပါတယ်။ ဥက္ကဋ္ဌ လုပ်ရတာလည်း စိတ်ရှည်၊ သည်းခံရပေါင်း များလှပါပြီ။

အချိန်၊ ၁၃:၀၁။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များခင်ဗျား။ မန္တလေးတိုင်း ဒေသကြီး မဲဆန္ဒနယ်အမှတ်(၆)မှ ဦးမျိုးမြင့် တင်သွင်းတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားမြစ်ကြီး ဧရာဝတီ ထာဝရရှင်သန်စေရေးအတွက် ဧရာဝတီမြစ်ကော်မရှင် ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်သွားရန် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအား တိုက်တွန်းကြောင်း အဆိုကို အတည်ပြုရန် သဘောတူ/မတူ လွှတ်တော်ရဲ့ အဆုံးအဖြတ် ရယူပါမယ်။

လွှတ်တော်၏ အဆုံးအဖြတ် ရယူရာတွင် အမျိုးသားလွှတ်တော်ဆိုင်ရာ နည်းဥပဒေ ၁၇၊ နည်းဥပဒေခွဲ(တ)၊ နည်းဥပဒေခွဲငယ်(၁)အရ စက်ခလုတ် အသုံးပြု၍ လျှို့ဝှက်စွာ ဆန္ဒပြုသည့် နည်းလမ်းဖြင့် ဆောင်ရွက်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ယခု လွှတ်တော်ရဲ့ ဆန္ဒရယူပါမယ်။ ဆန္ဒမဲပေးကြဖို့ အသင့်ရှိစေလိုပါတယ်။ ဆန္ဒမဲ ပေးနိုင်ကြပါပြီ။ ထောက်ခံ (၁၇၀)၊ ကန့်ကွက်(၁၃)၊ ကြားနေ(၇) ဖြစ်ပါတယ်။

ထောက်ခံမဲ များတဲ့အတွက် ဦးမျိုးမြင့် ရဲ့ အဆို အတည်ပြုကြောင်း ကြေညာ ပါတယ်။ (ဩဘာသံများ)

**အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌက အမျိုးသားလွှတ်တော် (၁၄)ရက်မြောက်နေ့ အစည်းအဝေး
ရပ်နားကြောင်းနှင့် (၁၅)ရက်မြောက်နေ့ အစည်းအဝေး ဆက်လက်ကျင်းပမည့်
နေ့ရက်နှင့်အချိန်ကို ကြေညာခြင်း**

အချိန်၊ ၁၃:၀၂။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ အစီအစဉ်(၁၁)ဖြစ်ပါတယ်။ အမျိုးသားလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ ခင်ဗျား။ ယခု အမျိုးသားလွှတ်တော် ဆဌမပုံမှန် အစည်းအဝေး (၁၄)ရက်မြောက်နေ့ကို ရပ်နား ပါမယ်။ ပထမအကြိမ် အမျိုးသားလွှတ်တော် ဆဌမပုံမှန်အစည်းအဝေး (၁၅)ရက်မြောက်နေ့ကို ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၆ ရက် (ဗုဒ္ဓဟူးနေ့) နံနက် ၁၀:၀၀ နာရီ အချိန်တွင် ဆက်လက် ကျင်းပမည်ဖြစ်ကြောင်း ကြေညာပါတယ်။ (ဩဘာသံများ)

အချိန်၊ ၁၃:၀၂။

အခမ်းအနားမှူး။ ။ အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌကြီး ပြန်လည်ထွက်ခွာပါပြီ ခင်ဗျား။

အခမ်းအနားမှူး။ ။ အားလုံး ထွက်ခွာနိုင်ပါပြီခင်ဗျား။

[ပထမအကြိမ် အမျိုးသားလွှတ်တော် ဆဌမပုံမှန်အစည်းအဝေး (၁၄)ရက်မြောက်နေ့ အစည်းအဝေးကို ၁၃:၀၂ နာရီအချိန်တွင် ရပ်နားပါသည်။]